

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU în județele Buzău și Dimbovița

„Cetățeanul român, constructor al socialismului, trebuie să fie și un cetățean cu o înaltă conștiință revoluționară, o înaltă cultură, cu înalte cunoștințe tehnico-profesionale și științifice. Acesta este cetățeanul constructor al socialismului și comunismului! Acesta este revoluționarul care și propune să transforme lumea, să realizeze o nouă societate, mai dreaptă, mai bună, în care oamenii sînt stăpîni pe destinele lor!”

NICOLAE CEAUȘESCU

Imaginea în care tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu racordează la complexul industriei naționale o nouă capacitate de producție este o imagine cu valoare de simbol pentru întregul dialog purtat în aceste zile cu oamenii muncii: a fost puternic impulsionată realizarea marilor obiective ale zilei de azi, au fost prefigurate noi și strălucite perspective de dezvoltare economico-socială și mai rapidă și mai puternică a acestor minunate meleaguri de țară românească.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în vizită de lucru în județul Buzău

În timpul vizitei la Întreprinderea de Utilaj Tehnologic

Alături de celelalte județe ale țării, județul Buzău a cunoscut în Epoca Ceaușescu prefaceri fără precedent, atât pe plan material, cit și spiritual. Din 1965, Buzăul și-a sporit producția industrială de 13 ori. În ultimele două decenii județului i-au fost alocate fonduri de investiții de aproape 40 de miliarde de lei. Numai în cincinalul 1981—1985 au fost puse în funcțiune 136 de noi obiective economice, cu o producție orientată în direcția satisfacerii cerințelor pieței interne, ca și creșterii substanțiale a exportului. În anii inaugurați de Congresul al IX-lea, în județul Buzău au avut loc, de asemenea, ample prefaceri în agricultura județului, s-a îmbunătățit continuu calitatea vieții oamenilor. Sub semnul recunoștinței profunde din partea tuturor celor ce trăiesc și muncesc pe meleaguri buzoiene pentru marile transformări înnoitoare pe care le-a cunoscut județul lor, s-a desfășurat zilele trecute vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Buzău. Pe agenda vizitei — la care au participat tovarășii Emil Bobu, Nicu Ceaușescu, Silviu Curticeanu — s-au aflat obiective economice importante, cum sînt Turnătoria de Piese de Fontă pentru Masini-Unelte și Întreprinderea de Organe de Asamblare, ambele din Rîmnicu Sărat, Cooperativa Agricolă de Producție Smeeni, Întreprinderea de Utilaj Tehnologic, Întreprinderea de Geamuri și Întreprinderea de Sirmă și Produse din Sirmă — toate din municipiul Buzău.

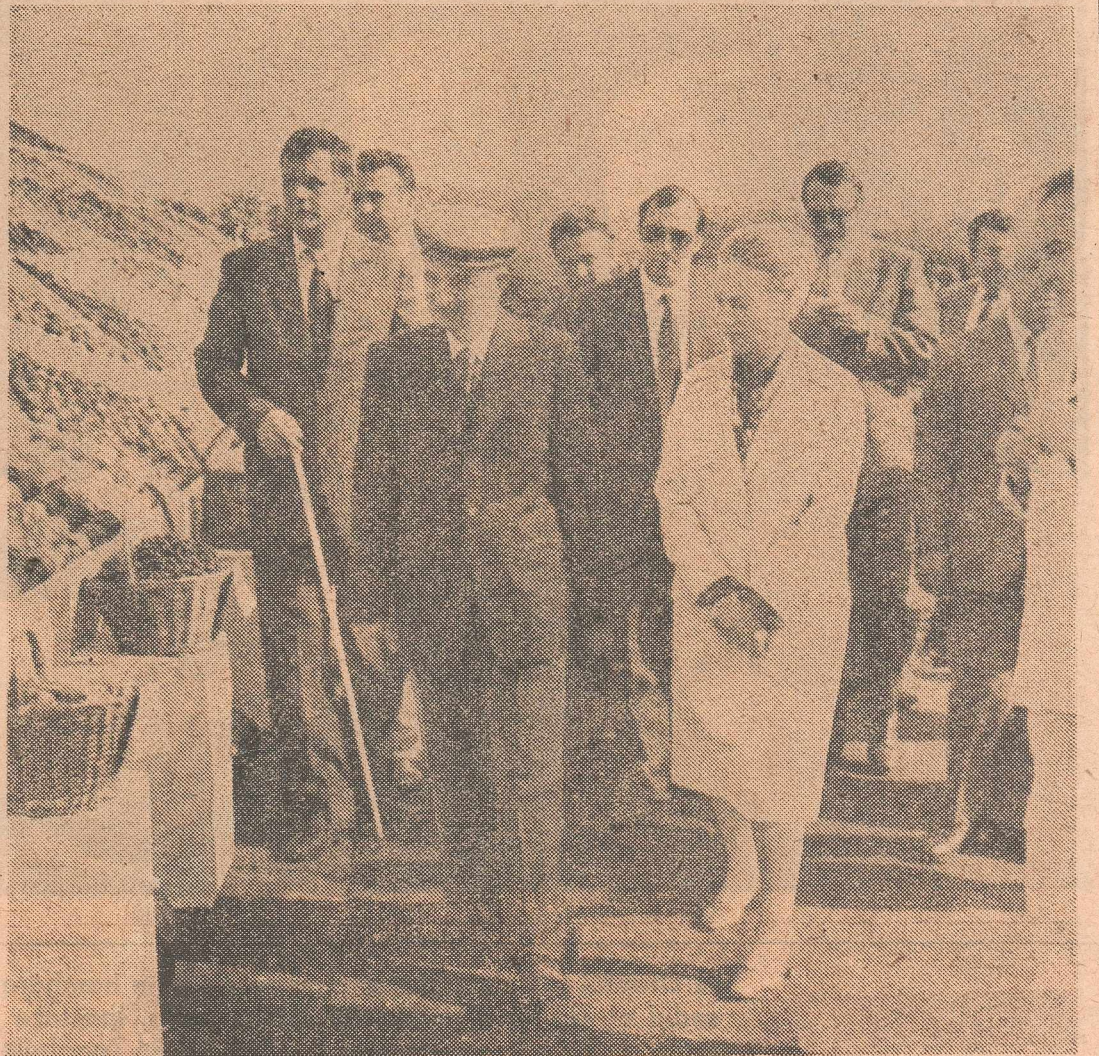
Desfășurată în atmosfera de puternică angajare patriotică în care acționează întregul nostru popor pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a vibranțelor chemări adresate de conducătorul partidului și statului nostru de la tribuna celui de-al III-lea Congres al Oamenilor Muncii, noua vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Buzău a constituit un prilej de aprofundată analiză, împreună cu organele locale de partid și de stat, cu cadre de conducere din economie, cu specialiști și muncitori din unitățile de producție, a stadiului îndeplinirii sarcinilor pe acest an și pe întregul cincinal, a lămuririlor obiective ale făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintării României spre comunism. Au fost examinate, la fața locului, căi și măsuri de perfecționare a activității în cele mai diferite domenii, de sporire a forței economice a județului, de creștere continuă a calității vieții. Conducătorul partidului și statului a subliniat că trebuie acționat astfel încît să se înlăduiască în cele mai bune condiții programele de modernizare a producției, de creștere a eficienței economice, de ridicare a calității, de realizare a exportului. În cadrul întîlnirii cu membrii biroului județean de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu a precizat că rezultatele pe acest an — ca și pe întregul cincinal — în industrie și în agricultură trebuie să fie la nivelul posibilităților de care dispune județul Buzău. S-a cerut

conducerilor ministerelor să se ia toate măsurile pentru ca industria județului Buzău să-și îndeplinească exemplar sarcinile ce-i revin, să realizeze și să depășească planul pe acest an. Referindu-se la agricultura, secretarul general al partidului a arătat că județul dispune de toate posibilitățile pentru obținerea unor producții vegetale și animale mai mari, care să situeze Buzăul pe unul din locurile fruntașe pe țară. S-a cerut să se acționeze energic pentru folosirea rațională a pămîntului, pentru valorificarea întregului potențial existent, pentru aplicarea celor mai noi tehnologii agrotehnice. În acest sens, a fost trasată sarcina ca în cel mai scurt timp să fie elaborate programe speciale de îmbunătățiri funciare și organizare agricolă, de redare în circuitul agricol a unor importante suprafețe de teren, asigurându-se pe această bază punerea în valoare a întregului teritoriu agricol.

Un moment important al vizitei l-a constituit marea adunare populară din municipiul Buzău. În piața „Dacia”, din centrul municipiului, zeci de mii de oameni ai muncii din unitățile economice buzoiene, lucrători ai ogoarelor, tineri și vîrstnici au fost prezenți la această întîlnire cu conducătorul iubit. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit la importante probleme privind dezvoltarea județului și a municipiului Buzău. „Ceea ce am realizat pînă acum — se spune în cuvîntare —, în anii socialismului, ceea ce am realizat în ultimii 20 de ani în transformarea revoluționară a patriei noastre sînt o garanție că tot ce ne-am propus stă în puterea poporului nostru și că vom îndeplini în întregime obiectivele stabilite! Vom ridica România pe noi culmi de progres și civilizație, vom dezvolta puternic industria, agricultura, știința, cultura, învățămîntul, vom ridica nivelul de viață material și spiritual al poporului, bunăstarea întregii națiuni — obiectivul fundamental al politicii partidului, telul societății socialiste multilaterale dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România”. Secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că și oamenii muncii din județul Buzău vor face totul pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a programelor de dezvoltare a României.

Atît în unitățile vizitate, cit și la marea adunare populară, oamenii muncii buzoieni au exprimat cele mai alese sentimente de stimă și prețuire pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu. Pe întreg parcursul vizitei s-a dat glas dorinței unanimă a locuitorilor județului Buzău de a nu precupeți nici un efort pentru înlăduirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a indicațiilor și orientărilor formulate de secretarul general al partidului, de a realiza în cele mai bune condiții sarcinile de plan pe acest an și pe întregul cincinal, de a contribui la realizarea unui înalt nivel de dezvoltare economică și socială a României socialiste.

ION D. GOIA ■

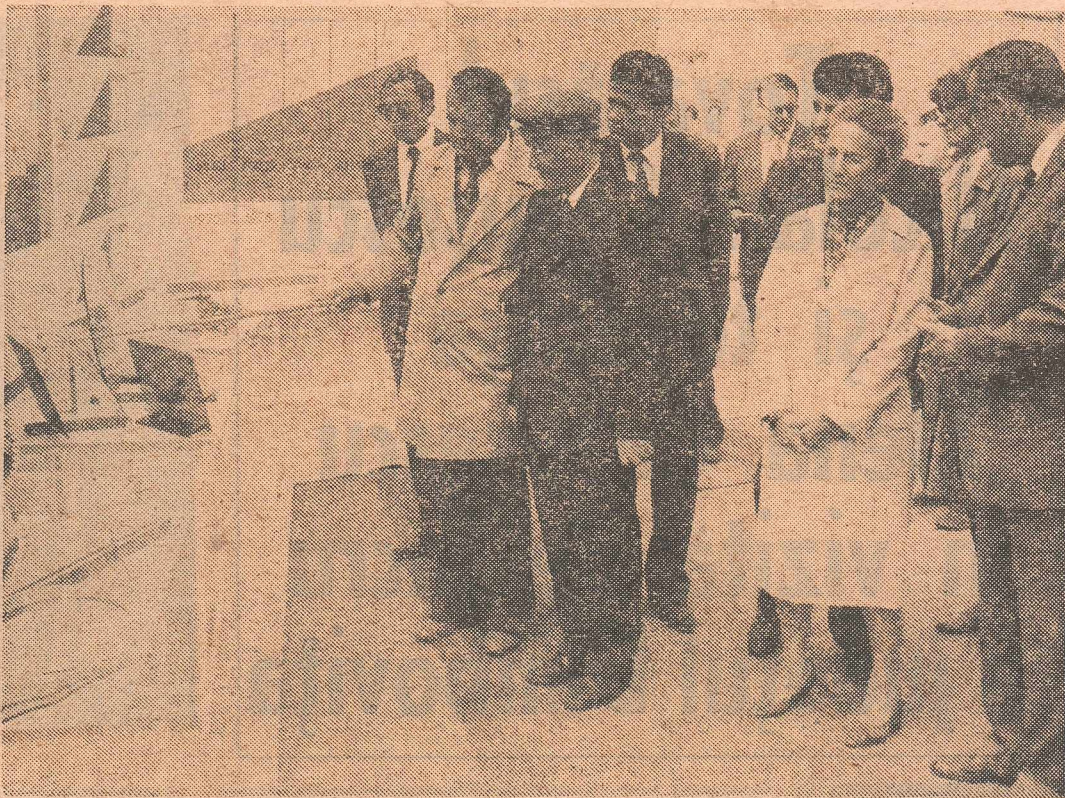

La Cooperativa Agricolă de Producție Smeeni

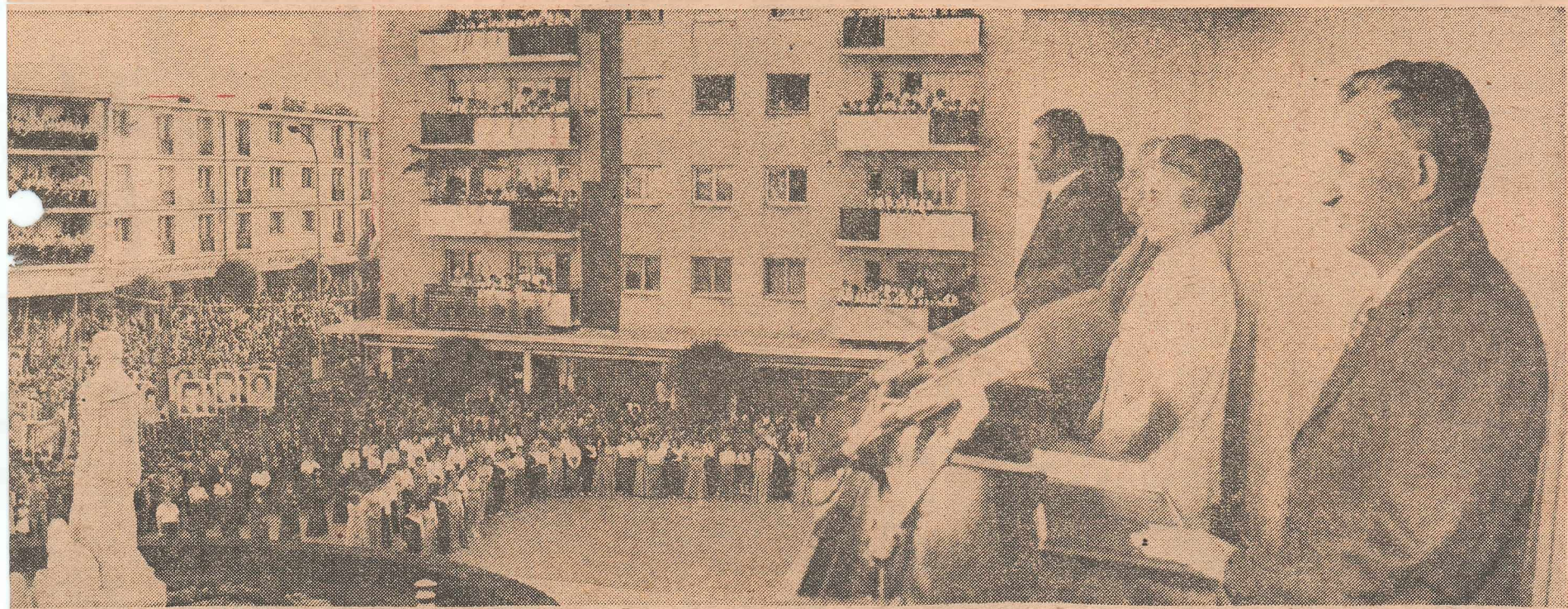

„Imi exprim convingerea că și oamenii muncii din județul Buzău, organizațiile de partid, colectivele de conducere din toate sectoarele de activitate își vor uni eforturile și vor acționa pentru perfecționarea și îmbunătățirea stilului și metodelor de muncă, în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a acestor mărețe programe de dezvoltare a patriei noastre. Avem tot ce ne trebuie pentru aceasta. Avem o bună bază materială, tehnică, dar mai presus de toate avem o minunată clasă muncitoare, țăranime, intelectualitate, un minunat popor, care a demonstrat, în anii socializării, ce forță reprezintă, ce poate realiza fiind liber, stăpîn, făurindu-și în mod conștient propriul său viitor. Să acționăm în așa fel încît în perioada următoare să îndeplinim în cele mai bune condiții toate obiectivele, să ridicăm patria noastră la un înalt nivel de dezvoltare ! Să facem astfel încît societatea socialistă multilateral dezvoltată, comunismul să devină o realitate în viața, în munca, în societatea noastră românească !”

NICOLAE CEAUȘESCU

La întreprinderea de Geamuri din Buzău

Aspect de la marea adunare populară din municipiul Buzău

Moment din timpul vizitei la întreprinderea de Organe de Asamblare pentru Industria Electrotehnică

Inima orașului

Ceva despre locul și simțul natal imi vorbește în fiecare toamnă cu tresărirea aceea a norilor care coboară peste culmi și îmbracă totul, și dealuri, și pășări, și ape, și păduri, și livezi, într-o limpede cosmică aurărie, împerecheri nesfârșite de aripi și culori care ating nu numai ochii, ci și sufletul. Ceva imi vorbește în fiecare toamnă, cum în toate anotimpurile de altfel, în toate zilele și muncile acestor oameni și locuri despre care nu știu dacă voi reuși vreodată să scriu tot ceea ce simt și, printr-o datorie de spirit li se cuvine, formează Buzăul acel arc viu, și carpatic, și subcarpatic, și cimpenesc și fierăstruit de pante și dealuri, formează acel arc, zic, al unor cuceritoare legende și realități ale istoriei prin care se mărturisesc aici nestinse vetre de timp și memorie. Sus, la Pietroasele, s-a găsit marele tezaur „Cloșca cu pui de aur”, tot acolo o cetate dacică și un castru roman își arată temelile lângă care s-a zidit mai departe, neconținut. Terase de viță-de-vie urcă pînă aproape de cer. Și mai departe pe unde va fi trecut Odobescu, spre munți, izvoarele Buzăului se adună și fălăzuiesc într-o lucrare gigantică pornită în ultimii ani și apropiindu-se de finalizare, un urias lac, o uriasă proiecție în timp a unei noi geografii ridicată la tensiunea și grandoarea vastelor construcții. De acolo, primenitoare ape vor traversa dealurile și cîmpiile, multe lumini se vor aprinde de acolo. Pentru ca puțin mai jos, să coborim pe firul apei, să întâlnim locul de naștere al marelui povestitor Vasile Voiculescu. Și mai jos un pic, la pragul dintre dealuri și cîmpie, să se arate cetatea, noua cetate, Buzău. Municipiul Buzău, un oraș al școlilor odată, al celor mai multe școli din această

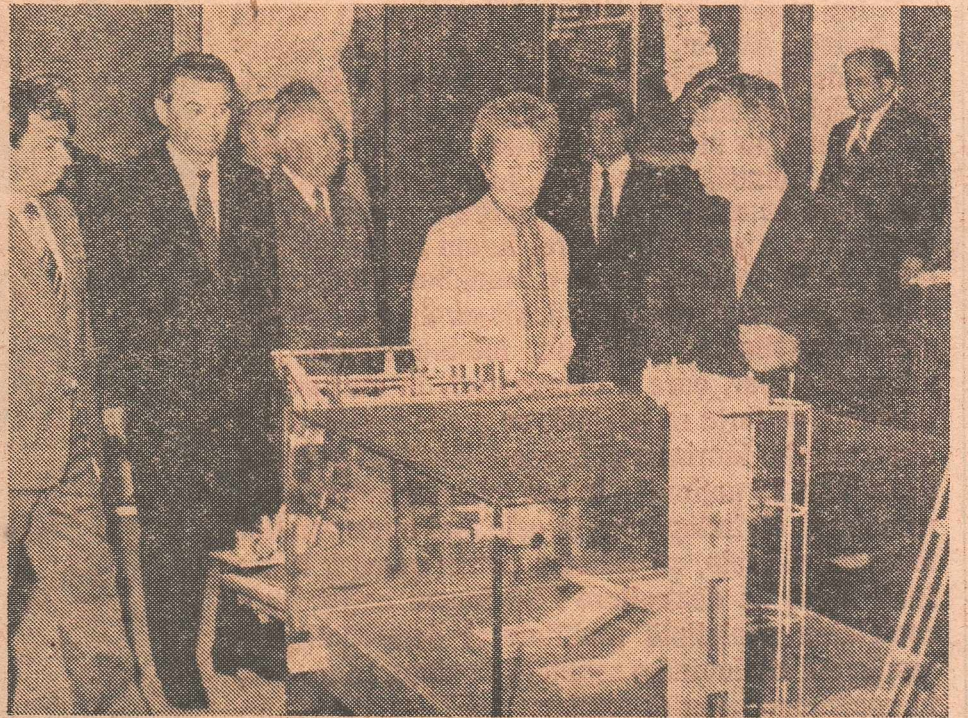
parte de țară, un oraș, o cetate a industriei azi, o cetate în toată legea a anilor pe care-i numărăm de la Congresul al IX-lea încoace. Și încă nu chiar de atunci, ci de puțină vreme mai aproape de noi, cînd în niște ritmuri fantastice au izbucnit coloanele de sprijin ale unor uriașe platforme industriale și ale unor lucrări urbanistice fără precedent. Un cîmp din marginea de sud a orașului s-a transformat într-un vast complex tehnic cu racordări de vîrf la industria și economia țării, dintr-o cerință imperioasă a progresului și civilizației. Într-un anume fel toate străzile, toate bulevardele municipiului duc către această platformă. Ea este inima orașului, pulsul ei bate pînă departe în satele din munții, dealurile și cîmpiile județului. Dar bate, se simte acest puls în întreaga țară pentru că, prin infinite fire, orașul se leagă de toate orașele și așezările țării iar dacă e să spunem cit de curat și adînc poate privi printr-o fereastră lumea, atunci, de bună seamă, zic eu, că milioane și milioane de oameni din România privesc printr-o fereastră de la Buzău. Pentru că aici este cea mai mare fabrică de geamuri și lingă ea sînt toate celelalte uzine care alcătuiesc marea platformă, marea inimă a orașului.

Cu prilejul unei vizite de lucru și la o atestare istorică deosebită, secretarul general al partidului a dezvelit un obelisc în municipiul Buzău, simbol și emblemă pentru a neîntreruptă și densă istorie, simbol și emblemă pentru o nouă și edificatoare ridicare a sa în contemporaneitate. La o nouă cotă, la o nouă altitudine istorică, la o nouă cotă, la o nouă altitudine economică și socială.

A. I. ZĂINESCU

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în vizită de lucru în județul Dîmbovița

La Muzeul de istorie al județului Dîmbovița

Desfășurată în climatul de intensă emulație creatoare în care întregul nostru popor acționează cu abnegație și înaltă responsabilitate pentru transpunerea în viață a hotărârilor Congresului al XIII-lea al partidului, pentru îndeplinirea prevederilor de plan la un nivel superior de calitate și eficiență, pentru realizarea obiectivelor actualului cincinal, pentru dezvoltarea intensivă a economiei, pentru progresul multilateral al patriei, recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Dîmbovița a prilejuit un fructuos dialog cu oamenii ai muncii, cu cadre de conducere și specialiști din industrie și agricultură asupra căilor concrete de acțiune pentru îndeplinirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Și județul Dîmbovița a cunoscut, alături de celelalte județe ale țării, în perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului, profunde transformări înnoitoare, care au conferit așezărilor de aici o nouă înfățișare. Beneficiind de sprijinul și de îndrumarea permanentă ale secretarului general al partidului, județul Dîmbovița s-a impus ca un important centru economic al țării. Față de 1965, producția marfă industrială a județului a crescut de peste 8,3 ori, cea agricolă de aproape 3 ori, iar volumul fondurilor fixe de aproape 6 ori. Potrivit Directivelor Congresului al XIII-lea, județul Dîmbovița va continua și în acest cincinal dezvoltarea sa economico-socială în ritm susținut, prin modernizarea structurilor de producție, extinderea bazei energetice, de materii prime, de materiale, a ramurilor de vîrf, prin promovarea largă a progresului tehnic, prin creșterea mai accentuată a productivității muncii și a eficienței în toate ramurile de activitate. În același timp, se are în vedere un amplu program de investiții în domeniile social-cultural și edilitar-gospodăresc, o atenție deosebită acordându-se integrării armonioase în noile ansambluri arhitectonice a monumentelor istorice și de artă, valori a.e. patrimoniului cultural național, cele mai multe dintre ele fiind ctitorii voievodale.

Noua vizită de lucru a conducătorului partidului și statului în județul Dîmbovița a cuprins numeroase obiective: Întreprinderea de Electrozi Siderurgici și Întreprinderea de Aparataj Electric pentru Instalații, ambele din Titu, Expoziția privind dezvoltarea agriculturii județului Dîmbovița, organizată în comuna Petrești, Ferma zootehnică a Cooperativei Agricole de Producție Petrești, Întreprinderea de Frigidere și Întreprinderea de Utilaj Chimic din Găești, Întreprinderea Mecanică de Utilaj Tehnologic și Întreprinderea „Automecanică” din Moreni, Combinatul de Oțeluri Speciale, Întreprinderea de Strunguri — SARO, Întreprinderea de Utilaj Petrolier, toate din Tirgoviște, precum și Muzeul de Istorie al județului Dîmbovița. Atît în timpul dialogului cu oamenii muncii din unitățile vizitate, cit și în cadrul întîlnirii cu membrii biroului comitetului județean de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că realizările în îndeplinirea și depășirea planului pot și trebuie să fie la nivelul potențialului de care dispune județul și a cerut să se acționeze cu fermitate pentru antrenarea largă a oamenilor muncii în scopul valorificării superioare a bazei tehnico-materiale de care dispun unitățile economice, a tuturor resurselor materiale și umane existente

în economia județului, pentru soluționarea operativă a problemelor privind îndeplinirea planului de producție la toți indicatorii, pentru ridicarea întregii activități pe un plan superior în ce privește calitatea și eficiența economică. A fost subliniată necesitatea de a se acorda cea mai mare atenție pregătirii profesionale a personalului muncitor, perfecționării și modernizării proceselor de producție, utilizării deplină a capacităților, creșterii gradului de valorificare a materiilor prime, a materialelor, a combustibilului și energiei, reducerii consumurilor, a cheltuielilor de fabricație, ridicării calității și a nivelului tehnic al produselor, sporirii competitivității lor pe piețele externe. În ceea ce privește agricultura, secretarul general al partidului a indicat să se ia măsuri energice pentru creșterea producției vegetale și animale, pentru livrarea cantităților prevăzute la fondul de stat, pentru îndeplinirea programului de autoaprovizionare teritorială, pentru îndeplinirea sarcinilor pe care le pune în fața județului realizarea noii revoluții agrare. Sentimentele de stimă și prețuire pe care locuitorii județului Dîmbovița le-au manifestat față de conducătorul

partidului și statului, față de tovarășa Elena Ceaușescu pe tot parcursul vizitei s-au relevat cu entuziasm și la marea adunare populară ce a avut loc în municipiul Tirgoviște. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit din nou la cele mai importante probleme privind dezvoltarea județului, privind sarcinile care stau în fața oamenilor muncii din această parte a țării în îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului. Secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că toți oamenii muncii din județul Dîmbovița vor acționa cu toată fermitatea și hotărîrea pentru îndeplinirea planului pe acest an și pe întregul cincinal. Cei prezenți l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că locuitorii județului nu vor precupeți nici un efort pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor ce le revin, că vor îndeplini neabătut politica internă și externă a partidului și statului nostru, sporindu-și astfel contribuția la progresul și înflorirea României socialiste, la ridicarea ei pe noi culmi de civilizație și progres.

ION DUMBRAVA ■

Ceea ce s-a realizat în Dîmbovița și în Tîrgoviște constituie un exemplu și o expresie a politicii partidului nostru de amplasare a forțelor de producție în toate județele și zonele țării. În întreaga țară s-au creat zeci și zeci de noi platforme industriale moderne. Industria noastră socialistă a devenit o industrie modernă, de înaltă tehnicitate, capabilă să producă cele mai moderne mașini și utilaje din toate sectoarele de activitate. Practic, aproape nu există domeniu în care construcția de mașini, industria noastră socialistă să nu poată realiza produse de înaltă calitate și competitivitate. Toate acestea sînt rodu politicii partidului nostru, expresia superiorității socializmului, în care poporul a devenit pe deplin stăpîn pe destinele sale și își făurește viața, viitorul, în mod liber, așa cum îl dorește !

NICOLAE CEAUȘESCU

La Combinatul de oțeluri speciale

La marea adunare populară din municipiul Tîrgoviște

La întreprinderea de strunguri — SARO

Vedere din Tîrgoviște

În spațiul-geografic al românilor — spațiu amintit de rotundele pridvoare cu alite de lemn de sub semetia cosmică a Bucegilor —, Tîrgoviștea este de la Marele Mircea Voievod încoace o elizie pentru eternitate. Pentru eternitatea unui neam și a unei țări. Este un zălog peren al sufletului românesc. Esența acestui zălog, surprind straturile vremurilor, este strînsă, precum fulgerările de aur și argint ale aluminilor de carte veche, în zidurile de la curtea domnească, în murmurul din veacuri ale tiparitei de la Dealu, unde literele cu înflorite și muzicale rotunjimi valaha au dăruit cea dinții carte pentru mintea și inima acestui popor, ca o fîntînă de dor și de înțelepciune.

Mircea... Tepeș... Mihai Voievod... Neagoe Basarab... Coresi... Enăchiță Văcărescu... Ion Heliade-Rădulescu... nume cu care s-a clădit țara în durată timpurilor istoriei și a timpului românesc zămislit ca o coroană unică și fără de sfîrșit și aici la Tîrgoviște.

Căci, iată, astăzi, în orizonturile cu deschideri ample, fundamentul și piurivalent transformatoare ale Epocii Nicolae Ceaușescu — care a clădit țara la dimensiunile unei impresioante magnifice socialiste — Tîrgoviștea crește, tesindu-și într-un climat iluminat, imaginea contemporană. Pentru că între marea și dinamica platformă industrială din Sud, adevărat în-

semn definitoriu al unei spectaculoase și inconfundabile heraldici a muncii și tehnologiei la nivel mondial, și noile cartiere de locuințe, Tîrgoviștea a renăscut pe verticala unor firești, legice și mirifice împliniri. A renăscut nu ca o pasăre legendară, ci ca o superbă regăsimă cu sine însăși în spațiul românesc, aici, între semetia Bucegilor și sevele soiare ale cîmpiei.

Să luăm totuși un punct cardinal de referință: Combinatul de oțeluri speciale. El este astăzi o realitate existînd fiabil de numai un deceniu și, care, fără a dezavua cetatea de o anumită fizionomie romantică îi desenează liniile de forță, caracterologice, ale unei întregi renașteri. Este, de altfel, mișcarea de translație definitivă în lumea civilizației industriale a secolului 20.

Fantastice și tulburătoare eflorescențe galactice, sariete par o replică la plingerile din veac, pe „ruinui”, ale bardului: „O ziduri intristate ! O, monument slăvit ! / În ce mărire'naltă și voi ați strălucit...”

Și, megieșe, vetrele strungului, la fel de tinere, ale oțelului inoxidabil și lămpilor electrice împlinesc brătara industriilor „de vîrf” de la porțile verzi, din cîmpie, la miazăzi, ale acestei urbe cu vocația proteică a unei conurbații din anul 2000.

GEORGE COANDĂ ■

Tot satul e pe câmp

Strinsul porumbului se apropie de sfârșit și la C.A.P. Aproz

Dincolo de ceasurile amiezii, când umbrele copacilor caută drumul rădăcinilor, șoseaua pare o perdea îngustă, fumurie, atinsă fără întrerupere de zvonurile îndepărtate ale câmpului ce-o mărginește. Zi de septembrie, caldă. Zi de muncă. Zi în care am aflat ulițele comunei Frumușani, din județul Călărași, pustii, așa cum se cuvine la vremea când ogoarele au, mai mult ca oricând, nevoie de oameni, de hărnicia lor.

La poarta consiliului oprește o mașină din care coboară primarul Iulian Mălureanu. Deși în concediu medical după o recentă operație, a trecut pe-aici să vadă cum mai merg treburile. Îl însoțim la sediul C.A.P.-ului. Aflăm că Frumușanii se compun din 7 sate în care trăiesc vreo 6.200 de oameni. Cooperativa e mare, de 4.500 de hectare, iar ca rezultate este o unitate de mijloc printre cele care alcătuiesc C.U.A.S.C.-ul Fundeni. În ultimii ani, producțiile planificate nu s-au prea realizat, dar anul acesta porumbul e ceva mai buniceț, fiind speranțe de a ajunge la cantitățile prevăzute.

Președintele cooperativei, Marin Grigore, supraveghează descărcarea unor căruțe cu porumb venite de la câmp. E de recoltat porumbul de pe 766 de hectare. Până azi (23 septembrie — n.n.) sint gata numai vreo 300, dar se speră ca la 1 octombrie totul să fie cules. S-au expediat 369 de tone la baza Budești, iar alte 301 tone se află în centrul unic de depozitare. Pe agenda de lucru a zilei mai sint prevăzute aducerea semințelor de orzoaică de la Agrosem Olt și pregătirea unor terenuri pentru semănarea masei verzi. Elevii școlii din comună s-au aflat, de dimineață, până la prinz la recoltat tomate și depănușat porumb. Sigur, trebuie accelerat ritmul. Sigur, trebuie ca întreaga suflare a satului să se afle, zilnic, din zori și până la ceasurile înserării la cules. Se fac eforturi în această direcție, sâtenii care lucrează în unitățile industriale ale Capitalei trudesă și ei în orele libere, dar mai e încă multă treabă de

făcut, prea multă pentru ca un singur om măcar să-și afle timp de liniștită voroavă în uliță.

★

La câțiva kilometri distanță, comuna Budești — comună mare, aducînd a orășel — te întâmpină cu o febră ciudată a străzilor, în uimitor contrast cu liniștea Frumușanilor. Oprim în centrul și privim cu atenție în jur.

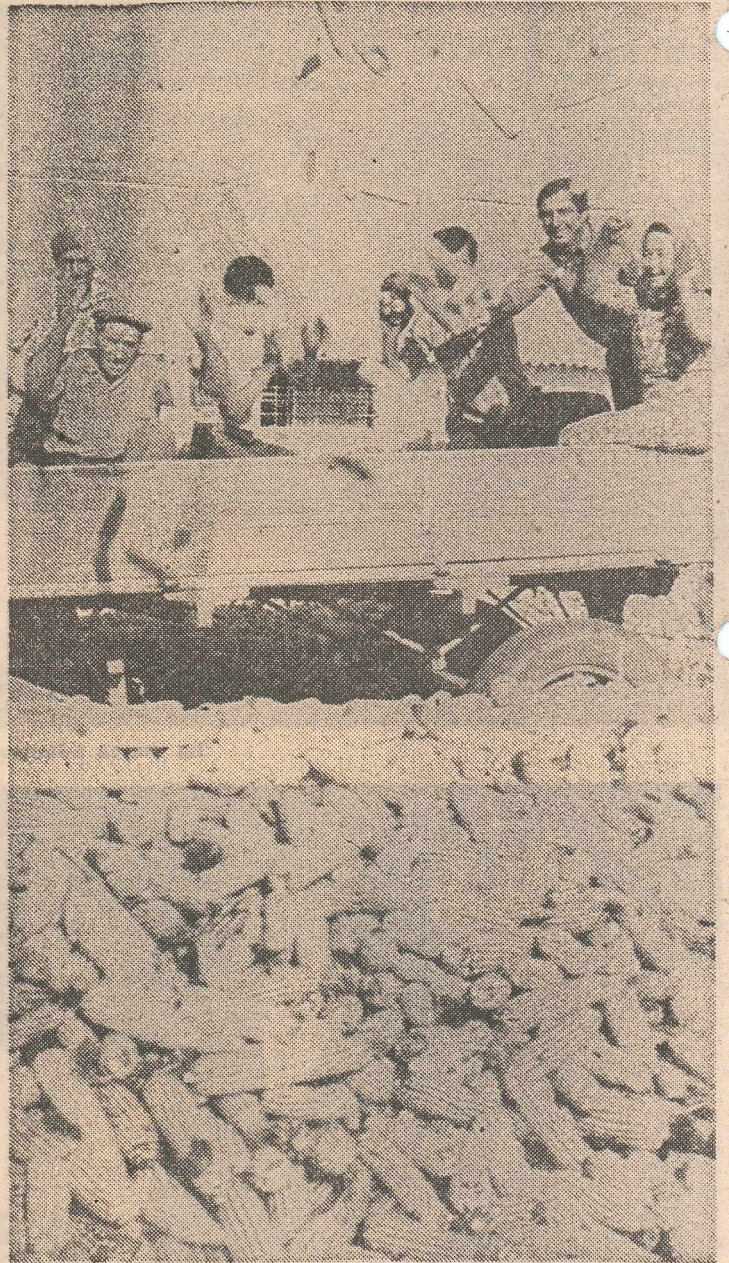
Animație mare. Toate, dar absolut toate magazinele sint deschise. Poți, pentru a-ți astîmpăra setea, să bei o răcoare la un chioșc fără firmă, acolo unde se serveste — de către un ins fără halat, sau ecuson — o înghețată pitică valorînd, pasă-mi-te, 3 lei, poți intra nestîngerit în tutungerie, în agenția Loto-Pronosport, ori unde-ți dorește inima. Bărbați în toată firea stau pe prispele caselor sau se cîntesc, în vîzduțelor, cu o băutură roșiată cu iz pătrunzător de alcool. În fața prăvăliilor, femeii tinere stau picior peste picior, azvirînd ocheade placide în jur. O lume de panopticum, incredibilă acum, la vremea marilor bătălii pentru recoltă, într-o comună de câmpie. Colegul Victor Rădulescu nu mai prididește cu fotografiatul, orîncotro s-ar fi întors neavînd altceva de văzut decît oameni în căutare de soluții pentru pierderea timpului. Dar, tocmai cînd ne pregăteam să pornim spre Consiliul popular, sintem interpețați:

— Ia dați, băi, buletințele încoace! Cu o mapă sub braț, Vasile Neagu — unul dintre factorii de răspundere la nivel comunal — pretinde că s-ar întoarce de la câmp, deși pantofii lustruiți îl contrazic flagrant. Decidem să mergem împreună la primărie, dar, într-o clipă, dispare, nu înainte de-a ne fi spus că au mai fotografiat unii pe-acolo și numai necazuri au fost după aceea. La primărie — nimeni. Femeia de serviciu ne informează că funcționarele au plecat (acasă, nu la câmp!), iar cei din conducere sint duși care încotro, pe la ședințe sau (firește!) cu treburi.

La vreo kilometru distanță de centrul comunei, în drum spre Arcani (acolo unde este sediul C.A.P.-ului), zeci de oameni se aflau la recoltatul arpagicului. Femei și bărbați în vîrstă — aplecați deasupra câmpului, lucrau aproape fără odihnă de la primele ore ale dimineții. Cit de repede s-ar fi efectuat recoltatul — gîndim cu voce tare — dacă și cei care beau și taie frunză cînilor prin centru s-ar fi aflat aici! — Deh, maică — zice una dintre bătrîne —, nu-s învățați cu munca. Ba mai fac și haz de noi, țărani-țărani, și ne zic, atunci cînd trecem pe stradă: la muncă!, de parcă ne-am duce la pedepsă, nu la lucru pentru piinea noastră și-a nepoților. Cîteodată mă întreb, dacă nu merităm și noi un cuvînt bun... Îl merită din plin cei care lucrau, atunci cînd soarele amurgea, în ferma 5 Aproz al I.A.S. București. Și nu doar unu, ci mult mai multe.

Ceva mai încolo, un șir de tractoare venind către capatul locului. Șapte la număr. Adică formația condusă de Mucea Zamfir, om de 59 de ani. Se ară, și, mai ales, se discute anevoie. N-are reveneală pămîntul — spun includeți tractoriștii. N-a mai dat ploaie, măcar să spele praful, de astă primăvară, de la pusul porumbului. Stă sămînta ca-n traistă atunci cînd o arunci în pămînt. Dar oamenii nu se lasă. Nae Ilie, Dobre Tuceru, Vasile Aprozeanu, Dumitru Vlăsceanu, Ion Constantin și Gheorghe Andrei (de mai bine de două decenți mecanizator) nu par să ia în seamă pămîntul tare pe care se căznesc să-l îmblinzească timp de 12 ceasuri în fiecare zi. Din două-n două ore iau cîte o pauză de țigară, privesc ogorul și scotesc stadiul pregătirilor. Se string toți în jurul lui Jean, un tractor de 13 ani, gata să iasă în curînd, ca și nea Mircea, la pensie. Îl consideră vechi prieten și se uită la el cu drag și admirație. La pornire, Jean se află, ca întotdeauna, în frunte.

Năstase Cazan, președinte C.A.P., e un om iute și la min-

Centrul unic de depozitare al C.A.P. Frumușani

...dar mai sint și unii care nădușesc la umbră!

Poate că printre cei surprinși de fotoreporter în centrul comunei vor fi fiind și oameni serioși, cu dragoste și cu loc de muncă. Dar, să ne lerte aceștia, a te afla acum, în plină campanie, în miez de zi, în această postură riști să nu te deosebești cu nimic de cel căruia obișnuieți să se spună pierde-vară!

cînd toate recoltele sînt în hambare!

te și-n mișcări. E bucuros de oaspeți, are ce spune. Porumbul a fost adunat de pe 70 la sută din suprafața cultivată, întreaga cantitate recoltată fiind expediată la bază. Ferma 3 vegetală a și încheiat recoltatul, iar la fermele 1 și 2 mai sînt de cules știuleții de pe 150 de hectare. Recolta e mai bună decît în anul precedent, în ciuda secetei. Cînd sistemul de irigații Mostiștea II va fi gata — probabil chiar în această toamnă — cu totul alta va fi situația. Cocenii se taie manual, oamenii vin de pe la 4 dimineața, cînd tulpina e puțin mai moale, și stau pe cîmp pînă se-înnoptază. Ne-am convins că este așa mergînd, după orele 18, la cîmp și aflîndu-i acolo pe mulți dintre oamenii comunei. Transportul s-a efectuat, în principal, cu cele 47 de căruțe ale cooperativei și ale primăriei. Președintele Cazan povestește despre hărnicia unor dintre „conductori”, oameni

stantina Soceanu era deja plecată la București în momentul sosirii noastre. Deși are apartament la Budești, deși a primit butelie și i s-au asigurat condiții civilizate de trai, într-un apartament ca de oras, este mai mult plecată decît prezentă. O seamă de referate întocmite de către conducerea unității afirmă, fără drept de tăgadă, că a lipsit în momentele de vîrf ale campaniilor, susținîndu-se sistematic de la activitatea pe care trebuia s-o desfășoare. A fost și sancționată, dar asta n-a afectat-o prea tare. Sosește cu trenul mult după începerea lucrărilor din cîmp și pornește înapoi atunci cînd munca este încă în toi. — Bine, bine — nu ne dăm mirim noi —, dar dacă la ferma 3 s-au încheiat lucrările, de ce nu vin oamenii să ajute la celelalte două? Nici un răspuns. Doar explicația că ritmul alert în care s-a desfășurat recoltatul la ferma 3 nu are nici o le-

Semne bune pentru hambarele țării

Pe terenurile eliberate mecanizatorii pregătesc recolta viitoare

în vîrstă, dar de-o hărnicie de-a dreptul exemplară. Ilie Boerescu, de pildă, pensionar C.A.P., în vîrstă de 71 de ani, face în jur de 300 de norme și a lucrat ca legător pe macara la Uzinele „23 August”. Acum a redevenit țaran, și încă unul de frunte, în putere. Le istorisim președintelui și inginerului șef Nicolae Iuruc cele văzute în centrul comunei. Oțtează amîndoi adînc, apoi, încetul cu încetul, se pun pe istorisit.

Spuneam mai înainte că ferma 3 a încheiat prima recoltatul porumbului. Este ferma la care au lucrat, ni se spune, și oamenii unităților de pe raza comunei. Acesta să fie motivul pentru care a devenit fruntaș C.A.P.-ului? Nici vorbă! Pur și simplu s-a hotărît ca aici să se producă furaje de siloz. Asa că, ajutați substanțial de mecanizatori, „orășenii” din Budești s-au văzut cu sacii-n căruță. Inginera șefă de fermă Con-

gătură cu algoritmul care permite descifrarea eforturilor zilnice ale sefei de fermă, eforturi concentrate într-o singură direcție: naveta.

E noapte deja, dar o încăperea a Consiliului popular comunal Budești, e încă luminată. Se desfășoară comandamentul zilnic. Primarul Ion Andrei este informat despre rezultatele zilei. Directoroarea școlii generale raportează că 350 de elevi au ajutat la depănșat, sortat ceapă și recoltat tomate. Președintele C.A.P.-ului arată stadiul recoltărilor și pregătirii terenului. Spunem și noi despre cele constatate. Ni se dă (normal) dreptate. Magazinele au fost deschise mai devreme decît se cuvenea, decît prevede orarul de campanie. Aspectul centrului — care nu avea nimic deosebit față de înfățișarea sa cotidiană, bine știută de către toți locuitorii — este, într-adevăr, urît. Inginera Soceanu e o problemă, singurul inginer navetist de pe raza comunei. În fine, tovarășul primar prezintă sarcinile care au fost trasate de la nivelul conducerii județene de partid. Măsuri juste, în deplină conformitate cu imperativele momentului: grabnica stringere, transportarea rapidă și depozitarea corespunzătoare a întregii recolte. S-a decis ca, începînd chiar de a doua zi, să se închidă absolut toate unitățile comerciale și toți oamenii să participe la treburile urgente ale cîmpului. Este cum nu se poate mai firesc. Nefiresc este doar faptul că aceste măsuri nu fuseseră deja luate în comună, că s-a tolerat, zile bune (de muncă, nu?) o atmosferă de indolență, de indiferență față de nevoile reale ale așezării și țării, față de nevoile fiecăruia.

Pe șosea încă mai trec, întorcîndu-se de la cîmp, căruțe. Hărnicii oameni ai cîmpiei știu să muncească. În depărtare se aud tîrînd motoarele tractoarelor. Starea de urgență a acestei toamne, dorința tuturor celor mulți de-ai stringe roadele la timp și fără pierderi — fundamenteala îndatorire cetățenească și înalt comandament moral — obligă o tot mai bună organizare, la intoleranță față de cei instalați în fotoliile de orchestră ale unor observatori pasivi la truda din jur. Luna pare o piine uriașă, răspîndind aburi subțiri. Respirația cîmpiei din jur este dominată de o tensiune aparte. Aceea a ritmului de care e nevoie. Ritmul vieții adevărate. Ritmul vieții de campanie.

DAN MUCENIC ■
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU ■

La Balaciu, la porumb

Noaptea nu-i decît o ostioare a fierbințelii. Cerul răsăritului nu-i decît o sticlă tăioasă, o lentilă enormă așezată deasupra cîmpiei. Nu așteaptă decît o rază ca s-o trimită spre cîmpul uscat. Cînd soarele își scoate fruntea de după orizont, în Bărăganul pustiu, departe, spre Malu, se vede o coadă nesfîrșită de praf. Un proiectil vine răscolind cîmpia și praful din urma lui se ridică dezordonat spre cer. E nava cu tractoriști și cu oameni veniți la culesul porumbului. A plecat la 6. Are punctualitatea unui tren de persoane. I se spune navă din motive necunoscute. Nu-i decît o remorcă închisă, cu geamuri și bănci. Cînd mai dă într-o groapă aruncă pasagerii pînă în tavan. Cu nava vine și șeful de fermă. Dinspre Valea Măcrișului pedalează un țaran în halat albastru. Se numește Ștefan Oprina. Are 64 de ani, e pensionar și poartă halatul rămas de la slujbă. E mai elegant să lucrezi pămîntul în halat decît în salopetă. Nu-l dă jos nici cînd merge cu bicicleta. Ștefan Oprina încarcă în camioane, descarcă, udă silozul. Cînd se coace porumbul trece la „global”. A luat un hectar la Valea Măcrișului și încă unul la Balaciu. De, taică, să fie mălai, va spune el peste cîteva ore. Deocamdată se apropie de fermă. Mai are de pedalat încă doi kilometri. Nava va sosi înaintea lui. Inginerul Drăgan își va pune șapca sa cu cozoroc lung și va începe să împartă oamenilor. Sub caisul din curtea fermei, pe o masă de tablă, va scrie liste, numere de mașini, tone etc. Atunci va sosi Ștefan Oprina. În timpul acesta, la 30 de kilometri, la Balaciu, curtea I.A.S.-ului se va fi golit. Directorul, inginerul Vadim Rusu își împarte mașinile. Una trebuie să care paie. Altă mașină trebuie să aducă de mincare la pui. Un om îi propune o combinație. Camionul să treacă întii pe la B.J.A.T.M. și pe urmă să ia „rețeta” pentru pui. Mă, dacă nu vine la timp te dau la găini. Intră un om. Să vă fac și eu o întrebare! Eu n-am global... Nu continuă. Se subînțelege că și el ar vrea porumb în acord global. E tirziu, taică, zice directorul, de ce nu te-ai trezit as' primăvară. Sălețele. Da, cum rezolvăm cu sălețele? Cineva spune că a telefonat la Lehliu. Ce telefon, la telefon te mint. Trebuie mers, diseară ne mai vin oameni și nu pot să-i culc pe prispă. Diseară sosește convoiul de căruțe. Altele au sosit de două săptămîni. Sînt sub valurile uscate de porumb. Și castroanele, cum facem rost de castroane? Aceeasi întrebare se pune și în biroul președintelui de C.A.P. Acolo cineva are o idee. Să-l întrebăm pe Blegu de la Muntenii Buzău! Poate ne închiriază! Căruțele sînt pentru porumb. Niște căruțe lungi și înalte, pe roți de cauciuc, semănînd cu niște atelaje de război. Fiecare încarcă trei tone și jumătate. Atîta doar că nu basculează și nu au claxon. Războiul porumbului a început de peste două săptămîni. La 1 septembrie erau știuleți copti. De pe aproape 1500 de hectare, I.A.S.-ul a cules trei sferturi. Cară zilnic cu 15 tractoare cu remorci. De dimineața de la șase, pînă cînd se întunecă, războiul porumbului nu conținește o clipă. La ora nouă, în preajma bătrînilor stejari rămași de pe vremea conacului, nu mai e nimeni. Biroul contabilului șef e gol. Are ușa dată de perete. Pe masă, mai multe hîrtii. Printre ele, una scrisă respectuos. „Proces verbal de punctaj încheiat azi 10 sept. între subsemnații Agirzu Boris din partea I.A.S. Balaciu ca furnizor și Rinja Alexandru baza de recepție ca beneficiar. Azi la data de mai sus am procedat la verificarea și punctarea cantităților de floarea soarelui și fasole predate la baza Sărățuica din producția anului 1986 stabilind următoarele: Floarea soarelui, cantități fizice predate... Fasole, cantități fizice predate... (Urînd cifre care celor ai locului le arată dacă au muncit bine).

Drept pentru care am încheiat prezentul în trei exemplare. Am predat. Am primit”. La o asemenea oră Agirzu Boris este departe. Trece în mașină pe iugă o fermă. Un om așezat pe capra unei căruțe spune celuilalt tolanit peste porumbul dintre scînduri: „al naibii Agirzu asta, se dă mare că lucrează la I.A.S. de parcă ar lucra la General Motors!” Adevărul este că în lumea Bărăganului I.A.S.-ul din Balaciu e o firmă.

Înapoi în cîmp. Arăturile par niște valuri. Tot mergi, și ai senzația stranie că te scufunzi, că orizontul îți ajunge la gură și te înecă, și abia atunci simți cit de năucitoare este pustietatea. Și după valurile de pămînt, vin valurile de porumb. Înalte, prăfuite, cîntînd discret simfonia toamnei. Par mici și pe măsură ce te apropii cresc, te înecă și ele. Degeaba întinzi o mină ca să ajungi la spic. Te rătăcești pe nesimțite. Kilometri de porumb în stînga, kilometri în dreapta. Pe margine se văd niște case menife să dureze nici un anotimp întreg. Cel mai mulți nu vor să piardă timpul. Fermele sînt departe. Și-au încropit colibe din coceni și dorm în capătul porumbiștii. De cum se luminează, intră pe rînduri și nu mai ies decît la amiază cînd se aude zgomotul de tablă al vaselor lovite cu polonicul. Unii au venit cu autoturismele. Le-au tras la capătul porumbului și dorm în ele sau în colibe. Ferma 6 are 420 de hectare de porumb. Suprafața s-a repartizat în iarnă, cînd nu era semănat. Prin ianuarie, șefii de echipă încheie contracte. Fiecare om ia un hectar, cel mult două în acord global. La sapa, la sapa întii, la sapa a doua, dacă e nevoie, chiar la a treia, oamenii vin și pleacă. Acum în septembrie nu mai au însă timp de drum. Trăiesc în cîmp. Culeg și fac grămezi. Apoi își taie drumuri, niște culoare printr-o pădure înaltă de porumb. Încarcă în remorci și transportă în bazele de recepție. De dimineața pînă seara tirziu, porumbiștii îi ascund ca pădurile de stuf în Delta. Din cînd în cînd mai trece moș Chiriță cu sacaua cu apă. Se ridică în picioare pe inima căruței și strigă, apă, apă, apă și unul cite unul, tirînd bidoanele goale de aluminiu, oamenii vin să-și astimpe seata. Au venit care cu copiii, care cu nevestele sau cu prietenii și stau în lan de dimineața pînă seara tirziu. Fiecare are o țepușă de oțel agățată cu sfoară de încheietura mîinii. Cu vîrfurile ascuțite despică pămîntul și scot știulețele. Frunzele sînt uscate. Taie ca lama. Deasupra, soarele pîneste neiertător. Cînd ajung la capătul rîndului și se pregătesc să respire ușurați, descoperă că înaintea lor totuși e gol, alți kilometri de arături și porumbiști. Cel mai apropiat copac e la 15 kilometri. Se resemnează repede și se întorc în porumb. Ioana Ghizdeanu e șefa de echipă. Toată lumea îi spune Oia. E o femeie slabă, semănînd cu porumbul uscat, purtînd ochelari cu ramă metalică și un batic legat sub bărbie. A fost pensionată pe caz de boală. Trei diagnostice pentru o singură inimă. Și dacă o întreb de ce nu se cruță, își va spune cu înțelepciunea din părinți: cum să trăiești fără muncă!

Se aud lingurile lovind castroanele de aluminiu. A sosit căruța cu mincare. Șefii de echipă împarte porțiile din bidoane. Unul cite unul ies prizonierii porumbului, lac de sudoare, cu mîinile zgriate și cu o mască de praf așezată peste față. Numai ochii, curați, vii, adînci privesc înainte. Își iau farfurile și se așază pe marginea șanțului. Mîncîna în tăcere și bărbății fumează cite o țigară, țînînd ochii închiși și vîsînd un petic de umbră. Două biciclete, cu roțile în sus, sprîjină o haină sub care se strecoară o femeie ca să se odihnească vreo cîteva minute. Ceilalți renunță. Mai adastă puțin și se întorc înghițiți repede de porumbiști. Unii nu iau decît piine. Au venit de acasă cu conserve, cu brînză, cu slănină și roșii, cu ouă și cartofi. Sapa

o groapă în pămînt și pe fundul ei aprind un pui de foc. Își încropesc ceva de mincare, înghit în fugă și se întorc la lucru. N-au nici o poftă să piardă vremea pe întinderea asta fierbinte. Ei au treabă cu porumbul și cu cit lucrează mai mult, cu atît mai repede scapă de ea și se întorc acasă. Războiul porumbului continuă. Balaciu se află într-un fel de triunghi al secetei. Ultima ploaie a căzut în 20 iulie. Aici pămîntul e departe de ape. Nu există nici o palmă irigată. Și totuși, după kilogramele la hectar, cel din Balaciu sînt un fel de campioni ai porumbului pe pămînturile neirigate. Tractoarele tușesc și au un mers zmicit. Rup halci mari de crustă și din cînd în cînd întorc cite un bolovan de 70 de kilograme. Trebuie arat. A venit, iată, nici nu știu cum și cînd și vremea griului și în triunghiul secetei n-ai de ce să aștepti mila ploilor fugite cine știe unde. Și mai departe, pe stînga drumului moșiei, cum au boțezat țărani o magistrață prăfuită de pămînt, care împarte proprietatea boierului de cea a nevoiașilor, cîteva oameni recoltează sfeclă. Nu reușesc s-o smulgă din pămînt. Nici cu mina, nici cu furca. Au răscolit betonul cu plugurile și abia în urma lor au reușit să o culeagă. Lingă sfeclă, începe un lan de porumb. Nici o urmă de vietate. Numai porumbul increment, fîșînd arare. Aurel Ghinea, șeful fermei nr. 1 din cadrul C.A.P.-ului Balaciu, ne ajută să descoperim în imensitatea de porumb pe oamenii veniți la cules. Ne așezăm pe marginea drumului și tragem cu urechea. Nu se aude nimic. Doar tropăitul unui cal. Și nu trece mult și de după un colț al porumbiștii apare o șaretă trasă de un armăsar negru. Un trap ușor nu chinuie calul. Dar cînd se oprește lingă noi, Gică e transpirat, pare un cal dat cu briantină. Inginerul șef Ionel Neagu vine de la recoltatul soiei. E foc de supărare. Ce mă, de nu mă duceam pe acolo mi-o făceau faină și eram de pomină! Șeful de fermă spune și el ce-a făcut. Pînă la urmă se înțeleg. Ce fac oamenii de la porumb? Întrebă inginerul. Acum încerc să dau de ei! Scrutăm porumbiștea drumul, dar degeaba. Ciulinii sînt de oțel și revin iar frunzele porumbului te pîdesc flămînde. Taie în carne vie. Și praful, polenul pămîntului, îți astupă privirea. Deodată auzim o voce. Marie... tu ești? Răspundem. Nu departe pe un rînd de porumb, un adolescent. Are 16 ani. Se numește Alexandru Coman. A venit singur. Tatăl lui e plecat în Bistrița, la pădure. Mama a rămas acasă. El, la 16 ani e destul de mare ca să vină și singur la porumb pentru că nu e prima dată. Anul trecut a fost la lucru la o altă fermă, la Piscu Crăsani. Cînd a fost la sapa, a săpat un hectar. A trecut pe clasa a X-a. De fapt școala a și început. Dar el ca și alți colegi nu va pleca din cîmp pînă nu termină de cules. Copilul poartă cizme de cauciuc și depănșează cu iuteală. Nu ție e urît? Nu, mi-e cald. Dar ce să-i faci, dacă ai sta, de unde ai avea? Copilul gîndește ca un bătrîn. Și ce vrei să faci, râmii țaran? Nu, m-oi edifica și eu în ceva meserie de lăcătușerie, zice el puțin stingher și cu ochii la știulețele de porumb. Pe un alt rînd, mai departe. Ileana Cuc, femeie de 50 de ani. Ea e un fel de mamă a fetelor din echipă. Căci toate celelalte sînt niște copile. Maria Tomoioagă are 18 ani, Ileana Tomoioagă, 19, Maria Horj, 17, Mariana Tomoioagă, 17, Teodora Coman, 20. Sînt tari și curajoase, deprinse cu munca de mici. Mariana Tomoioagă, la 17 ani, ține locul șefului de echipă. Tomoioagă tatăl a plecat în Maramureș după căruțe. Omul are un cal. S-a înfrățit cu un vecin cu căruță și cal și au făcut o pereche. Au imbarcat în vagon de marfă și au plecat de cîteva zile. Diseară trebuie să ajungă.

CORNEL NISTORESCU ■

Împăratul român

Toamna anului 1396 a fost marcată prin importante evenimente în Europa de sud-est. Am arătat în episodul precedent că înfrângerea oastei creștine la Nicopole a încheiat o fază în istoria cruciadei târzii. În configurația politică a Peninsulei balcanice s-a produs o însemnată modificare: sultanul Baiazid a pus capăt existenței țaratului de Vidin; regimul administrației directe a Porții otomane se extindea astfel asupra unei întinse arii. La rîndul său, Imperiul bizantin, mai exact vestigiile sale și posesiunile venețiene din Balcani erau din nou în primejdie. Baiazid a ocupat Selymbria apoi Argosul și a invadat Moreea. Apoi a început blocada Constantinopolului. Împăratul Manuel al II-lea Paleologul trimise pe unchiul său să implore ajutorul Occidentului.

Aici, în Europa de sud-est, un singur suveran rămânea cu autoritatea neatinsă: Mircea. Nu numai că era aureolat de biruința de la Rovine, dar — odată eliminat Vlad și refăcută unitatea frontului intern — el era cu adevărat „singur stăpînitor” în țara lui. În orizontul sud-est european, ochii tuturor se vor fi îndreptat spre el, ca unul care își dovedise puterea în înclăstarea cu Trăznetul. Și dacă acest împătimit al cruciadei, care era Philippe de Mézières știa, după dezastrul de la Nicopole, că turcii, au suferit o grea înfrângere de la români (Textul publicat de Nicolae Iorga în 1902 a fost reintrodus în circuitul științific de Dan Zamfirescu) este lesne de înțeles că pentru oamenii locului, adică pentru sud-est european, el apărea ca intruchiparea speranței că nu este pierdut totul. În aceste condiții politico-militare și în acest cadru mental, Mircea a considerat legitimă asumarea titlului imperial. Moneda bătută de el acum, poartă — așa cum a arătat numismatul Octavian Iliescu — titlul de „țar” adică, în slavonește, de „împărat”.

Moștenire a antichității romane, noțiunea de imperiu implica ideea de unicat: imperiul era unul singur. Când imperiul roman s-a scindat, caracterul unic al imperiului a rămas. Abia mai târziu, în legătură cu imperiul carolingian și apoi cu cel otoman, s-a pus problema celor doi împărați. În Europa de sud-est imperiul adevărat era considerat cel bizantin și cînd bulgarii mai întii, apoi vlahii și bulgarii și, în cele din urmă sîrbi au vrut să dea creației lor politice statutul imperial, ei nu s-au gândit la un împărat de concurență, ci la unul de substituție. Ideea imperială — una și nedespărțită am zice — putea să găsească intruchipări „naționale” diferite, dar nu să se dividă.

Mircea nu a avut vanitatea de a se vrea împărat. Insuși titlul său de domn (chiar dacă în documentele cancelariei el era tradus în slavonă) venea din latinescul „dominus”, adică de la titlul împăratului roman. În țara sa, Mircea era în fapt un împărat, chiar dacă termenul însuși

nu figura în titulatura sa. Domnul român a perceput corect situația creată în Europa de sud-est după victoria otomană de la Nicopole. La Constantinopole domnea o fantomă imperială, dar împăratul autentic era el. Nu a proclamat-o cu ostentația unui Simeon sau Ștefan Dușan, dar a voit să-i dea o expresie, mai lesne de înțeles, punînd-o pe o monedă. O va face, cînd după căderea Constantinopolului sub turci (1453) imperiul bizantin a dispărut (a mai rămas doar „împăratul” de Trapezunt), Vlad Tepeș, nepotul lui Mircea, care va înscrie și el titlul imperial pe moneda sa.

lelalte state balcanice este clar exprimată. Nu ni se pare exclusiv că cele spuse de Ioan de Sultanieh înainte de a face constatarea aceasta, să se refere la scurta domnie a lui Vlad. Atunci, după lecția primită la Rovine, cînd sultanul era în situația de a face concesii pentru a obține ieșirea Țării Românești din frontul antiotoman, atunci, poate, va fi acordat el, cum am mai spus, un act scris (ahdname capitulație) voievodului Vlad: în schimbul recunoașterii statutului de autonomie, acesta va fi acceptat plata tributului și asumarea unor obligații de caracter vasalic. Episodul Vlad încheiat,

cu Vladislav Jagello, regele Poloniei, și-i depusese omagiul de vasalitate. Atît timp cît orientarea politicii externe moldovene rămîne cea a lui Ștefan, aliatul și protectorul lui Vlad, Mircea nu se putea simți în siguranță dinspre nord-est. Cînd după moartea lui Ștefan (1399), fiii săi Iuga și Alexandru au domnit asociați, Mircea va fi urmărit cu atenție tensiunile din relațiile celor doi parteneri de domnie. Iuga se integra orientării filopolone, Alexandru voia să înlăture o suzeranitate preschimbată în tutelă apăsătoare. Mircea a fost de partea lui Alexandru. Față de cei doi voievozi care politicește

românești. Marele nostru istoric credea că poate descoperi această influență în două domenii. Mai întii în acel al structurilor politico-administrative prin stabilirea unei ierarhii în rîndurile boierimii. Apoi, în domeniul ecleziastic prin medierea pe care Mircea se pare a o fi întreprins pentru a pune capăt conflictului dintre biserica Moldovei și patriarhia din Constantinopole, conflict declanșat de refuzul celei din urmă de a recunoaște caracterul canonic al ierarhilor moldoveni. Recunoașterea mitropoliei Moldovei de către patriarhia din Constantinopole (1401) a avut o mare însemnătate nu numai pe plan ecleziastic ci — dată fiind strînsa asociere, în evoluții medii, între stat și biserică, și pe plan politic, Mircea contribuise la consolidarea domniei celui alt voievod român, Alexandru, și știa acum că are în el un aliat de nădejde.

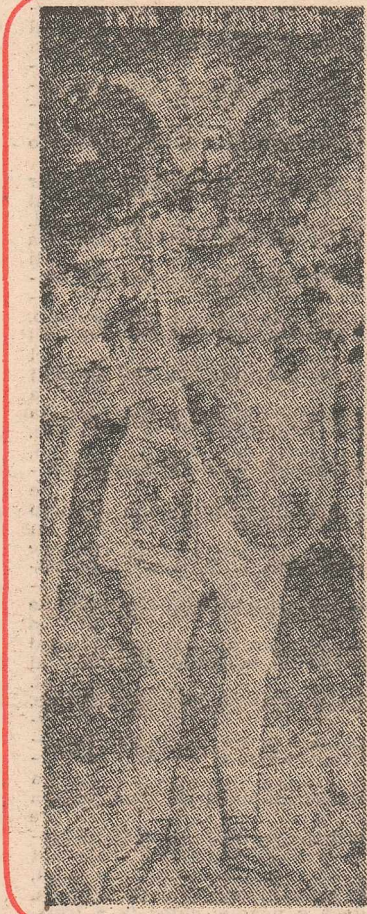
Trăznetul doborît

În timp ce Țara Românească și Moldova intraseră pe făgașul unei strînse colaborări, evenimente de însemnătate considerabilă aveau loc în Asia Mică. Marele cuceritor mongol Timur Lenk (cel schiopp) ceruse sultanului Baiazid să se recunoască supusul său și să îndeplinească un sir de cereri, considerate de acesta ca inacceptabile. Confruntarea devenise inevitabilă și ea a avut loc lângă Ankara la 28 iulie 1402. A fost o luptă crîncenă, în care ambii combatanți au dat dovadă de remarcabile calități militare. Baiazid ar fi învins poate, dacă în rîndurile armatei sale nu s-ar fi produs defectuni: „tătarii negri” și spahii din emiratele anatoliene de curînd supuse, au trecut de partea mongolilor. Refugiat pe o colină, Baiazid s-a apărut cu îndrîjire, pînă cînd, a fost făcut prizonier împreună cu fiii săi Musa și Mustafa, precum și cu o parte a comandanților săi, printre care și Firuz bei, cel care atacase Țara Românească în anul 1391. Pentru Baiazid, captivitatea a însemnat o dureroasă umilintă, căreia i-a pus capăt sinucîndu-se (avea la el otrăvă în inel). Firuz, care încercase să-l elibereze din prizonierat, printr-o acțiune pusă la cale de fiul lui Baiazid, Mehmed, a fost descoperit și executat. Desigur, că nici Baiazid, nici Firuz nu se gîndiseră, cînd au căpă și robau populațiile din Europa de sud-est că vor avea sfîrșituri atît de cumplite.

Infrîngerea lui Baiazid a declanșat o gravă criză a statului otoman, criză profundă, criză de structură care punca sub semnul întrebării însăși existența acestuia. Toți factorii politici și militari ai Europei de sud-est sau implicați în această parte a continentului au reacționat la acest eveniment de mari proporții. Mijloc speranțe de eliberare, mijloc speranțe că puterea otomană va fi expulzată din Europa, mijloc speranțe de vremuri de pace. Mircea a fost cel dintii care să tragă concluziile din noul context politic și militar.

**În vremea
Marelui Mircea
(XIII)**

**Precursor
al lui
Mihai Viteazul**

Înfrîntul de la Rovine, sultanul Baiazid, a trebuit să accepte consecințele politice ale victoriei lui Mircea. Nu putea face cu Țara Românească nimic asemănător cu ceea ce făcuse la Tirnoyo sau la Vidin. Statutul de neatîrnare al Țării Românești era una din marile realități știute de contemporani. O spune Ioan de Sultanieh foarte limpede în pasajul respectiv din *Libellus de notitia orbis* (1404). Se cuvine reamintit: „lîngă Marea cea Mare sau Pontică este Valahia, o țară mare. Are un domn al său și deși turcul a prins pe mulți dintre ei și i-a supărat mult, totuși, nu a doborîdit stăpînirea acestei țări ca și a celorlalte” (s.n.) Diferența de statut dintre Țara Românească și ce-

Mircea a revenit la situația anterioară adică la neatîrnarea deplină.

Oricum vor fi fost preocupările sale legate de securitatea frontierei de sud (în anii 1397 și 1400, el a cîștigat noi biruințe asupra turcilor) cea de nord-est chema acum atenția lui.

Doi domni români, aliați

Ștefan al Moldovei fusese, cum s-a văzut, patronul lui Vlad, care acceptase ca voievodul moldovean să se intituleze „domn în amîndouă Valahiile” (încă o dovadă a conștiinței unității de neam a românilor de la sud și est de Carpați!). Prin intermediul domnului moldovean, Vlad intrase în legătură

cu însemnau nimic, el avea prestigiul unui suveran cu peste un deceniu de domnie, în cursul căreia făcuse dovada însușirilor sale remarcabile de om politic și conducător militar. Era firesc, așadar, ca Mircea să apară ca un îndumător al lui Alexandru. Domnul muntean l-a „luat” pe Iuga în Țara Românească — formula cronicii este ambiguă, dar ea trebuie, probabil, înțeleasă în sensul unei captivități onorabile — și a lăsat ca domn numai pe Alexandru. „În sine — scrie Nicolae Iorga — numirea unui domn moldovean de vecinul său muntean era un lucru nou și el este unul de cea mai mare însemnătate... De acum înainte, timp de mai multă vreme, o influență a lui Mircea se poate exercita asupra celorlalte domnii

Cartea de istorie

Nou despre Mircea

Ultimul număr (dublu) al periodicului destinat prezentării pe plan internațional a rezultatelor istoriografiei românești, „Revue roumaine d'histoire” (1986/nr. 1-2) se infățișează cu un sumar atît de interesant încît cititorul nu va ști ce să aleagă pentru înția lectură, iar prezentatorul mai ales cînd este un spațiu stîmătorat, va fi în dificultate de a infățișa toată noutatea faptelor și încheierilor studiilor tipărite în acest număr. Selecția încercată aici — o recunoaștem deschis — este vulnerabilă (ca orice selecție, în general). Dar gîndul nostru a fost mai puțin de a informa și mai mult de a îndemna la cunoașterea unui număr de cea mai bună calitate.

Prima secțiune este consacrată celei de-a 600-a aniversări a înscăunării lui Mircea cel Mare ca domn al Țării Românești. Studiul lui Gemil Tahsin consacrat poziției lui Mircea față de politica de expansiune a lui Baiazid I prezintă — între altele — o scrisoare din iarna 1395-1396 a conducătorului mongol Timur către sultanul Baiazid, în cuprinsul căreia este evocată, după opinia autorului, campania sultanului otoman împotriva Țării Românești, încheiată cu înfrîngerea de la Rovine. O valoroasă mărturie despre prestigiul internațional al Țării Românești și Moldovei la începutul secolului al XV-lea aduce Șerban Papacostea: solia trimisă

prin Ioan de Sultanieh de cardinalii reuniți la Pisa în 1408 împăratului Manuel Paleologul și celor doi voievozi români — Mircea cel Mare și Alexandru cel Bun — privind pregătirea condițiilor pentru organizarea unei noi cruciade antiotomane. Poziția de „singur suveran ortodox capabil de a opune rezistență puternică expansiunii otomane” este pusă în lumină de titlul de țar (împărat) întilnit pe ducății emise de domnul român între 1397 și 1418, prezentați de Octavian Iliescu. Studiul lui Constantin Bălan despre piatra de mormînt a marelui voievod dezvăluie că la începutul celei de-a două jîmătăți a secolului al XVIII-lea, cînd a fost, pare-se, redactată inscripția, imaginea lui Mircea era aceea a unui unificator al pămîntului românesc, adevărat precursor al lui Mihai Viteazul.

Din restul sumarului mai semnalăm: caldul omagiu adus în numele obștii istoriografiei românești de profesorul Ștefan Ștefănescu, medievistei de admirabilă înuță științifică, Maria Holban, la a 85-a aniversare, studiul lui Radu Manolescu despre scrisul în limba latină în Țara Românească și Moldova în evul mediu, ipoteza lui Andrei Pippidi despre posibila folosire a termenului de Rumania pentru a-i desemna pe români în lucrarea *El Libro del Conoscimento* (secolul al XIV-lea), jurnalul de călătorie (redactat probabil de un secretar) al lordului Paget, ambasadorul Mării Bri-

tanii la Constantinopole, de la Adrianopole la Viena (1702), debutul remarcabil al unui tînar orientalist, Dorin Matei, care prezintă, pe baza unor documente otomane, stăpînirea unor timare (feude otomane) la sud de Dunăre de către domni români în secolele XV-XVI etc.

Un număr, așadar, înmănușind contribuții de valoare, un număr pentru care un elogiu este de adresat secretarului de redacție, medievistul Ștefan An-

dreeșcu, prezent în sumar cu un interesant studiu consacrat lui Giovenale Falco, minorit venit în Țara Românească în primii ani de domnie a lui Matei Basarab.

Un detectiv al istoriei

Semnalez cu oarecare întîrziere articolul lui Al. Mares. **Cel mai vechi raport diplomatic cîfrat în limba română** („Limba română”, 1986/1). Autorul, filolog ale cărui cunoștințe în do-

menul istoriei medievale românești pot fi invidiate de un istoric a descifrat un document în fotocopie, scris cîfrat și rămas „sub cheie” (adică necitit din cauza nedecriptării cifrului) pînă acum.

Autorul a izbutit să stabilească „fară dificultate” cheia cifrului și să ne restituie textul unui raport diplomatic, trimis de la Constantinopole domnului Țării Românești, Grigore Ghica. Pe baza evenimentelor relatate în raport, Al. Mares datează redactarea textului în noiembrie-decembrie 1662. Informațiile comunicate din capitala otomană domnului român se referă, cu precădere, la desfășurările militare și politice din Transilvania legate de confruntarea dintre imperiile otoman și habsburgic. Nu lipsesc nici formulările care dau la iveală apăsarea dominației otomane: „jăluiește-te Măria ta, cum tragi nevoi de trimiteră oamenilor la Brăila și în Țeara Ungurească și de datornici mirîndu-te: unde mai înainte și care? Eu știu și crezu Mării tale, dacă cești de aici (Constantinopole — n.n.) nice în seamă nu te băga”.

Ne aflăm în fața celui mai vechi raport diplomatic cîfrat în limba română, cunoscut pînă astăzi. O piesă importantă, deci, de pus la dosarul istoriei diplomației românești, care își așteaptă prezentarea într-o amplă sinteză.

Pagină realizată de FLORIN CONSTANTINIU

Cîntarea României

Sub semnul continuității CIBINIUM '86

Cea de-a XIX-lea ediție „Cibinium '86” de la Sibiu avea să se bucure de o participare prestigioasă, elevată, cit și de organizare ireproșabilă. Bunul exemplu și buna tradiție oferite de Asociațiunea Astra, pe care o aniversăm, sînt duse mai departe. Astfel am și înțeles, la Sibiu, iubirea de tradiție. Activității culturale, în frunte cu Vasile Crișan, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Sibiu, și-au făcut cu prisosință datoria. Cîste lor!

Lecțiile „Astrei” sînt lecții deschise. Pentru că lecțiile „Astrei” sînt inconfundabile. Să nu uităm că la cumpăna dintre secolele XVIII și XIX intelectualii transilvăneni militau pentru emanciparea românilor ardeleni și nu numai, pentru dezvoltarea rețelei de școli, a tiparului, pentru înființarea de biblioteci. Asociațiunea Astra a organizat primele conferințe cu cadrele didactice. A editat manuale școlare excepționale și a organizat concursuri pentru editarea manualelor școlare. Sărbările Astrei desfășurate în satele și orașele transilvane, erau adevărate lecții de emancipare. Asociațiunea Astra a avut un rol bine cuprinzător, dar și unul integrator, al unității culturale, al unirii prin carte.

Săptămîna cultural-artistică „Cibinium '86”, desfășurată sub generoasele flamuri ale Festivalului Național „Cîntarea României” și sărbătorirea Astrei au cuprins o suită de manifestări, ce s-au desfășurat în Sibiu, dar și în alte localități din județ, în cluburi și case de cultură, în întreprinderi și biblioteci. La parada portului popular au participat peste 1.200 de artiști amatori, 28 de ansambluri artistice din 18 județe. Impresionantă revărsarea de oameni în frumoase costume populare, pe străzile Sibiului.

La actuala ediție a concursului folcloric interjudețean „Cîntecul Munților” au participat 16 județe. Evidențiem formațiile din Sibiu, Călărași, Medgidia, Codlea. De asemenea, ansamblurile „Arcașul” (Cașvana, județul Suceava) și „Rapsozii Moldovei” (Întreprinderea de țevi Roman, județul Neamț). Au participat de asemenea, numeroși specialiști, muzicologi, rapsozii, coreografi, interpreți de muzică populară. Dumbrava Sibiului s-a transformat într-o scenă feerică, cu o mare de oameni, unde predominau albul, roș-albastru, verdele naturii.

„Tirgul olarilor”, din Piața 8 Martie, avea să reunească lucrarea celui mai vechi și migălos meșteșug, 40 de meșteri olari din Hurezu, Obîrșia, Vlădești, Corund etc. au fost prezenți, la cea mai bogată participare, cum ni se spune.

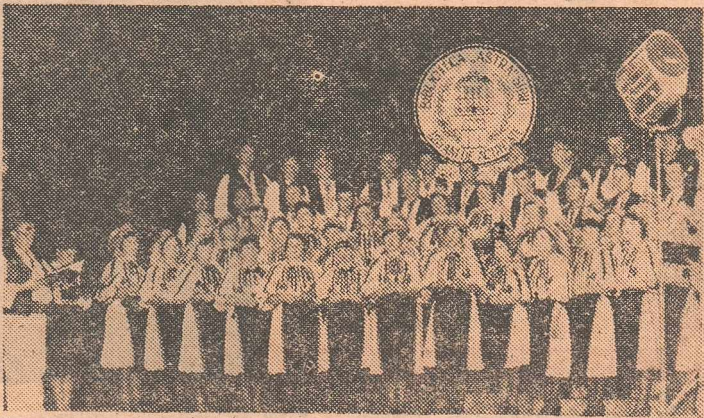
Comunicările științifice ocazionale de sărbătorirea Astrei, precum și de colocviile revistei „Transilvania” s-au bucurat de un binemeritat loc și spațiu. Vom aminti doar că, păstrîndu-și spiritul lor colocvial, comunicările au fost adesea și percutante, creînd o stare permanentă de elevată participare pentru toți cei de față.

Așadar, parte integrantă a marelui Festival Național „Cîntarea României” — „CIBINIUM '86” a fost organizat și s-a desfășurat la cea mai înaltă tensiune emotivă și intelectuală. În sensul acesta înalt, redemptor au colocvial unii dintre participanți, despre unitatea culturii, a spiritului nostru național. Am văzut la Sibiu, în chiar inima Transilvaniei, floarea intelectualității române sărbătorind Astra și lecțiile ei memorabile dar, sărbătorind, mai ales, cu îndreptărire, cultura, care este o sărbătoare națională perpetuă a poporului român.

DORIN SĂLĂJAN ■

Pe străzile Sibiului se poartă costumul popular

Tradiții vechi înaltă cîntec nou

Academia la Sibiu

Organizarea recentă a unui Simpozion academic tocmai aici, la Săliștea Sibiului, consacrat împlinirii a 125 de ani de la întemeierea Astrei, ca încheiere a unei manifestări întinse pe mai multe zile și la care au participat acad. Radu Voinea, președintele Academiei R.S.R., acad. Cristofor Simionescu, vicepreședintele Academiei R.S.R., acad. Ștefan Pascu, președintele Secției de științe istorice și acad. Caius Iacob mi se pare un fapt, dincolo de senzaționalul său, de-a dreptul simbolic: venind într-un sat românesc, într-unul din cele mai vîi sate ale noastre, Academia Română s-a întors printr-un gest superb de omagiere a Astrei la obîrșii.

Nu întimplător, desigur, Avram Iancu a lăsat prin testament fonduri pentru finanțarea la Sibiu a unei „Academii de drepturi”. Așa cum nu poate să ne scape azi subtilitatea arhaizată a formulării: „Academie de drepturi” nu de drept! Căci în viziunea revoluționarilor de la 1848, preluată de veritabilii revoluționari care au înființat în toamna anului 1861 asociația Astra, scopul studierii dreptului și al culturalizării poporului în general nu era altul decît cîștigarea drepturilor sale de națiune suverană.

Tocmai aceasta este și ideea de ansamblu care s-a desprins din comunicările făcute de cercetători din toate centrele culturale ale Transilvaniei, sub genericul „Zilele academice istorice”: în condițiile de rezistență împotriva politicii de deznaționalizare dusă de regimul austro-ungar, înfăptuirile Astrei au avut rolul unor adevărate cetăți ale tradițiilor de limbă și conștiință românească. Astra a sprijinit de fapt emanciparea ființei naționale pregătind prin Adunările generale ținute anual mereu în altă parte a țării (și care erau veritabile congrese naționale ale românilor transilvăneni) masele populare pentru Marea Unire.

Desigur, nu pot fi menționate numele tuturor celor care au susținut peste 60 de comunicări grupate în secțiuni de istorie, filologie, științe naturii și arte, actualizînd în lumina celor mai noi cercetări revoluționarele înfăptuiri ale Astrei, dar trebuie să reținem cu emoție comunicările semnate de acad. Radu Voinea, „De la Societatea Filosofoasă a Neamului Românesc la Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român”, de acad. Cristofor Simionescu, „Astra și România”, de acad. Ștefan Pascu, „Rolul național-cultural al Astrei”, de acad. Caius Iacob, „Matematica românească de la Gh. Lazăr la Traian Lalescu”, de dr. Alexandru Dobre, „Astra și Societatea Academică Română” și de dr. Victor V. Grecu, „Astra și idealul unității naționale”. Se cuvine desigur elogiat și devotamentul patriotic al tuturor factorilor, fie că e vorba de instituțiile cu răspundere culturale din Sibiu sau de inimoșii organizatori ai comunei Săliște care au făcut posibilă o astfel de sărbătoare aflată ea însăși sub semnul unei tradiții inițiate de Asociațiune: printre citorile durabile ale Astrei se

numără și organizarea unor mari manifestări cultural-artistice cum a fost cea de la Blăj din 1911. Pe linia acestei tradiții vom putea spune că „Zilele academice istorice” de la Sibiu și Săliștea organizate sub egida Academiei R.S.R., cit și toate manifestările dedicate aceluiași comemorări, s-au constituit ca ultima mare „Sărbătoare a Astrei”.

ION ZUBAȘCU ■

Așezămînt de cultură și știință — ea însăși creatoare de noi și importante instituții culturale — „Astra” a constituit centrul vital de iradiere a luminii, științei și culturii în întreg spațiul Transilvaniei și, totodată, punctul de atracție spre care au gravitat micile și mai marile asociații literare și culturale ale tuturor românilor supuși monarhiei habsburgice și austro-ungare.

În același timp, „Astra” a inaugurat în Transilvania marea operă de implicare a maselor poporului la o viață publică, modernă. Prin mijloacele specifice, ea a tîns mereu spre o continuă înnoire a societății românești, spre sincronizarea ei cu mersul lumii moderne. Mai mult decît chiar P.N.R. (Partidul Național Român), „Astra” aduce pe român pe terenul vieții publice, îl implică în viața comunității naționale. Însăși comunitatea românească a ieșit, prin intermediul „Astrei”, din situația de marginalizare a istoriei, în care fusese împinsă de secole. Prin „Astra”, națiunea română din Transilvania a devenit mai stăpîna pe sine, mai conștientă de valoarea și misiunea sa istorică; prin „Astra” a intrat ea în sistemul de valori europene Vechea națiune de țărani încheagată la sfîrșitul sec. XVIII pășeste, prin „Astra” pe treptele devenirii sale spre națiunea modernă, prin întărirea sa cu o puternică pătură de intelectuali, prin atragerea în jurul său a straturilor de comercianți, meseriași și muncitori.

Firește, „Astra” n-a fost o asociație revoluționară, dar înnoitoare și progresistă a fost, căci ea a adus, prin mijloacele

specifice ale culturii, modificări structurale în conținutul și stilul de gîndire, pe care l-a imprimat societății românești.

Încercînd o judecată comparativă între „Astra” sibiuană și cele două mari așezămînte culturale din România, contemporane ei, „Academia Română” și „Junimea” de la Iași, am putea găsi, desigur, unele asemănări și deosebiri. Ca și „Academia Română”, „Astra” a fost o veritabilă cetate a culturii naționale

idea specificului național și nici pentru promovarea spiritului critic așa cum o făcea „Junimea”. Împrejurările politice din cadrul monarhiei habsburgice și austro-ungare, după 1867, precum și mijloacele materiale modeste de care dispunea, nu-i permiteau să-și îndrepte, în primul rînd atenția în astfel de direcții; telul epocii era pentru ea lupta pentru realizarea marelui ideal național.

„Astra” a reușit să crească generații întregi de intelectuali legați de popor, să creeze un climat de cultură superioară, izvorită din valorile populare, bazate pe înaltele principii ale moralității, să ridice nivelul de cultură al maselor largi din Transilvania. Credem că nu exagerăm cu nimic cînd afirmăm că marea generație a unirii din 1918 este în cea mai mare măsură rodul strădanilor „Astrei”, opera sa, căci cei mai mulți patrioți și luptători din frămîntata epocă a Memorandumului și a luptelor naționale care au pregătit ziua de 1 Decembrie 1918, au crescut la marea școală a „Astrei”, hrînindu-se din literatura, istoria și cultura creată de aceasta, beneficiînd de bursele oferite de ea, participînd la înaltele lecții de educație politică și patriotică ținute la adunările sale generale, veritabile congrese naționale.

La nici unul din popoarele vecine, care și-au creat sau și-au desăvîrșit statul național după prăbușirea monarhiei austro-ungare, momentul unirii lor statale nu s-a realizat în condiții atît de ample și atît de îndelung pregătite, cu o participare de masă atît de impunătoare, ca la noi. Este meritul „Astrei”, în cea mai mare măsură, că românii din Transilvania aveau, la începutul secolului nostru, maturitatea politică atît de bine consolidată ca să-și poată hotărî singuri destinele, în condițiile manifestării voinței unanime de autodeterminare, prin despărțirea de statul dualist și unirea lor deplină și definitivă cu România.

V. CURTICĂPEANU ■

„Astra” — centrul vital

nale românești, o republică culturală autonomă, și, în același timp, un neobosit așezămînt de luptă politică ambele militînd pentru marelui ideal al desăvîrșirii statului național unitar român. Ambele au fost conduse, cum se exprima Lucian Blaga, de o concepție „viziionar-construcțivă” și militau pentru viitorul națiunii întregi, spre deosebire de Societatea „Junimea”, care, fiind pătrunsă de concepția „analitico-critică” avea, în primul rînd țeluri de altă natură subsumate desăvîrșirii artistice, literare și științifice.

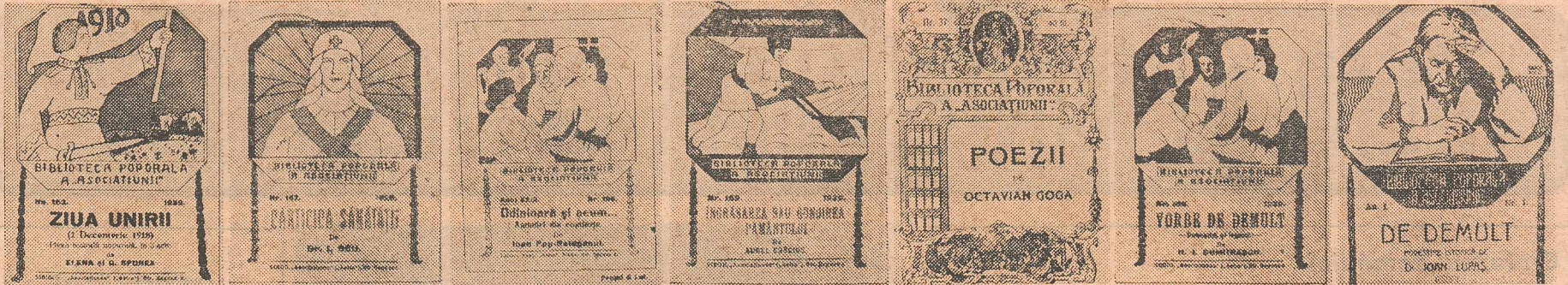
Dar, „Astra” n-a putut atinge realizările științifice într-un chip atît de erudit cum a făcut Academia; de asemenea, nu i-a fost cu putință să lupte pentru

În schimb, „Astra” a avut un orizont de preocupări mai amplu și mai diversificat decît celelalte două instituții, prin aceasta dovedindu-se prima și cea mai largă tribună de manifestare intelectuală de pe tot cuprinsul spațiului românesc.

Statura sa este la înălțimea celorlalte, nu atît prin operele savante, cit mai ales, prin extraordinara sa capacitate de a polariza energiile românești într-un suvoi unic, cu un program bazat pe o concepție bine întemeiată cu scopuri și metode bine definite și originale.

Acastă realitate ne apare din numeroasele și activele așezămînte pe care le-a creat, precum și din multiplele mijloace de cultivare a straturilor sociale, a întregii societăți din Transilvania. Prin aceasta, „As-

Biblioteca transilvană a bătrinei și mereu tinerei Asociațiuni Astra — să ne exprimăm precum cei din vechime — se prezintă, la ora marelui jubileu, deschisă noului și prosperă. Întorcând fila istoriei, vom reține că încă din 1861, iar mai apoi în 1862, într-un discurs fulminant rostit la Brașov, Timotei Cipariu recomanda: „una bibliotecă de cărți vechi românești, tipărite și manuscrise, din timpurile mai vechi până către anul 1700 (...) la care fapt ar fi de a se ruga să concure toată națiunea română, fiindu-că e interesul general al nostru, al tuturor”. Pentru posteritate consfințim anul și data înființării Bibliotecii Astra: 23 octombrie — 4 noiembrie 1861. Fondul inițial de carte: 195 volume.

„Patrimoniul” Bibliotecii Astra

Fondurile inițiale ale Bibliotecii Astra s-au constituit din donații făcute de toate păturile sociale ale populației românești din Transilvania (și nu numai). Așa, spre pildă, Iuliu Dem Bardoși din Cluj-Napoca donează prima carte a lui Dimitrie Cantemir: **Divanul sau gilceava înțeleptului cu lumea** (apărută la Iași în 1698). Ioan Puscariu — din familia Puscariilor — trimite din Cetatea de Baltă una din operele de seamă ale lui Dosoftei: **Psaltirea slavo-română** (apărută în 1780 tot la Iași). Donațiile însă „curg” de la personalități marcante ale culturii și istoriei neamului, către popor. Dintre admirabilii donatori să reținem pe: Timotei Cipariu și Al. Papiu Ilarian din Iași, Gheorghe Barițiu din Brașov, August Treboniu Laurian, Mihail Kogălniceanu și Hogăș din București, Iosif Vulcan din Oradea ș.a. Așadar, bărbați de seamă, uniți de același sfânt ideal, posibil de realizat și prin „cetitul” cărților, își dau mina prin acest insufletitor exemplu. Carte donată sau carte achiziționată, cert este că de-a lungul impresionantei sale existențe bibliotecă a cistigat atât în „caratele” valorice, cât și în numărul de tomuri.

Iubitorii de carte veche pot afla lesne că una din cele mai vechi și valoroase cărți din fondul bibliotecii sibiene este **Sbornicul slavonese** (tipărită de Coresi la Sas-Sebeș, în 1580). Notăm și alte incunabule, cărți de rară valoare: **Cazania lui Varlaam** (Iași, 1643); **Noul testament** (Bălgrad, 1648); **Primul calendar românesc** (Sibiu, 1699); **Bucoavnă** (Bălgrad, 1699); **Ceaslovăț** (Sibiu, 1699); D. Cantemir: **Descrierea Moldovei** (Neamț, 1825). După opinia noastră, fond rar de carte se cheamă a fi și **Rudimenta cosmografică** de la 1542, care cuprinde o hartă a întregii Dacii. Sau **Mandulia istorică** a lui Iohann Bissel din 1675, care ni-l înfățișează pe marele nostru domnitor Mihai, înfăptuitorul dintii al Unirii. Cum să nu includem în acest fond de suflet rar românesc și mărturisirile originale ale universitatii și totuși sibianului Nicolaus Olahus?...

De la 195 volume la înființare (1861), la 1 022 volume în 1871; de la 17 859 volume în 1901, la 22 158 volume în 1918.

Pentru a veni ceva mai în contemporaneitate, să reținem că fondul de carte a crescut la 120 000 tomuri în 1951. Iar acum, în acest an aniversar, numărul de cărți existente în fond depășește binisor onorabila cifră de 600 000 de volume. Fondurile de carte au crescut anual cu circa 20 000—25 000 volume. În perioada de după Eliberare, de menționat; fondul de carte al bibliotecii a crescut de 6 ori! (De la 97 577 volume în 1944, la peste 600 000 azi). Firește că nu sîntem iubitori de dări de seamă statistice, care îngreuiază într-un fel imaginea vizuală a cititorului, dar ele, cifrele, sînt elocvente prin concretețea lor.

părării de carte românească), Ioan Crețu, Nic. Petra-Petrescu, Ioan Crișan, Dr. Petru Span, Nicolae Togan, Octavian Goga (1909), Ioan Bănciu, Victor Lazăr, Dr. Horea Petra-Petrescu și alții. Numărul bibliotecarilor existenți în anul de grație 1986 a ajuns la 60. La un astfel de fond de carte, astfel de bibliotecari, precum: Dorel Morăndău, Elena Dunăreanu, Aurel Cotu, Victoria Anghel, Mioara Dădărlad, Eugenia Crișan, Ioana Rusu și toți pînă la 60, în frunte cu priceputul și inimosul director, maramureșeanul Ion Maris.

Biblioteca Astra a fost virful de lance și portdrapelul celor

blicistică) și mult îndrăgita Familia de la Oradea, poate și pentru că aici avea să deuteze și să colaboreze marele nostru geniu național Mihai Eminescu.

Colecțiile de documente publice, manuscrise, corespondența cu caracter național sînt și ele la loc de cinste. Circa 19 231 piese au conținut istoric-literar, economic-administrativ, social-politic. Între documentele istorice sînt unele în care regăsim referiri directe la Transilvania: **Ludovic regele Ungariei** (1366); **Leopold I** (1699 și 1701); **Ferdinand I** (1837), diploma de țaran liber a trădătorului lui Horia (1785); documente din epoca Memorandumului, iar mai apoi

și încă un sfert de veac de la înființare.

Tradiție și contemporaneitate

Nu întimplător am lăsat ceva mai la urmă lucrările bibliografice editate de către bibliotecă: peste 40 de titluri bibliografice, cataloage, indici bibliografici, între care și tomuri de sine stătătoare, cum sînt: **Cartea română veche**, **Carica străină veche**, **Personalități feminine**, **Literatura și Telegraful român**, **Războiul de independență oglindit în literatură**, **Laureații Premiului Nobel pentru literatură** și multe altele. În practica bibliotecii s-au statornicit unele manifestări cu caracter național, de continuitate, devenite, asadar, tradiționale, cum au fost și „Zilele Astei” din cadrul „Cibiniumului”. Activitatea științifică a colectivului bibliotecii s-a manifestat, de asemenea, prin participarea elevată la comunicări științifice din București, Iași, Cluj-Napoca, Oradea, Arad, Galați, Tirgoviște, Constanța, Rm. Vilcea, Craiova. La urma urmei, Biblioteca Astra constituie și un excelent model de integrare creatoare a instituțiilor tradiționale românești de cultură în sistemul socialist al așezămintelor de cultură.

În același context vorbind, al buaului său nume și renume, bibliotecă a fost vizitată de delegații străine din U.R.S.S., S.U.A., R.D.G., R.F.G., Cehoslovacia, Italia, Anglia, Elveția, Scoția, Nigeria, China, Coreea, Austria etc. Bibliotecile din Budapesta, Viena, Bruxelles au solicitat — în cadrul imprumutului interbibliotecar — diferite publicații din fondul valoros al Bibliotecii Astei, care a statornicit peste vreme anumite legături trănice de colaborare cu Academia de științe din Viena. Bibliotecile naționale din Florența și Roma, Biblioteca universitară din Chișinău, Biblioteca universitară din Cristiania (Norvegia), Institutul geografic din Buenos Aires, Societatea geografică italiană și altele. Aceste legături de colaborare au fost reînnoțite și temeinicite. Dovadă că tot mai mulți specialiști străini se interesează de activitatea bibliotecii ba, mai mult, îi trec pragul, solicitându-i bunele servicii.

Așadar, se desprinde clar o idee concludivă: atât Asociațiunea, cât și Biblioteca au continuat o veche și bogată tradiție! Așa se și explică respectul și dragostea ardelenilor (și nu numai ale lor) pentru ambele instituții culturale, deopotrivă, pe care le sârbătorim la acest ceas autumnal și jubiliar. Să așezăm Asociațiunea ASTRA și să așezăm și Biblioteca ASTRA la loc de „frunce” în inimile și cugețele noastre, pentru tot ce ne-au dat, pentru nepieritoarele lor lecții de mare cultură și demnitate națională, de adevărat patriotism. Iubind tradiția valoroasă, iubind, în aceeași măsură, și valorile culturale contemporane, să le facem acestor uriașe instituții culturale transilvane urarea moștenită de la înaintașii noștri: „vivat, crescat, floreat!”.

DORIN SALĂJAN ■

Unirea prin carte

În perioada 1918—1944 frecvența anuală a cititorilor a fost de 3 500, iar numărul cărților împrumutate într-un an s-a ridicat la 5 000 volume. Cercetînd cataloagele și fișele de evidență primară am constatat că în 1966 numărul cititorilor a crescut la 20 385, realizînd un împrumut ori-consultînd 172 006 cărți și periodice. Or, numărul de volume, manuscrise, periodice, colecții consultate într-un singur an (1985) se cifrea la 318 832. Cam acesta este numărul persoanelor fizice care trec pragul bibliotecii sibiene anual. Spune, sperăm, și asta ceva.

De la primul bibliotecar, Visarion Roman, care a organizat biblioteca într-un dulap al arhivei Asociațiunii, s-a ajuns, iată, la impozanta clădire de azi, cu 23 încăperi, însumînd 2300 mp, suprafață la care trebuie să adăugăm imediat cîteva sute de mp a noului și impresionantului depozit de carte recent construit. Să-i reținem, măcar cu numele, pe cei mai importanți bibliotecari care au avut și un rol de „mentori” culturali: Nicolae Cristea, Ioan Maxim (renunță la salariu, în folosul cum-

2 000 de biblioteci înființate prin multe sate și orașe transilvane, începînd cu biblioteca ambulante din Feldioara (1869), conținînd cu celelalte biblioteci „poporale” funcționînd pe lingă „despărțămintele” Astei. Toate acestea dovedesc importanța și rolul activ pe care l-a jucat (și-l joacă și azi) Biblioteca din Sibiu. Sînt binecunoscute filiațele bibliotecii sibiene din Păltiniș, Lupeni, Cibin etc. Circa 40 la sută din volumul activității bibliotecii de azi se desfășoară la cele 7 mari filiale existente numai pe raza municipiului Sibiu, la Casa științei și tehnicii pentru tineret, la stațiunea din Păltiniș ș.a.

La Biblioteca Astra s-a constituit și un fond de publicații periodice românești, în special transilvane — unul din cele mai valoroase fonduri din țară! Dintre colecțiile de o inegalabilă valoare amintim: **Foaie pentru minte, inimă și literatură** (prima revistă literară ardeleană); **Tribuna** (prima publicație zilnică a Ardealului tipărită la Sibiu și avînd ca fondator pe Ioan Slavici); **Transilvania** (cu cea mai îndelungată tradiție pu-

a Unirii celei mari, a Unirii celei drepte pentru tot „natul” din părțile carpato-dunărene-pontice. Alte documente istorice sînt rămase de la Ștefan Tomșa, Moise Movilă, Vasile Lupu, Scarlat Grigore, Ghica Vodă.

Prețioasă este pentru istoria noastră literară corespondența lui Iosif Vulcan cu o seamă de oameni de cultură și literați din Transilvania și nu numai. Importante sînt și scrisorile și manuscrisele unor creații literare ale clasicii noștri în literatură: Mihai Eminescu, George Coșbuc, I.L. Caragiale, Vasile Alecsandri, Alexandru Vlahuță, B.P. Hașdeu, I. Slavici, Șt.O. Iosif, Duiliu Zamfirescu, C. Negruzzi, Titu Maiorescu. În vremea din urmă fondul s-a întregit cu manuscrisele unor scriitori contemporani. Fondul de manuscrise a fost și este frecventat, consultat, de către istorici și critici literari, stînd la baza documentării și scrierii unor studii istorice și literare apărute recent sau cu ani în urmă. Și în sensul acesta misiunea nobilă a Bibliotecii Astra este în plină desfășurare, după un veac

Sibiu — un deceniu de critică literară

Critică și program

— Stimate Mircea Braga, vă numărați printre... membrii fondatori ai Colocviilor de critică de la Sibiu și, totodată, printre cei mai devotați organizatori. Care a fost, care este programul acestei importante manifestări culturale?

— A existat în intenția organizatorilor, lucru ușor de sesizat de altfel, un program metodologic pentru Colocvii în întregul lor. De aceea, primele trei ediții (1977, 1978 și 1979) au fost preponderent teoretice, încercându-se o definire a actului critic, descifrarea funcțiilor sale specifice și a importanței sale sociale, relevarea rolului istoric și criticii literare în promovarea valorilor literaturii naționale, delimitarea diferitelor fațete ale actului lecturii critice moderne, căutarea drumului spre clasici prin grilele teoriei moderne a textului, discutarea problematicii creativității criticii în planul culturii și civilizației românești ș.a.m.d. N-au fost evitate demonstrațiile „practice”, fie că s-au exercitat asupra romanului românesc contemporan, fie asupra creației unor clasici, cu prilejul diverselor centenare: Arghezi, Goga, Voiculescu, Panaît Istrati, Rebreanu, Mateiu Caragiale, Sorbul. Printre o fericită coincidență, în acest an colocviile s-au desfășurat pe fundalul aniversării a 125 de ani de la înființarea Astei, ceea ce ne-a permis să vorbim despre rolul Asociației în lupta împotriva dualismului austro-ungar, pentru înfăptuirea Unității de la 1 Decembrie 1918 și, plecând de la cîteva principii de acțiune culturală a Astei, despre relația dintre faptul istoric și literatură (insistându-se asupra specificului romanului istoric), precum și despre coordonatele raportului cultură-literatură-public. Cred că nu se putea o „deschidere” mai fericită pentru o ediție jubiliară.

— Acest deceniu de critică de la Sibiu a impus colocviile ca pe o reuniune de prestigiu. Prin ce?

— Colocviile noastre s-au impus, cred eu (dar, de fapt, nu e vorba doar de ceea ce cred eu, ci de ceea ce au confirmat numeroasele „ecouri”, majoritatea în literă tipărită!), prin cîteva date care merită a fi reținute. Ar fi în cheie, mai întâi, spiritul cu adevărat colocvial în care s-au desfășurat discuțiile, deși unele au fost aprinse, cu evidente note polemice. Și e firesc să fie așa, adică să se înregistreze opinii divergente, dacă ne gândim că, de-a lungul anilor, s-au întâlnit la Sibiu peste o sută de critici, istorici și teoreticieni literari. Totul s-a aflat, însă, sub semnul respectului pentru opiniile avansate, căutându-se de fapt punctele de contact, rezultând astfel un necesar, un util schimb de păreri, o confruntare a metodelor și a practicilor analitice, avînd drept consecință — au spus-o participanții! — lărgirea, „elasticizarea” unghiurilor de vedere. Argumentele n-au făcut niciodată parte din sfera orgoliului, ambiției sau a falsei au-

torității. Ne-a interesat întotdeauna creația literară și nu culisele vieții literare, aducându-se în dezbatere profesionalism, interes, competență, dorința de colaborare, dar nu la modul rigid, ostentativ savant, ci desigur, neocolindu-se, să zicem, șarja amicală și replica de spirit. Comunicările și discuțiile au fost, de aceea, provocatoare în sensul cel mai bun posibil: pe planul ideilor. După fiecare ediție am publicat în broșură comunicările și, uneori, chiar stenograma discuțiilor, astfel încît ceea ce am afirmat mai sus poate fi verificat pe pagină de carte. Sigur, nivelul colocviilor și respectivele lor consecințe n-ar fi fost posibile fără prezența criticilor — cum să le zicem? — de linia întâi, dar și a multor din cei care vor deveni — nu ne îndoim de aceasta — autorități de mine ale disciplinei. Nu voi da nume doar din considerente de spațiu, fiindcă spiritul colocvial ar impune o listă completă (care-mi este la îndemînă), în nici un caz una selectivă. Aș insista, însă, asupra rolului pe care îl are în buna desfășurare a celor trei zile de dezbateri prof. Romul Munteanu, „moderatorul” cu tact și competență al colocviilor. Și aș mai sublinia că, apreciînd ceea ce se face la Sibiu, conducerea Uniunii Scriitorilor din România și a Asociației Scriitorilor din localitate au hotărît să instituie, începînd cu ediția a X-a, Diploma Colocviilor noastre, pentru activitatea în domeniu a unui tânăr critic. În acest an, juriul a decernat-o criticului și istoricului literar Dan C. Mihăilescu.

— Ce-și propun Colocviile de critică ale revistei Transilvania pentru edițiile viitoare?

— Sigur, am dori să putem face mult mai mult. Critica literară, se știe, nu este un act de efectuat într-un laborator închis, impermeabil și incomunicabil, ci rezultanta unui proces complicat de contacte și schimburi, al dinamicii spirituale, al integrării culturale. E și unul sensibil la accentele momentului. E de la sine înțeles că nu vom reuși niciodată, organizatoric vorbind (dar unde e posibil acest lucru?), să strîngem în sala colocviilor toți criticii, istoricii și teoreticienii noștri literari, precum și o parte a poezilor, prozatorilor și dramaturgilor de azi a căror creație e tangentă tematicii. Sintem constrînși să „mergem pe esanțioane”. Dar și așa, niciodată colocviile n-au fost închise celor care și-au exprimat dorința participării. Apoi, ar trebui poate să ne gândim mai atent la faptul că, uneori, galopăm prea mult prin prea multe referate, nu toate aflate pe palierul de calitate dorit, și afectăm prea puțin timp discuțiilor. Unele domenii au fost abordate mai puțin (poezia actuală, de pildă), altele deloc (dramaturgia de azi). Cu alte cuvinte, pe harta colocviilor noastre se mai află destule pete albe. Să nu uităm, însă, că ne aflăm doar după ediția a X-a.

— Stimate Romul Munteanu, conduceți de zece ani dezbaterile colocviilor de critică ale revistei „Transilvania”, care a fost — dacă a fost — piatra lor de temelie?

— Citeodată în calendarul memoriei mele afective se grefează evenimente cu totul de altă natură decît acelea ce vin înspre noi din fluxul obișnuit al existenței cotidiene. Există anumite sărbători ale spiritului născute din dorința profundă a oamenilor de-a le transforma într-un fel de zile florale, cînd gândirea se găsește într-un fericit stadiu de expansiune stimulată de contactul cu alte moduri de reflecție pe marginea acelor obiecte de cuvinte, numite de noi literatură.

Cred că era pe la începutul anului 1977 cînd m-am întâlnit cu Mircea Tomuș la Sibiu, frumosul burg ardelean care înțreține sentimentul de trăire în istorie pe toate dimensiunile timpului, lăsîndu-i în același timp reverie dreptul să bată la porțile eternității.

Ne-am gândit astfel la un gen specific de colocvii organizate la Sibiu și patronate de revista Transilvania pentru că în jurul ei erau polarizați numeroși poeți, romancieri și critici, animați de ideea unor discuții apte să capete o amploare națională.

Era doar vremea cînd critica din cele mai multe țări din lume își verifica instrumentele de abordare a textelor literare. Ieșită dintr-o lungă perioadă de hibernare, protejată de stereotipiile tradiției, supusă unor

perturbații ce o împingeau spre noaptea spiritului, critica se dezbăra de obstacolele care-i împiedicau drumul spre spiritul solar, spre împlinire fericită cu opera, supusă unui firesc proces de re-creere.

Participanții la colocviile tematice din 1977 și 1978, sau 1979 și-au dat seama că formează o lume amestecată. Erau greu de stabilit liante spirituale directe între M. Mincu și Al. George,

și operele clasice (Arghezi, Goga, P. Istrati, I. Agirbiceanu, L. Rebreanu, V. Voiculescu, etc.). Modalități de lectură a romanului contemporan.

Odată pe an s-au adunat la Sibiu critici, istorici literari, esteticieni, poeți și prozatori care abordau fenomenele de creație din perspective foarte diferite. Partizani ai criticii tematice, ai criticii de identificare, structuraliști și semiologi, specialiști în teoria receptării și în pragmatica textului, istorici literari cu o formație tradițională, tineri și vîrstnici veniți de la București, Cluj-Napoca, Timișoara, Tirgu-Mureș, Craiova, Iași etc. au intrat în acest mare concert de opinii, unii cu sfială, alții cu ostentație.

Deceniul care a marcat recent istoria colocviilor sibiene, transformate în documente de istorie literară a făcut ca în această familie de spirite voic să rămîna identificabile. Climatul discuțiilor de la Sibiu nu a încurajat nici o formă a terorismului intelectual, nu a stimulat hegemonia unei singure idei sau a unei singure metode. De la replica erudită, confruntarea cu modelele originare, ironia acidă, menită să anihileze actele supra-rătoare de hipertrofie a eului, putem spune că la colocviile sibiene au funcționat toate limbajele, cu excepția celui lipsit de urbanitate.

Mă gîndesc la colocviile de la Sibiu cu nostalgie (10 ani) dar și cu plăcerea produsă de o sărbătoare repetabilă a spiritului critic.

Zile florale

Radu Toma și Ion Ianoși, Val. Condurache și Smaranda Vultur, Mircea Zăciu și Constantin Barbu, Romul Munteanu și exponenții pragmaticii textului literar.

Temele colocvialului reprezentau pentru noi moduri de învățatură și acomodare cu alte tipuri de gîndire, incitare spre originalitate și precauție în îngurgitarea inovatoare autentică.

Strategia aceasta cultural-psihologică și sociologică s-a configurat prin acele cunoscute dezbateri despre Definierea actului critic, Rolul istoriei și al criticii literare în promovarea valorilor naționale, Critica și actul lecturii, Lecturile moderne

Aproape în fiecare din cei zece ani citi numără Colocviile de critică literară ale revistei Transilvania, tematica propusă spre dezbateri a fost rezultatul unei duble dependențe: de obiectivitate fără cusur a calendarului culturii noastre (centenarele onorate aici la Sibiu prilejuind, de-a lungul timpului, veritabile corpusuri exegetice) și, pe de altă parte, de fericita subiectivitate — cîtește opțiunea, interesul cultural — a participanților celor mai statornici. Sistemul temelor a-colada impus în ultimii ani aici, la Sibiu, prin libertatea de spirit pe care o deschid dialogului, dar și prin circumscrierea generoasă a domeniului, a făcut ca în acest an, ce coincide și cu o ediție aniversară a Colocviilor de critică, „acolada” să se refere la Rolul ASTRA în edificarea spiritualității românești.

Cîteva din comunicările prezentate au ales să discute chiar aspecte ale activității ASTRA, selectînd elementele de continuitate și permanență în interiorul fenomenului cultural transilvan. Astfel, Pamfil Matei și dr. Viorel V. Grecu au clădit, prin lucrările lor, un solid cadru de informație. O interesantă — deși foarte controversată — paralelă între ASTRA și Junimea ieșeană a propus criticul Alexandru George. Domitien Căseanu a adus în discuție o altă idee generoasă, aceea a „panromânismului”, într-o comunicare ce treazează interesante legături între ASTRA și per-

sonalitatea profesorului clujean Ion Breazu.

Descinzînd din abordarea unui fenomen cultural și spiritual atât de complex cum este cel al Asociației Transilvane, dezbaterile acestei ediții a Colocviilor au etalat o multitudine de perspective, sfîrșind prin a se concentra în jurul a două teme de incontestabil interes: relația operă literară — autor-public și, respectiv, roma-

Toma, Doina Uricariu s-a înscris în aria discuțiilor cu o intervenție excelent arhitecturată despre „Literar și extraliterar”.

De o bogată participare s-au bucurat discuțiile în jurul romanului istoric românesc. Problema a fost abordată atît de principiu (în intervenții excelente semnate de Eugen Uricariu și Dana Dumitriu, alături de L. Ulici) cît și pornind de la text (Lucian Raicu — despre tripticul Danei Dumitriu Prințul Ghica, George Nistor despre Sadoveanu și Creanga de aur, Vasile Chifor, despre proza lui Paul Anghel și Mihail Diaconescu).

Un text interesant, mai greu de inclus în una sau alta din cele trei arii principale de discuție enunțate pînă aici, a prezentat Cornel Ungureanu. Pornind de la biografia unui poet uitat, criticul timișorean lansează în arenă un nou termen: literatură postinșcrionă.

Prezenți în Colocvii, numeroși critici literari și scriitori (Mihail Sora, Ecaterina Tarălungă, Anton Cosma, Ion Pecie, Constantin Barbu, Mariuș Ghica, Radu Ciobanu, Mihail Diaconescu, Mircea Angheliescu, Mircea Braga, Mircea Ivănescu, Ion Mircea ș.a. au susținut cele trei zile de dezbateri prin intervențiile lor, contribuind la atmosfera de responsabilă intelectualitate ce caracterizează de mai mulți ani această manifestare literară.

Grupaj realizat de TANIA RADU

Ediție jubiliară

nul istoric — vîrste, modalități, perspective.

Sub titlul „Cheia succesului”, Mihai Zamfir a discutat raporturile romanului, ca specie dominantă în secolul al XIX-lea, cu confesiunea (jurnalul memoriile, corespondența), aceasta din urmă exercitîndu-și supremația în secolul nostru. Comunicarea lui Radu Toma, intens formalizată (ca de obicei) a fost preocupată îndeosebi de strategiile complicității criticului cu lectorul. O incitantă lectură a cunoscutului roman al lui Umberto Eco, Numele transdiferenței a prezentat Dolores

Parada portului popular

Dacă „veșnicia s-a născut la sat”, atunci duminică 7 septembrie, mii de sibiieni — și nu numai sibiieni — au trăit un crîmpei al acestei veșnicii. Sufletele au vibrat profund la frumusețea — în extraordinara ei diversitate — revărsată pe artera principală a orașului, într-o maiestuoasă Paradă a portului popular, manifestare cuprinsă în programul Concursului folcloric interjudețean „Cîntecele munților”. Fericit prilej pentru a se întâlni aici, în inima Transilvaniei — cînd Sibiu sărbătorește 125 de ani

de la întemeierea „Astei” — tot ceea ce are țara mai frumos ca vestimentație tradițională. Au fost scoase din lăzile de zestre și bundițe, catrințe și năfrâmi țesute și brodate — multe dintre ele — de bunicile și străbunicile mindrelor fete care le-au îmbrăcat acum. Flăcăii și-au pus clopul cu pană, serparul și pieptarul — fala zilelor de sărbătoare — spre a fi admirați de miile de oameni veniți să-i vadă. Cîtă distincție, armonie, și individualitate în portul fiecărui grup, reprezentînd un județ al țării! Autenticitatea originară a costumelor a fost, de această dată, ferită cu grijă de selicpicuri și paiețe, de mode și modele pe care le mai poartă, uneori, niste zîși „ambasadori” ai folclorului nostru.

Veniți parcă direct din istorie, coboriți de pe Columnă, succesele (comuna Cașvana) ne-au făcut să tresărim văzîndu-i în stralele lor de un arhaism ce-ți poartă sufletul printre țărani-ostași ai lui Decebal. Maramele gajencelor s-au întrecut cu paholurile să-lustentelor. Flăcăii Nășăudului au „defilat”

alături de cei ai Călărașului și Constantei și Clujului și Argeșului... într-o mare varietate vestimentară, dar în aceeași înălțătoare comuniune de suflet în aceeași mindrie față de portul și datina românească.

Tîrgul olarilor

Duminică, 7 septembrie, primele ore ale dimineții. De pe toate străzile Sibiului, valurii de oameni, de toate vîrstele și profesiile, atrași parcă de un magnet, se îndreaptă spre un singur punct: Piața 6 Martie. Nimeni nu caută aici cine știe ce trufanda, cine știe ce fruct exotic nemaivăzut, nici dolofanele vinete olteneste pen-

tru zăcuscă, sau brumatele pruned de Bistrița pentru trăscau. În rotundul spațiu medieval al pieții nu se mai desfac de mult astfel de mărfuri. Locul a primit alte destinații sociale, iar o dată pe an, de două decenii încoace, la începutul toamnei se transformă, pentru o zi, în tîrg. Dar nu în orice fel de tîrg, ci într-unul în care „preocupății”

sînt artiști și cumpărătorii — amatori de artă. O arlă venită din vremi imemorabile. Un Tîrg al olarilor, în care marfa se cheamă frumusețe și măiestrie. Un Tîrg — act de cultură, care deschide, tradițional, manifestările „Cibiniului”. Se întînesc aici meserii, unii dintre ei de acum renunțați, din străvechi vetre ceramice de ne tot cuprinsul țării, de la Rădăuți pînă la Vilcea, de la Arad la Galați. Victor Vișoreanu și Victor Ogrezeanu din Horezu, Grigore Ciungulescu și Dumitru Schiopu din Oboga, Vasile Magopăț din Marginea, Petru Borza din Obîrșia, Ioan Răducanu din Bals, Alexandru Iosza din Corund, frații Ionită din Pisc, Nicolae Palaghia din Tg. Mureș sînt doar cîteva din miile de meserii care frămîntă, ard și pictează lutul, cu talent și fanție, cu dragostea pentru frumos moștenită din moși-strămoși, pentru ca în fiecare casă, undeva pe un perete, să ridă un bid, o ulciică, un ulcior — o ceramică încondeiată de geniul românesc.

TRAIAN SUCIU

Un port încă romantic este Timișoara: cele câteva nave trase la mal, nu departe de Palatul de Ancoră, surprind călătorul aflat în treacăt prin oraș, ba chiar și pe unii timișoreni care au și uitat că Bega este un canal navigabil. Și încă unul dintre cele mai bune și frumoase din Europa, dintre cele de aceeași vîrstă, bineînțeles. Din cînd în cînd vasele se pun în mișcare trezind curiozitatea și nu arare nostalgia călătorilor cu vaporul prin... mijlocul șesului timișean, cu valurile sale de grîne unduind. Cîteva șalupe, remorhere, șlepuri, o motonavă de agrement, drăgile mențin trează profesiunea marinăritului într-un oraș despre care nu s-ar spune, la prima vedere, că a dat generații întregi de marinari. Convențiile internaționale și nevoile de apă ale industriei și agriculturii fac ca acest străvechi canal să fie întreținut în stare bună. Dragajul este permanent, asigurîndu-se debitul de apă constant și navigabilitatea. Majoritatea marinărilor sînt oameni cu vechime; au navigat pe Dunăre și pe mări, apoi s-au întors în orașul lor, ca virtuosi ai timonei.

1. BIOGRAFIA UNEI CAI DE APA.

Cu două sute cincizeci de ani în urmă iobagii români au presat milioane de ore de robotă pentru tăierea canalelor: întâi, un canal de plutărit, în amonte de Timișoara, apoi un canal navigabil, de vreo 115 km, în aval, pînă la Tisa-Dunăre. În paralel, aceleași brațe au realizat lucrări necesare desecării enormelor mlaștini bătăne, au ridicat digurile de protecție contra inundațiilor, au construit nodurile hidrotehnice și ecluzele. Apele Timișului sînt deversate în Bega, deoarece acest din urmă riu nu avea un debit suficient. Pentru prevenirea inundării Timișoarei, un canal de evacuare e pregătit pentru retrimiteră surplusului, în Timiș. Soluție ingenioasă, bazată pe două denivelări între cursurile riuurilor apropiate și care a pus bazele sistemului Timiș-Bega. Șase ecluze deservesc navigația și mențin constant debitul apei, împreună cu barajele respective. Fiecare ecluză e dotată și cu o turbină pentru producerea curentului electric.

2. ENERGIE.

La așa-numita Uzină de apă din Timișoara funcționează cea mai veche turbină din țară. Ea este centenară și a fost renovată recent. O altă veche turbină a canalului Bega, în vîrstă de vreo șaptezeci de ani, funcționează încă în portul Uivar. Nefolosită la adevarata sa capacitate. S-ar mai putea instala asemenea turbine la nodurile hidrotehnice Coștei, Topolovăț și Simmihai, unde există căderi de apă constante, ca înălțime și debit. Microcentralele electrice ar putea furniza curent măcar localităților din apropiere.

3. UN SISTEM IN EXTENSIE

Sistemul Timiș-Bega este în extensie, se poate spune; re-

legendară: a existat o fîntină a principelui Dimitrie Cantemir, pe cînd era observator politic pe lîngă otomani; o fîntină a pașei, fîntina prietelui Eugen de Savoia, fîntina cu apă minerală din Piața Unirii. Cu timpul, lupta pentru apă și cu apa s-a transformat într-o adevarată civilizație a apei, conștind într-o distribuție armonioasă a lichidului vital în sate și orașe, în perfect acord cu mediul inconjurător. Iar navigația, făcînd din Timișoara port la Dunăre, a grăbit pașii civilizației, prima arteră de comunicație cu Europa fiind una fluidă.

5. BĂTRINII LUPI DE BEGA

Marinarii timișoreni au destul de lucru, chiar și în perioada aceasta, de trafic redus pe canal. Echipajele drăgilor de

de roți ale unui trailer, pot veni și alte nave, mai moderne, apte să facă acele multe dorite curse regulate pentru pasagerii din comunele învecinate.

6. DAR NU NUMAI PASAGERIL..

Canalul Bega este amenajat în așa fel încît poate primi nave avînd pînă la opt metri lățime și doi metri pescaj, deci fluviale. Odinioară șlepuri mari și grele aduceau sau duceau carbune, lemne, petrol și atîtea alte mărfuri. Din discuțiile purtate cu diferiți specialiști mi s-a relatat faptul că s-au studiat posibilitățile reinceperei navigației cu nave de transport pe canal. În primul rînd, există cîteva întreprinderi interesate în aducerea materiei prime pe apă, știut fiind faptul că un convoi

ori și se duc pe teren, acolo unde proiectele lor prind viață. Șantier naval Timișoara? Fie-ne îngăduit ca într-un climat de fertilități împlinire a celor mai cuceritoare proiecte, să putem, minaiți de un firesc orgoliu al locului, visa și o asemenea posibilitate. În ritmurile dezvoltării noastre nimic nu e exclus. Ne gîndim în acest sens la faptul că coca vechilor drăgi, suprastructura unor șalupe, amenajări de pe unele nave au fost realizate la Timișoara, în diferite ateliere. Poate că nu este departe momentul în care un oraș care fabrică tramvaie, utilaj minier complex, motoare electrice etc., să-și realizeze singur mica flotă de șlepuri și remorhere necesară unui eventual trafic comercial. Sau generatoare pentru punctele hidrotehnice existente.

8. LA SFÎRSIT, AGREMENTUL ȘI ÎNCĂ MULTE ALTELE

Flotila de bărci de agrement brăzdează canalul, împreună cu înguste ambarcațiuni sportive. Și în aval există, de-a lungul canalului, splendide locuri de agrement, necunoscute de timișoreni, deoarece drumurile și căile ferate se găsesc la distanță mare de Bega. Aici s-ar putea ajunge numai pe apă. Flora și fauna sînt aproape similare celor din deltă. Nesfîrșita cîmpie este brăzdată drept de fertila cale de apă. Și se mai spune că dacă s-ar naviga mai mult, elicele ar oxigena apa, ar decolmata milul, dragajul s-ar efectua de sine. Iată un caz fericit în care tehnica nu dăunează mediului inconjurător.

...Șalupe noastră alunecă aproape silențios în aval, ne cercetează pescăruși imenși, rață sălbatică brăzdează undele nu departe de pupa, stîrcii ne privesc fără sfială, de parcă am fi de-ai lor. Căpitanul, un fost pilot de cataractă, are la căpitanie un coleg fost căpitan de cursă lungă: „Marinăritul e una din profesiunile timișorene; căpitanul drăgii noastre, de pildă, are în familie 150 de ani de navigație, din tată în fiu”.

După o documentare destul de amănunțită am aflat că pe canalul Bega nu au fost, nici măcar în perioadele de intensă navigație, incidente navale. Aceste ape benefice își așteaptă beneficiarii.

LUCIAN BURERIU ■

Un port încă romantic

cente acțiuni ale Îmbunătățirilor Funciare au creat o rețea de canale de irigație-desecări, care au ca bază cele două riuri. Lucrări pe măsura epocii noastre, menite să asigure recolte mari și stabile. Adevarate magistrale. Una dintre acestea pornește de la Topolovăț, alta din preajma Timișoarei; zeci de kilometri de asemenea canale au făcut ca trista amintire a mlaștinilor, specifice acestor locuri în care cele două riuri își amestecau albiile, să dispară pentru totdeauna. Nu de mulți ani s-a creat și lacul artificial de la Surduc, o rezervă de apă pentru Timișoara...

4. TURNUL DE APĂ

Din cele mai vechi timpuri pe aceste meleaguri s-a dat o acerbă luptă pentru apă potabilă. Maladiile secerau vieți omenesti. Mlaștinile constituiseră, într-un timp, zidul natural de apărare împotriva turcilor, însă și ample resurse ale morții. Turnul de apă construit cu sute de ani în urmă, necesar filtrării și distribuției apei potabile prin conducte subterane din lemn, se mai află și azi pe stema orașului. Goana după fîntina a rămas

colmatează șenalul, prestînd o muncă grea, în luptă cu tonele de ml. Domiciliul lor permanent este pe apă; la orice oră cineva poate fi găsit la bord, chiar cînd cupele cu dinți metalici se odihnesc. Lucrătorii de la Îmbunătățiri Funciare brăzdează apele cu salupa lor controlînd gurile canalelor de irigație, buna lor funcționare. Hidrologii efectuează permanente și complexe lucrări de întreținere, testează calitatea și debitul apei. Căpitania portului „deservește”, ca să zicem așa, mai multe județe, unde se cer lucrări de dragaj sau orice ține de folosirea ambarcaunilor. Recent a venit de la Dunăre o motonavă care a intrat în folosință... Întreprinderi locale de transport, alături de tramvaie și troleibuze. Hidrobuzul efectuează călătorii scurte și frumoase pînă la ecluză de la Simmihai. Plimbări de agrement. Deocamdată nu s-a reglementat problema transportului de pasageri între comunele din împrejurimi și oraș; doritori ar fi, însă s-ar pune problema aducerii unor nave ceva mai rapide. Asemenea vase se găsesc în țară și apoi, așa cum a venit „Pelicanul”, pe cele nouăzeci

de șlepuri înlocuiește cu briganturi interminabile de trenuri și sute de camioane. În actualul context al economisirii carburanților și al utilizării cu maximă eficacitate a căilor navigabile, canalul Bega, în perfectă stare, este o idee care nu poate să scape bunilor gospodari.

7. NU NUMAI O ȘCOALĂ A NAVIGATULUI

Nu trebuie omis faptul că Timișoara este nu numai o școală veche la care s-au format marinari dintre care mulți au ajuns să o reprezinte pe fluviu sau pe mare. Pe malurile canalului Bega s-au format hidrologi de renume. Aici s-au realizat machetele unor viitoare amenajări portuare ori hidronegetice din țară și chiar de peste hotare. Tot aici s-au proiectat, piesă cu piesă, agregate hidromecanice necesare hidrocentralelor de pe Dunăre și riurile inferioare, cele de pe Canalul Dunăre - Marea Neagră, Năvodari sau București - Dunăre. Ce distanță există între ecluză de la Simmihai și cea de la Agigea, de pildă. Și totuși... Inginerii proiectanți timișoreni își pun în bagaje cizmele une-

Timișoara: ipostaze ale mu

Zîmbetul nostru, cel de toate zilele

Una dintre calitățile profesorului Victor Severineanu, imi spun studenții lui, este calmul. Nici măcar yoghinii pe care i-am văzut în India nu realizează starea de liniște sufletească pe care și-o păstrează, în orice situație, Profesorul, imi spune Mustafa, medic stomatolog din Siria, venit în specializare la Timișoara. Il văd liniștind cîteva pacienți mai năbădăoși — nu-i puțin lucru să stăpînești niște oameni cu nervii ferficiți acolo, pe fotoliul stomatologic! Căci îi vin destui pacienți care au nervii tocați de felurite întîmplări și dinții făcuți praf din diverse motive. Iar de la un nivel de uzură încolo tratamentul danturii cere răbdare, multă răbdare: și din partea medicului, și din partea pacientului.

Sînt în cabinetul profesorului; pe fotoliu se află un ins foarte elegant, trebuie să îndure extracția, unui nerv. Nu prea e cuminte. Nu-i cuminte chiar deloc și emite o replică plină de zburdălnicie: s-ar lipsi, zice el, de toți nervii. Asta nu, zice Profesorul, fără nervi omul ar fi ca o navă fără cârmă. Nu trebuie să se lipsească decît de unul. De acord, zice elegantul, dar doare. Ce nu doare, zice Profesorul, ce?

În practica stomatologică, spune Profesorul, pacientul e timorat, așa că liniștea medicului, forța sa de sugestie sînt absolut necesare. Acestea se cîștigă, vin cu timpul. Un factor important este reputația medicului. Între studenții noștri sînt unii care vin înzestrați cu calități, sînt alții care și le formează pe parcurs. Profesorul Severineanu evită să-mi spună dacă există o înzestrare specială pentru profesiunea de medic și, în special, pentru cea de medic stomatolog. Ceea ce înțeleg eu acum, cînd e ora 13 (unu), cîndafară mai așteaptă doi (sau vor mai fi apărut între timp?) pacienți, cînd știu că lucrează fără întrerupere, de la ora șapte, e că pentru profesiunea aceasta trebuie o rezistență fizică și nervoasă exemplară. Iată, lucrează de mai bine de șase ore la fel de concentrat, mina nu tremură, precizia intervenției nu scade, vioiciunea e egală cu cea de acum cîteva ore. Are cincizeci și nouă de ani, se apropie de schimbarea prefixului dar păstrează alura, tonusul unui om tânăr.

Rezistența fizică, nu-i așa? De obicei cînd spunem condiție fizică ne gîndim mai puțin la profesiunile intelectuale. Nu ne gîndim că un scriitor, un medic, un profesor, un inginer ar

avea nevoie de condiție fizică. De rezistență fizică și nervoasă. Și totuși, aceasta-i situația, un chirurg care operează cinci ore, un stomatolog care stă șase ore în fața scaunului, un inginer care studiază zece ore pe zi au nevoie de o remarcabilă condiție fizică. Tatăl profesorului era învățător în satul Severinești, în vacanțe își punea copiii la muncă. Deveneau, pentru o vacanță, țărani. Cea mai mare greșală, spunea tatăl Profesorului, e să-ți lași copiii să lincezească. Munca fizică e un excelent mijloc de educație: de aici pot începe toate. Era un înțelept învățătorul. Profesorul Severineanu a avut ce învăța de la el. Vocația pedagogică — căci fără îndoială că e un excelent pedagog — de la el a moștenit-o.

La ce se visa în stomatologie acum o sută de ani?

În stomatologie acum o sută de ani se visa la extracția dinților fără dureri. Dimitrie Nedelcu, de pildă, un strălucit medic cu studii la Viena și practică la Budapesta, visa să nu se mai extragă dinții durerosi. Azi majoritatea cazurilor sînt curabile. Stomatologia și-a sporit cunoștințele, și-a perfecționat instrumentarul, dispune de aneestezii eficiente, dispune de materiale stomatologice care rezolvă edentația,

Care ar fi, întreb, visul stomatologilor contemporani?

Desigur, visurile stomatologilor contemporani pot fi mult ramificate, în fiecare zi apar prin ziare știri senzaționale care arată fel de fel de întîmplări miraculoase, de descoperiri care rezolvă, ca-n basme, totul. Să fim lucizi. În ceea ce-l privește pe profesorul Victor Severineanu, visul lui e să se perfecționeze mijloacele de prevenire, în primul rînd, a cariei; pe urmă a afecțiunilor parodontiului marginal.

„Am făcut în ultimii douăzeci de ani, ne spune, cercetări care, întâi, verifică concepții anterioare: atît caria cit și parodontopatia sînt generate de microflora plăcilor bacteriene care se constituie pe suprafața dinților. Nu pot fi îndepărtate decît prin periaj... Un periaj corect și minuțios”, spune Profesorul.

Nimic mai simplu între cele mai simple dintre lucruri: a ne spăla pe dinți după fiecare dintre cele trei mese principale. Așa sună regula, așa ne arată afișele și panourile de pe culoarele clinicii de stomatologie din Timișoara. Deschidem paranteza și spunem că uneori tocmai lucrurile cele mai simple, cele care adesea ne surprind prin elementaritatea lor (nu știu să mă spăl pe dinți? nu mă spăl eu pe dinți?) par cele mai complicate, în fond. O lecție de igienă intimă pentru cei maturi — de ce nu?

Am făcut al treilea experiment pe plan mondial pe grupe de studenți; am întrerupt igiena buco-dentară urmîrind efectele. După circa 7 zile apărea inflamația gingivală. Inflamație care a dispărut în

cîteva zile prin reluarea periajului. Experiența (care e fost ceva mai complicată decît v-o relatez eu aici) a cîntărit observațiile lui Loe Theilade, am cercetat mijlocele de combatere a plăcilor. Care ar fi concluziile? Concluziile experimentului ar cum nu se poate mai simplu dacă ne spălăm pe dinți cu substanțe dentrifice care conțin componente care ajută la dezagregarea plăcilor bacteriene și la inhibarea mecanismelor patogene ale micilor florei restante din zonele inaccesibile periajului” totul e regulă.

Puțin alertat de limbajul specialitate, întreb care sînt „substanțele dentrifice” ce mai bune. Orice pastă de dinți aflată în comerț e bună, spune Profesorul, calitățile nu diferă decît din punctul de vedere al substanțelor aromatizate. Ori că se cheamă „Supercoral” ori că se cheamă „Elm” eficiența sanitară e aceea. Toate pastele de dinți aflate în comerț sînt testate. Pentru cei sînt indicate cele care conțin fluor, fluorul consolidează smalțul dentar făcîndu-l mai rezistent la carie. Fumatul e foarte dăunător și în cavitatea bucală; declanșează inflamația parodontiului. Foarte dăunător pot fi dulciurile. Ele favorizează înmulțirea bacteriilor din placa bacteriană, apariția cariilor, imbolnăvirea parodontiului marginal.

Facultatea de stomatologie Institutului de medicină de Timișoara are mai bine de două decenii. Nu-i nici foarte tânăr, nici prea vîrstnică. Cu ce mîndrește?

În primul rînd se mîndrește cu studenții ei. Cu absolven-

La ICRA-ul timișorean se verifică proverbul cum că omul sfințește locul. De ce să n-o recunoaștem, de multe ori am avut a face reproșuri ICRA-urilor și, tot de multe ori, pe bună dreptate.

La Timișoara lucrurile merg bine, iar oamenii au a se plînge din ce în ce mai puțin de sus amintita instituție, care are în grijă 5 836 imobile, 5 289 locuințe, 25 centrale termice și 1 050 km rețele, adică un oraș și nu dintre cele mai mici ale țării. Oamenii ICRA-ului se străduiau și înainte să rezolve problemele care nu puteau fi nici puține, nici neînsemnate din moment ce era vorba de întreținerea și asigurarea cu apă caldă și căldură a unui număr atât de mare de locuințe și imobile. Dovada străduinței de a asigura o prestare de servicii cit mai înaltă ar putea fi și locul frunțos pe țară obținut în 1984 în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea și depășirea planului național unic de dezvoltare economico-socială, decernarea „Ordinului muncii” clasa a II-a pe același an '84, ca și locul I obținut în 1985 în cadrul aceleiași întreceri.

Drept e că se ciocneau de greutăți mari, ceea ce i-a determinat, cum mărturisea tovarășul director V. Popescu, „să-și pună capul la contribuție”. Greutățile cele mari le făceau ICRA-ului (dar mai cu seamă locatarilor) izolațiile hidrofuge (terasele). A fost prima problemă pe care și-au propus s-o rezolve, dar definitiv, căci se făcuseră și cite cinci reparații succesive și tot le ploua oamenilor în casă. „Ceea ce făceam înainte nu era decît un palcativ care nu ducea decît la aminarea deznodămîntului. Am decis să apucăm pe altă cale decît cea bătută pînă atunci și de aici s-a creat emulația.” Calea nouă pe care au ales-o a fost aceea a găsirii unor soluții originale, care să rezolve ce părea de nerăzolvat, să îmbunătățească din ce în ce mai mult calitatea serviciilor, să mulțumească pe toată lumea.

A veni cu idei noi pe care să le aplici și să se potrivească cerințelor presupune pricepere și curaj. În privința priceperii, se pare că n-a existat vreo problemă. ICRA-ul timișorean a știut dintotdeauna să-și aleagă oamenii și se poate mîndri cu specialiști de primă mînă. Curajul le-a venit din încrederea în forțele lor și din necesi-

tățile de primă urgență ce trebuiau rezolvate pentru asigurarea confortului locuitorilor. Astăzi, ICRA-ul Timișoara este titularul a 17 cereri de brevete de invenții și a 69 de propuneri de inovații. Ceea ce i-a preocupat în primul rînd pe icraliști a fost conservarea blocurilor de locuințe, din care multe începuseră să se degradeze, cauza principală fiind terasele. S-a

ceste centuri, plantate deasupra principalelor elemente din structura de rezistență a clădirii, preiau și transmit eforturile structurii acoperișului din semicresoane din lemn, respectiv învelitorii din țiglă. Eficacitatea acestei soluții constă în evitarea cheltuielilor de înlocuire sau aerisire a izolației termice cu un grad de umiditate sporit din cauza infiltrațiilor și deci cu o

pra capului un astfel de acoperiș. S-ar părea că însuși Trus-tul antrepriză generală de construcții-montaj Timiș a găsit ideea excelentă, din moment ce s-a apucat să construiască așa-numitele „blocuri cu șarpantă”. Pentru cazanele necesare pregătirii agentului termic, tot oamenii ICRA-ului au găsit un sistem de protecție menit să în-lăture pătrunderea gazelor arse

instalație) de recuperare a plumbului și a cositorului prin extruziune (autor: inginerul Ioan Linu). La ICRA sunt adunate cu grijă toate țevile rezultate ca urmare a defaectării locuințelor vechi, prin sistematizarea orașului. Recuperarea cositorului din țevile de plumb se execută prin procedeul de topire, într-un cuptor electric. Temperatura de topire a cositorului este de 227 grade Celsius, mai mică decît temperatura de topire a plumbului (327 grade Celsius). Se topește mai întîi cositorul, care curge într-o formă cu profil triunghiular, rezultînd bare de aliaj de lipit. Prin creșterea temperaturii din interiorul cuptorului la circa 350°C începe fierberea plumbului, timp în care se face și o agitare, în vederea ridicării la suprafață a impurităților, care se elimină în totalitate, astfel încît la turnarea plumbului în forme rezultă o suprafață a semifabricatului foarte curată. Semifabricatele de plumb rezultate sînt prevăzute în interior cu un orificiu rotund, avînd diametrele în funcție de dimensiunea țevilor care urmează să fie produse. Deci, icraliștii timișoreni își construiesc singuri, cu instalația proprie pe care au conceput-o, țevi noi, de formele și dimensiunile care le sînt necesare, așa încît, dacă vreun locatar are ghinionul să i se spargă vreo țevă în apartament, nu este nevoit să aștepte, cum se mai întîmpla, din pricina vreunei eventuale lipse de țevi (plumbul este, cum se știe, material deficitar).

Trebuie neapărat amintită instalația solară, pe care tot cei de la ICRA au construit-o într-o zonă de locuințe — Timișoara-Sud, căreia nimeni nu-i mai zice decît Cartierul Soarelui, s-ar putea vorbi și de roata hidraulică cu imersie constantă și de încă multe alte idei ale specialiștilor timișoreni, idei care au prins viață, vin să le ușureze munca, aduc economii, dovedesc pricepere și o perfectă cunoaștere a meseriei pe care o practică. „Toate ideile noastre, mărturisă unul dintre cei mai înfocați căutători de la ICRA Timișoara, ing. Aurel Mihăieș, le vrem pune în slujba concetățenilor noștri. Zbaterile noastre se fac cu gîndul la o nouă calitate a serviciilor pe care le oferim, deci pentru confortul sporit al timișorenilor.”

LIANA MOLNAR ■

Și I.C.R.A.L.-ul are idei

ajuns la concluzia necesității refacerii complete a straturilor componente ale acestor acoperisuri. Se pune, printre altele, și problema materialelor bituminoase deficitare. După îndelungi discuții și căutări, un grup de specialiști, condus de inginerul Cornel Sida, au hotărît aplicarea sistemului de acoperiș cu semicresoane din lemn și cu învelitoare de țiglă, peste terasele existente, scoțînd din funcțiune învelitorile bitumate. Peste vechia izolație hidrofugă existentă a acoperișului terasă se aplică un sistem de centuri fixate din loc în loc de elemente de solidarizare ale panourilor prefabricate (stilpișori, centuri etc.). A-

permeabilitate termică peste limitele admise. De asemenea, acest sistem de acoperiș permite executarea ventilației izolației termice existente în mod eficient, la adăpost de acțiunea factorilor climatici externi. Locatarii ultimelor etaje respiră acum ușurați, fără teama zilelor toride sau a anotimpurilor ploioase. Avantajele sînt multiple, iar dintre ele nu se pot ignora micșorările cheltuielilor materiale. Apoi, durata de funcționare normală a acestor acoperisuri este de 100 de ani. Succesul raportat de icraliștii timișoreni după aplicarea acestei inovații este incontestabil, toată lumea își dorește să aibă deasu-

in sala cazanelor. Soluția prevăzută de inginerul Constantin Tenea este, afirmă oamenii de meserie, simplă: pentru preîntîmpinarea unor situații nedorite, s-a prevăzut la iesirea gazelor arse un tub pilot, la capătul căruia s-a montat un presostat de mică presiune, ale căruia contacte, la acționare, desfac un circuit electric, scoțînd cazanul din funcțiune. Acest simplu sistem de protecție, cu un preț de cost scăzut, se poate aplica la toate cazanele cu exhaustor. Orice posibilitate de producere a vreunui accident este eliminată.

La Timișoara s-a mai pus la punct și un procedeu (ca și o

ii și creației

ei. Mulți dintre absolvenții ultității timișorene sînt cadre lactice în America de Nord și Sud, în Africa, în Europa occidentală, în Asia Mică. Rețit, profesorul Severineanu a mit o scrisoare de la N'Gana, profesor de stomatologie Tanzania. Pleș Octavia e tru didactic în clinica în care profesat G. V. Black. Intre olvenții care au devenit ca didactice ale facultății, ofesorul îi numește pe Ciri-lu Virgil, Popescu Mugur, d Aurel, Voin Corina, Zalski Alfred, Bonghia Viorea, a Ioana, Covrig Valeria, oa Dana, Krasl Francisc. a rețea nume mai cunoscute t Bratu Dorin, Barbu ia, Boariu Mariana, Ciobanu istant... O fiică a profesoi Severineanu, șefa de proție pe țară, se află între ețele candidate la gloria aces-profesioni.

de obicei, în romanele pentru oazele și pentru Metro dwin Meyer (care romane au sa de a deveni seriale măse) medicii iluștri își vi-zedă: înjunghie broaște și felurite animale mici pentru tesoperi misterele vieții și mortii: stau la căpătiul bol-ului care n-are nici medica-te, nici scăpare și nici sal-e. Lui Victor Severineanu e i s-au întîmplat mai sim-decît în serialele pe care a făcut, le face și le va face ndenta instituția a serialelor, lat admitere la Institutul meo-militar (a fost coleg acolo Proca și cu Olteanu) iar cum lo disciplina era suverană

alfabetul alege înaintea stu-dentului: alții, mai norocoși sau mai nenorocoși, au cîștigat chirurgia, internele, etc., etc., el, după alfabet, a nimerit la stomatologie. A vrut să facă, de fapt, chirurgie, dar nu-i pare rău că stomatologia l-a ales (și alfabetul, aș zice).

La 30 noiembrie 1951 a fost repartizat la Roșiori de Vede unde a înființat serviciul de stomatologie al orașului. Ii ziceau Bilașcu al Roșiorilor. (Mărturisesc că nu știu cine e Bilașcu. Bilașcu, îmi spune cu pedagogică înțelegere Profesurul, e părintele stomatologiei românești. S-a format la Viena și Budapesta, a înființat catedra de stomatologie de la Cluj. Lui colegii îi spuneau Bilașcu al Roșiorilor).

În 1963 s-a înființat la Timișoara Facultatea de stomatologie a Institutului de medicină; a primit jumătate de normă. În anul următor era angajat cu norma întreagă. Profesorul N. Dușescu a pus bazele școlii timișorene de stomatologie, profesurul Victor Severineanu a adus-o la nivelul actual. În 1964 era asistent, în '69 șef de lucrări, în '72 conferențiar, în '78 profesor. Din 1976 e șeful catedrei de stomatologie.

Onorurile dar mai ales sarcinile și responsabilitățile au venit și ele: nici prea repede dar nici prea încet. Din 1973 e membru al Comisiei de stomatologie a Ministerului Sănătății, face parte din Comisia de experți a Academiei... Are circa 200 de lucrări științifice, un manual de stomatologie de prestigiu. Este, nu-i așa, profesorul al Institutului de medicină din Timișoara...

Mulți vin să-l consulte pe

Profesor în probleme personale. Viața unui profesor nu se reduce doar la probleme de tratament, cursuri, eventual istorii administrative. Viața înseamnă mai mult, uneori mult mai mult. Umanismul profesioniștii poate fi o bună introducere la o discuție despre umanism. Fiindcă, neîndoișor, profesiunea de medic te învață mai mult decît altele despre calitatea de om.

Intr-unul din romanele s.f., cîfît demult, roman nici mai sumbru nici mai vesel decît altele, omul viitorului era fără dinți. Vreau să-l întreb pe Profesor dacă așa va fi. Ce viitor va fi acela, ce fel de om va fi acela, mă întreabă Profesorul. Fiindcă din definiția ființei noastre fac parte, nu-i așa, și dinții. Orice definiție a frumosului omenesc trebuie să înceapă de la zîmbet.

De la zîmbet. Longevitatea crește acolo unde există bună dispoziție. A trăi frumos înseamnă a fi fericit, nefericirea e un accident al condiției umane. Cei ce rid trăiesc mai mult decît ceilalți, spun statisticile care au glăsuțit întotdeauna mai mult decît se pare. Cei ce au umor au șanse mai mari decît ceilalți, cei lipsiți de umor. În lumea noastră, în care se trăiește în permanentă criză de timp, un zîmbet valorează cit o caldă vorbă de întîmpinare; cit o carte de vizită.

Calitatea vieții implică zîmbetul. Iar dantura perfectă a stăru-lui, spune Profesorul, nu poartulează doar legea succesului, ci și a calității vieții. Vorbește (face reclamă, nu-i așa?) forței vitale. Științei și artei de a trăi frumos.

CORNEL UNGUREANU ■

„Violeta” — dragostea mea

Căldura năprasnică a unei zile de august și dorul de amintiri m-au determinat să ocup loc în grădina Cofetăriei „Violeta”. Sucelele tropicale cu gust de tîmboasă, semănînd cu cel de altădată, mi-a fost adus prompt. Figura vinzătoarei îmi este cunoscută. Stau de vorbă cu tovarășa Receanu Maria, șefa unității. Discuția se leagă repede și fiindcă este vară și foarte cald pleacă tot de la sucul tropical, specialitate a casei. Aflu că are la bază florile de soc iar culoarea verde, foarte plăcută ochiului, este obținută cu ajutorul unui colorant (sintetic, deocamdată). O altă răcoritoare mult apreciată de consumatori este zmeurata, preparată din pulpă de zmeură. Este evidentă grija colectivului de a oferi insectațiilor produse naturale mergînd pe ideea valorificării unor resurse naturale existente în județ. A existat preocuparea pentru diversificarea sucurilor. Astfel, într-o perioadă puteai găsi la „Violeta” și sucuri de tei, măceș, anason. Se pare că acestea nu „au prins” la public. Laboratorul cofetăriei oferă zilnic amatorilor de dulciuri 30 de sortimente de prăjituri, 3-4 sortimente de înghețată, iar produsele de patiserie sînt ca la mama acasă: pogăcele, saleuri, rol fromage. Nu pot fi omise din enumerare specialitățile casei: „Crema Violeta” și „Tortul Violeta”. Autorul sau mai bine zis autorii acestor minuni dulci sînt maestrul cofetar Petru Kuhn și

ajutoarele sale. Meșterul îmi mai povestește despre vișinele și prunele țînute în alcool, pregătite pentru a fi coniate, așa mai spre iarnă, despre intenția de-a conserva niște pepeni din care se pot face o mulțime de lucruri gustoase și despre multe altele care au umplut și vor umple cămășile, așa cum stă bine unor buni gospodari.

Suma de 1 277 000 lei ce reprezintă încasările pe luna iulie este semnificativă și ilustrează cu prisosință trecerea de care se bucură bunătățile întocmite de „vrăjitorul” ce acționează aproape neștiut în imperiul său. Faima unității este păstrată și datorită personalului, mereu amabil, indatoritor. Șefa unității povestește cu îndreptățită mîndrie că majoritatea lucrătoarelor sînt cu vechime în unitate: Rotlinger Erna, Cimpeanu Maria și Gogoșă Victoria de prin 1960, iar Grăjdeanu Sofia și dumneaei șefa cam tot de prin acei ani. Clienții vechi ai cofetăriei au chiar preferințe pentru una sau alta dintre vinzătoare.

Grija față de clienți se exprimă și prin expozițiile cu vinzare care se organizează în fiecare an în luna noiembrie. Desigur, în orașul de pe Bega sînt multe unități cu același profil despre care ar merita să vorbesci, de pildă cofetăria „Trandafirul”, dar parcă tot „Violeta” te tentează mai mult, ca orice primă iubire.

ELENA GRECESCU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

Em. Soare : Ceva mai bine, in „Cercul“ și „Haid de tata“ (dar de ce „zăpada sufletului tău“ ? ...). Reveniteți dactilografiat.

Nița Ana-Aurelia : Sint vizibile prin texte și unele aptitudini lirice (incă tulburi, șovăitoare). Tubure e și scrisoarea cu problemele ei, tulburi sint și frecvențele poezii pe care le adresati unor paradoxale „iubite“ !... Care e de fapt adevărul identității dv. ? (...dincolo de pseudo-istetimea scri-sorii...).

L. Budău : Ideea dv. despre poezie e gresită. V-am mai spus-o și n-ar mai trebui să revenim. Poezia nu este o bătaie de cimpi, nu este o moară de vorbe la voia-ntimplării, cu un randament in kilograme !... Cită vreme nu veți reflecta serios la esența și rosturile poeziei, toată infrigurarea dv. grafică va rămâne zadarnică, fără sens, cu efecte și rezultate cu totul intimplătoare (ca, de pildă, „Dacă“, „I“, „Despre dragoste“, „și totuși“). Firește, lipsurile in materie de pregătire scolară, de lectură și stu-

diu (vizibile, in ciuda „norului de cerneală“ cu care le ascundeți) nu sint de natură să vă ajute in căutarea drumului adevărat.

I.B.—București : Versurile, pe aceeași linie (mai puțin inspirate, de data asta). Nu putem cita decit „Nuante“, „Reverie“, „Portret“. Multumiri pentru frumoasele reproduceri și pentru datele bibliografice (una, din nou prea vagă — „Tema prieteniei“. Mai aveți și o datorie veche, cu extrasul din „Poezia poeziei“ !...).

Anatol C. : Nu mai știm cum scriați acum douăzeci de ani. (Publicarea e, desigur, un indicu.) Impresia de acum pare să confirme un amatorism elevat, o experiență prozodică notabilă (deși cam unilaterală), trăsături de gust și inspirație in mod firesc asociate preocupării dv. de căpetenie, ca și „viorii“ subsidiare. Ne-au plăcut mai mult : „Pan“, „Tăcere“, „Metamorfозă“, „Impas“, Le așteptăm dactilografiate).

M. Aliman, Fl. Ionescu, Rux. Munteanu, Av. Es-

tel, El. Badea, Laura Micu, Dina, P. Scripcaru, C. Nosievici, Aura Bănică, El. Tănase, St. Fătu-leșcu, I. David, M. Bondy, R. Coravu, Lil. Bercea, C. Hristea, A.B.—jud. Alba, V. Lupișu, P. Petrus, Bonifaciu, Marg. Damian (nu merită !), Lil. Atanasiu, Fl. Vrinceanu, S. Tăutu, M. Guță, L. Elvis (mare parte indescifrabil), Ignat Nicolae, Ionel Țire (Ion T. e altcineva), G. Voicu-Clătești, Nela Nedelcu, Alex. Banu, M.P.S., Ali-sandru C., M. Dorat, Andra Petrus, M.D. Potache, Ioan Traian (indescifrabil), Lum. Moldoveanu, F. Zubaș, Rodica Pop, Gian Ina, Mitzura Mihnea, Paula Diaconescu, Jerry Relu, A. Grama, Ov. Neamțiu, M. Relu, R. Vissentini, Rada Gheorghiu, Adr. Ionescu (Dolj), Flavi Lucăcel (indescifrabil), Lucian Cris-tea, Hyperion (indescifrabil), D. Tolomei, A. Dumitriu, Sorin Manta ; Incercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se inapoiază.

Visind

O, marea aceea de spice,
fălăzuită mare galbenă
și acum mă ține in brațele tale :
nici in cer, nici pe pământ,
parcă in țara ingerilor
visind că sint pasăre,
visind că sint clopot,
visind că sint femeie,
visind că te iubesc.
O, marea aceea de spice,
galbene și foșnind a dragoste.

MARINELA IONESCU

Poetul

Un ochi uriaș
o pupilă dilatată la maxim
care privește peste
marginile privirii
să vadă
pină la durere
pină la orbire
girafa in flăcări
a condiții umane.

MARIUS DUMITRESCU

Un punct de fericire

Marile întrebări au trecut
de acum înainte
ai obosit in ambiții
cere după cerc
egoismul tău se destramă
inchizindu-te intr-un punct
de fericire
multumit fără incetare
că soarele e soare
că zilele sint zile
și nimeni nu are

pentru tine
fie un gind mic,
fie un gind mare.

EMIL PETRESCU

Cintarea cîntărilor

Pentru a fi drepti
vom simți nevoia,
mai tîrziu,
de a inchina
un imn fîntinilor
și băncilor rătăcite prin pareuri ;
un imn
acestei străzi umbrite de tei
și ceasului amiezii, fierbinte
golind asfaltul de oameni ;
un imn
inchinat ascensorului numărînd etajele,
un imn oboseli
puternic alcool pentru toate simțurile,
un imn
inchinat iubitei
și clipei cînd cauți
cheia ce-ți va deschide ușa casei.

C. DANIEL

Dăscălița

Mă aplec inaintea
acestei sfioase,
negrăit de tremurător.
Fior, ca o lacrimă,
cu credința in oameni fragili.
Și ei îi simt clătînarea
și-o mîngîie cu ochii deschiși.
și îi poartă
o dragoste
soră cu plînsul.

ADRIAN CREȚU

Comuna Stejari din Gorj își trage numele de la doi arbori uriași, cu o vechime de peste 350 de ani. La umbra lor își pregătea examenele Constantin Bălă, profesor doctor, șeful catedrei de mașini electrice de la Facultatea Electrotehnică din Institutul Politehnic din București. Falcia steari se are odihnea citeodată și ta-tăl său, factorul poștal care împărtea corespondența in sate, mergînd pe jos cite 20—30 de kilometri pe zi. Intr-o neuitată vară, acum 40 de ani, poștașul aducea fiului său un plic sigilat, pe care nu îndrăznea să-l deschidă. Sub falnicii steari le-a bătut inima la amindoi : „Ați fos admis la poli-tehnică... aducți actele“. Atunci a început o cale, fără întoarce-re, pe care in orice punct al ei s-ar opri profesorul pentru exemplificare, n-ar avea decit să fie mulțumit. De multe ori a expediat pe adresa tatălui său, factorul poștal, comunicări pe care le-a susținut in lumea științifică, brevete de invenții care-i purtau numele. Poștașul și-a lăsat acasă scrisorile, ca la orice adresă din sat, și chiar dacă nu a înțeles mare lucru din „motorul electric“ era lucrarea „fectorului de la Poli-tehnică“.

— M-am pregătit pentru in-fuzia de tinerete din aule și laboratoare, pentru mașinile in-teligente, pentru minifabricile din interiorul facultăților, pen-tru sărbătorirea începutului de an universitar, dar nu mă aștep-tam la o întîlnire cu Brăncuși.

— Ați privit Institutul Poli-tehnic prin fereastra mea și ați văzut-o pe Domnișoara Pogany ?

— Mărturisesc că eu nici acum nu o văd, dar m-a frapat pă-rerea dv.

— Este atît de frumos Insti-tutul Politehnic, a fost construit cu atîta dragoste și înțelegere pentru noi ! Cele douăsprezece facultăți imbină multe elemente de artă. Sintem recunoscători in fiecare clipă că ne desfășu-răm activitatea in clădiri mode-erne, elegante. Liniile ondulate ale ferestrelor, luminatbarele, prin care intră soarele și știin-ța imi sugerează, și le asociez, cu ovalul perfect, cu celebrii ochi ai superbei sculpturi brăncușiene, care a făcut ocolul lumii și s-a oprit in dreptul ferestrelor mele.

— Nu mă așteptam la o ase-menea introducere in acest la-birint al geometriei, al calcu-latoarelor, al informaticii. In liniștea laboratoarelor, in disci-plina amfiteatrelor, in îmbrăți-șarea revederilor, se pune punc-tul pe i chiar din prima zi ?

— Calendarul are 365 de zile. Catedrei de mașini electrice i se cer rezolvări noi pentru anul 1986, dar mai ales pentru anul 2000, in raport cu ansamblul economiei naționale.

— Concepția, și din nou, con-cepția ?

— Adîncirea cunoașterii. Este momentul să se renunțe la une-le ipoteze de odinioară care acum nu mai sint satisfăcăto-

re, să se modifice tehnici de fabricație care reclamă un alt grad de precizie; să se schimbe tehnologiile de montaj, și pină la urmă însăși punerea in func-țiune.

— Este o modificare de fond, nu doar corective de suprafață... — Acesta este punctul de vedere al catedrei de mașini electrice și al meu, un specia-list care m-am confruntat cu problemele industriei de cînd am absolvit facultatea. In anii studenției am făcut practică la Reșița, apoi am lucrat la Electroputere, la început, cînd panta creșterii era foarte mare. Un an, petrecut acolo, in faza de început, echivala cu foarte mulți ani de experiență.

— La început de an universi-tar sinteți cu gîndul la Reșița și Electroputere ?

— In marile întreprinderi apar cele mai complicate și de fapt problemele de vîrf ale teh-nicii fabricației de mașini.

— Și unde se rezolvă, acolo sau la Institutul Politehnic ?

— La noi sau la ei ? Cel mai bine și cel mai potrivit — îm-prună.

— Anul 2000 pare îndepărtat, dar pină la el mai sint 14 ani, aproape 3 cincinale.

— Planul catedrei de mașini

I-ați gîndit dezvoltarea pină atunci ?

— Planul de învățămînt are atribute esențiale, de lungă du-rată. Noi asigurăm o pregătire atît in domeniile de bază, ma-tematică, fizică, chimie, rezistența materialelor, dar și in domeniile foarte noi, cu multe pagini albe care se vor completa in anii ce vin, informatică, calculatoare, electronică, automată, centrale electrice. In acest fel, absolutul va fi capabil să lucreze oriunde țara va avea nevoie de el in 1991, dar și in anul 2000.

— Apariția filialei Institutului de cercetări pentru industria electrotehnică in platforma Insti-tutului Politehnic este o nou-tate a anului de învățămînt.

— Este o altă posibilitate de folosire a inteligenței tehnice, a potențialului științific politeh-nic. Filiala ne va sprijini din punct de vedere al dotării facul-tății, laboratoarelor și va po-tenția inteligența tehnică, cu aplicații in creație, prin contrac-tele cu industria electrotehnică.

— Incepți anul cu noutăți, dar și cu reluarea unor teme in care deja sinteți angajați... — După cum este cunoscut România urmează să producă agregate energetice de putere limită pentru centralele nuclea-

60 de megawați este o mașină care interesează. El are in-ductorul intr-o construcție mix-tă, neîntîlnită in tehnica mon-dială. Se aplică cu efectele scontate la întreprinderea de mașini grele București.

— La Facultatea de electro-tehnică 560 de studenți sint cu-prinși in cercetarea științifică. 118 lucrări la simpoziune na-ționale și 39 de premii pentru creația tehnică indică de pe acum „vocea“ tînă, viguroasă.

— Imi procurați un moment de autentică bucurie, prin do-cumentarea dumneavoastră, chiar incompletă.

— Aveți dreptate pentru că eu am urmărit doar una din cele 12 facultăți ale Institutului Poli-tehnic.

— Inmultii de atîtea ori și veți avea, un total, încă necu-prinzător, pentru că sint mult mai multe minți strălucite.

— Am citit undeva și se po-trivește aici că „singurătatea nu este materie de examen“. Dar fără posibilitatea de a re-reflecta de unul singur se poate inainta in știință ?

— Pentru mine izolarea in laborator este sursa tuturor luminilor noi. Intrati in labora-tor și veți incepe să vedeți. Acum trebuie să ne apropiem

lați !... Am schițat portretul moral al cercetătorului ?

— Căutătorul are nevoie, ca de oxigen, de clipele de izolare, chiar și atunci cînd e cu gîndul la altii. Efortul lui, in fond, e pentru altii. Profesorul-cercetă-tor trebuie să fie pregătit, in toate clipele, să formuleze pro-bleme, să încerce să deschidă drumuri și să fie sigur că e urmat de tinerii săi învățați. Dacă nu are dezvoltat senti-mentul solidarității, dacă nu este un generos cu cunoștințele sale științifice, poate uneori mai mult decit deține, nu va fi niciodată un profesor creator de școală.

— Vă simțiți tot timpul soli-dar cu ceea ce se întîmplă la catedra dumneavoastră ?

— Solidar ar fi prea puțin, sint in primul rînd responsabil. Dacă întîrzie o lucrare, sau o predare, simt că eu n-am fost prompt, nu că cel in cauză este in culpă. Intotdeauna primul responsabil sint eu, dar numai la derogații. In rest fiecare e beneficiarul bucuriilor con-struite de el.

— Stînd alături de dv., la fe-reastră care vă incintă privirea, cu „Domnișoara Pogany ochi in ochi“ v-am determinat la o confesiune pe care eu o vol numi profesiunea de credință a unui profesor îndrăgostit... — Fără leac... — De mașini electrice, de mersul istoriei, de oamenii care invață să stăpînească tortă in-teligenței.

— Nu uitați bătrînii steari din comună... — Nici pe tatăl dumneavoastră... Ce vîrstă are ? — 86 de ani. — Îi trimiteți multe scri-sori ? — Nu afit de des cit ar dori tata ca un bătrîn poștaș, care stă la poartă și vede cum un altul i-a luat locul. — Cu ce ați început prima oră de curs ? — Bineînțeles cu „Bucuros de revedere sau de cunoaștere“. Apoi am subliniat citeva ade-văruri fundamentale, care vor străbate, ca un fir roșu, anii studenției. Nu este suficient astăzi să cunoaștem doar ce intră in domeniul nostru, tre-buie să știm ce se petrece și in domeniile vecine, conexe.

— Un vîrf profesional se „con-struiește“ zi de zi, o viață. Nu mai este admis să trem-năm facultatea și să credem că „aruncăm“ cartea in pod. Ca in medicină, trebuie să în-vățăm cit practicăm.

— Ne vom bate pentru reușita ideilor valoroase, chiar dacă unii le întîmpină cu reticentă. Trebuie să muncim atît de mult și susținut încît mă tem că 24 de ore nu ne mai ajung... — Profesorul Constantin Bălă a vorbit in primul rînd pentru sine, sorbind-o prin priviri pe Domnișoara Pogany. Creionul nu știe să aplaude, desi ar vrea.

CARMEN DUMITRESCU ■

Lucrăm pentru anul 2000 „Singurătatea nu este materie de examen“

electrice din Facultatea de Elec-trotehnică este parte integrantă din Planul unic național, adică reprezintă starea unei industrie care aspiră pină in anul 2000 la o poziție de vîrf pe plan mon-dial. Cele 14 serii de specialiști pină in anul 2000 trebuie să fie pregătite încît să nu fie ele-mente diftre-un mecanism ci de-maratori.

— Din 200 de studenți, să spunem, 200 sint șefi de pro-moție ?

— Distanțele sint atît de mici azi, de la media admiterii pină la absolvire, încît avem mulți șefi de promoție. Este o luptă din plecare pentru a fi primul.

— Primii !

— Corect. Rar aud un stu-dent care să se plîngă că e greu, că e mult. La orice oră labora-toarele sint animate, la orice oră bibliotecile sint asaltate, la orice oră un student sau un cadru didactic poate striga : „Eureka“ !

— Emulația e o stare pe care studentul o trăiește chiar din anul I ? Simte el responsabili-tatea unei decizii care-i va re-veni in întregime peste mulți ani ?

— Construim această respon-sabilitate in toți anii studenției.

— Truda de a construi de fapt viitorul unui om, și implic-it al unei industrie, este super-ba responsabilitate a profesoru-lui, fapta lui socială. Sintem in 1986 „bobocul“ pină in 1991 este absolvent. In anul 2000 va avea 32—33 de ani, plină tînerțe.

re, prima fiind cea de la Cer-navodă. De aici decurge in mod limpede că intr-adevăr o nouă treaptă a calității nu se va pu-tea constata numai pe platfor-mă, după ce produsul este gata, ci va fi „construită“ pas cu pas. Profesorul, de la orice catedră, trebuie să fie angajat pe acest drum cu toată ființa lui in tripla măsură a puterii școlii românești : învățămînt — cer-tare — producție. Altfel, dacă nu are această înțelegere și che-mare poate fi un bun cercetă-tor, un bun inginer, dar nu un bun dascăl, nu un modelator de conștiințe și nu un făuritor de personalități științifice, de care are atîta nevoie societatea socialistă.

— Cu ocazia deschiderii anu-lui de învățămînt au fost pre-zențate citeva remarcabile in-venții care aveau autori chiar de la catedra pe care o con-duceți.

— Am trăit momente de mare bucurie. Facultatea noas-tră a fost onorată de prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Cu acest deosebit prilej au fost prezentate și citeva invenții care înmănunchiază preocuparea constantă pentru economia de energie, pentru reducerea imp-orturilor, pentru ridicarea pa-rametrelor unor mașini electri-ce. Specialiștii vor înțelege de ce compensatorul sincrom de

mult mai mult de sistemul real și numai laboratorul poate să refacă la scară „lumea“.

— Dacă aș lucra la catedra dumneavoastră aș fi mai stimu-lativă in întrebări. Drumul cel mai scurt între două puncte a rămas tot linia dreaptă ?

— Cu foarte multe aprofun-dări... — Profesorul Constantin Bălă ride cu mare poftă și privește prin geam către „Domnișoara Pogany“.

— Imi plac atît de mult stu-denții din anul I pentru că mă cred atotștiutor.

— Ne întoarcem la anul I ?

— Îi văd prin fereastră cum își caută locul încă, sint puțin stingheriti, in citeva zile nu-i mai recunoaștem. Un coleg pro-fesor are o vorbă la care sub-scriu : „Dacă nu ne-am ocupa de studenți, n-am avea de la cine să învățăm !“

— Sint folositoare deci între-bările care-i incurcă pe ce-lălalt ? ! ?

— Sigur, pentru că dacă odată te eschivezi insistentă tînărului nu iartă. Dacă ești profesor tre-buie să știi totul, așa credeam și eu la 20 de ani. Răspunsul trebuie dat, dacă nu pe loc, mai tîrziu. Dacă nu s-a gîndit cineva pină atunci la acel lucru, cu atît mai potrivit este să-l ală-turi și pe cel care te-a „incur-cat“ observînd împreună poate ceva folositor unei gene-rații.

— Solitar in intimitatea cău-tărilor sale, dar solidar cu cei-

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ În strada Artei nr. 5 din Tg. Mureș veți intâlni o frumoasă și impozantă statuie a lui Mihai Eminescu. Din nefericire, ea este amplasată în grădina lui Ijac Marton, loc unde nu o îngrijesc nimeni. Locul cel mai nimerit al amplasării ei ar fi „Piața Trandafirilor“, în cochetul parc din preajma Teatrului Național, sau, de ce nu?, în fața Bibliotecii Mihai Eminescu. După cunoștințele noastre — ne scriu **Ioan I. Șimon, Petrică Fanfareț, Vasile T. Suciu, Irina Suciu, Traian Barbot, Vasile Cohut** și alți veterani ai războiului antifascist — valoarea manoperei a fost achitată integral de 5-6 ani, inclusiv prețul pietrei pentru soclu.

■ Primim de la **Consiliul popular al județului Vrancea**: Adunarea generală a membrilor cooperatori din comuna Vultură a aprobat pe lista cazurilor speciale și pe Valentin Arcon. Lui A. V. I s-au repartizat 15 ari teren arabil ca lot în folosință în punctul „Vadu Roșca“. Urmează să primească și cerealele pentru anul 1986.

■ Unele scrisori sosite la redacție se referă la prevederile Legii nr. 1/1985. Cetățenii ne solicită referiri în plus cu privire la locuitorul care este nemulțumit, de pildă, de hotărârea adunării cetățenilor, prin care i s-a stabilit contribuția în bani și în muncă. Pentru o mai concretă exemplificare, reproducem art. 48 din Legea 1/85: „Locuitorul nemulțumit de hotărârea adunării cetățenilor, prin care i s-a stabilit contribuția în bani și contribuția în muncă, poate face contestație la biroul executiv al consiliului popular municipal, ale sectoarelor municipiului București, orașenească sau comunal, în termen de 10 zile de la data când a luat cunoștință de hotărâre. Comitetul sau biroul executiv este obligat să soluționeze contestația în termen de 10 zile și să comunice rezultatul celui în cauză, decizia să fiind definitivă“.

■ Am fost angajat la C.A.P. Dudești, din cadrul Sectorului agricol Ilfov — ne scrie **Constantin Berbec, bd. Leontin Sălăjan nr. 5 A, bl. M-5, ap. 23, sectorul 3, București**. Ca pensionar am lucrat la o secție anexă din anul 1980 până în prezent. La data angajării, președintele Vasilescu ne-a obligat să plătim, lunar, 100 lei pentru dezvoltarea cooperativei. Nu ne-am opus, ba dimpotrivă. Președintele ne-a promis că după 5 ani, banii depusi la C.E.C. ne vor fi restituiți. După trecerea celor 5 ani, la solicitarea noastră, ne-a răspuns că nu ne restituie nimic, deoarece nu are bani în bancă. Oare, e corect?

■ La scrisoarea unui grup de călători — în numele cărora semnează Mihalache Albu, ne răspunde I.T.B.: Aspectele relatate în scrisoare corespund realității, producerea lor fiind urmarea unor acte de indisciplină a personalului de mișcare. Pentru abaterile-comise, conducătorii auto Ion Avarvare, Duță Anichitoaie — de pe linia 165 — și manipulantul Nicolina Corodanu au fost sancționați cu diminuarea retribuției cu 10 la sută. Cazul a fost prelucrat cu întreg personalul de control.

■ La scrisoarea unui grup de muncitori de la Întreprinderea de țevi „Republica“ — printre care: Ștefan Petre, Iulian Neagu, Ion Cristea, Nicolae Răduță, Constantin Niță, Gheorghe Fus, Ion Stan și alții, ne răspunde **Ministerul Industriei Metalurgice**: Se confirmă faptul că maestrul Nicolae Pavelescu distribuia personal unele scule, îndeosebi sculele diamantate, creind premisele distribuirii lor preferențiale. Se confirmă afirmația că muncitorii sint scoși din producție, o zi pe lună, pentru confruntarea bonurilor cu evidența pe comenzi. Se confirmă, de asemenea, unele deficiențe legate de retribuția muncii: nu se aplică retribuția în acord direct în cadrul acordului global, iar repartizările nu se fac în toate cazurile în funcție de categoria de lucrări și categoria de încadrare a muncitorului. Alături de măsurile tehnico-organizatorice luate cu ocazia controlului pentru deficiențele constatate, au fost sancționați cu „avertisment“ inginerul Gheorghe Sminciu, șef de secție scule, și maestrul Nicolae Pavelescu, iar Gheorghe Pană, șef serviciu personal, a fost atenționat în scris.

■ Știți ce face unul căruia i-a decedat soacra și dorește să obțină ajutorul de înmormintare și pensia de pe ultima lună? Nu știți. Să vă explic. Și, **Vasile Mic, din Călinești-Oaș nr. 340, județul Satu Mare**, explică: Face mai întâi o copie a certificatului de deces; își ia o adeverință de la locul său de muncă; face și o copie a certificatului de căsătorie; face și o cerere tip; mai ia cu el și un coupon de pensie; mai ia cele două certificate în original și, ce credeți, primește acei bănuți? Nu-i primește. Primește doar ajutorul de înmormintare, atâta cât e. Iar pensia pe ultima lună o va primi doar fiica defunctei care, la rindu-i, face și ea o cerere, tot tip și tot la biroul de copiat acte și duce a doua copie a certificatului de deces și, desigur, certificatului de căsătorie și buletinul. Vă dați seama, nu-i așa, un om cu mai puțină carte aflat pe acest drum sinuos al hirtiiilor către DPMOS, via Oficiul de pensii, cit de greu se descurcă. Cine a conceput oare acest sistem al hirtiiilor și birocrației?

■ Primim de la **Consiliul popular al Sectorului agricol Ilfov**: S-a întocmit dosarul nr. 458/1986 pentru Cimpoiu Vasile din Chiajna și s-a înaintat D.P.M.O.S. în vederea obținerii unui loc de internare într-un spital-cămin de boli cronice. Până la aprobarea dosarului, s-au făcut demersuri pentru a-i acorda un ajutor material în produse și un ajutor bănesc ocazional de 400-500 lei.

■ Coborînd, cu câteva zile în urmă, obosit și distrat, din personalul 5132 în gara Adjud, am descoperit, după plecarea trenului, că-mi uitasem în vagon un sacou — scrie **Alexandru Mironov din Adjud**. I-am spus acest lucru tovarășei Podar, impiegata de mișcare, care, amabilă, o telefonat la stația următoare. La fel de amabilă a rezolvat și problema rezervării locului într-un rapid unei mame cu doi copii. La Mărășești primește haina de la conducătorul trenului 5132, Gheorghe Tănase. Redau această succesiune de fapte — doar în aparență mărunte — cu o imensă satisfacție, pentru că e atât de reconfortant să întâlnești, în aceeași zi, onestitatea și cumsecădenia unor oameni de bine.

■ Pe traseul Focșani — Panciu — Soveja călătorul poate constata că se poate călători și în condiții omenești, civilizate. Un autobuz albastru, aparținând de autobaza 3 Panciu, asigură un transport — cit se poate de urban. Șoferul Simion Macarie, zis și Belu, este un model de comportament. Autobuzul este bine întreținut, cu scaune capitonate, cu huse. Amabilitatea și buna dispoziție — zilnică — a acestui șofer ne-au făcut să vă scriem că, iată, se poate călători și civilizat, iar șoferii de stoici nu sint o rară avis. (Scrisoarea este semnată de **Nicolae Popa, Costică Sandu, Ion Teci din Sadova, județul Vrancea**).

■ **Vasile Suiugan din satul Sărvăzel, comuna Pir, județul Satu Mare**, ne aduce la cunoștință că în aprilie 1970 s-a dat pe postul național T.V. un reportaj filmat superb la emisiunea „Viața satului“, semnat de Radu Bălan. Despre ce este vorba în reportajul filmat? Despre faptul că familiei Suiugan i-a ars casa în condiții cit se poate de misterioase, nici până azi deslușite pe de-a-ntregul. Dar în reportaj este vorba de un exemplu de rară omenie: cu mic, cu mare, sătenii au venit să dea o mână de ajutor până la înălțarea casei pe verticală. Sătenii doresc să revadă acest film și cu deosebire astfel de exemple de omenie, de solidaritate umană și apară mai frecvent pe micile ecrane.

■ **Procuratura locală a sectorului 4 București** răspunde scrisorii Ortansei Rusu: A fost întocmit dosarul penal nr. 1436/P/1986, prin care s-a dispus efectuarea unei expertize medico-legale, precum și audierea personalului medical curant și a martorilor existenți, în vederea stabilirii raporturilor de cauzalitate dintre oportunitatea, corectitudinea și continuitatea tratamentului și îngrijirilor medicale acordate bolnavului Rusu Necula, precum și a modului de supraveghere a acestuia pe parcursul internării și împrejurările producției accidentului, în urma căruia sus-numitul a

suferit leziunile corporale în discuție. Totodată, vă facem cunoscut că au fost sesizate organele de cercetare penală ale Circumscripției 15 Miliție, dispunându-se urgentarea soluționării cauzei.

■ **Biblioteca Vitalie Munteanu din orașul Sebiș, județul Arad**, ne scrie că folclorul i-a stîrnit toate emoțiile. Cu el a plecat la drum, pe urmele lui Badea Cârțan. În acest sens a scris o carte: „Lecție de istorie“. Alta: „Povestiri cu Avram Iancu“, ambele apărute. Cu aceste prilejuri, susține autorul, am adunat un material mai puțin obișnuit, inedit, citeva variante necunoscute din „Miorița“ (Piatra Păcurarului), o parte din ceea ce s-ar putea chema Zarandul mioriitic. Căci, se știe asta, Zarandul este un plai ori o „țară“, în orice caz, unul din numeroasele plaiuri și țări ale aceluiași fundament de cetate.

■ Primim de la **Ministerul Educației și Învățămîntului**: Vă informăm că, încă din anul 1977, în căminele și cantinele studentești s-a introdus principiul autogospodăririi. Prezența echipelor de studenți de serviciu în cantinele studentești este un fapt obișnuit. Echipa de serviciu studentească participă efectiv la curățirea sălilor de mese, spălarea veselei, asigură supravegherea sanitară a spațiilor de folosință comună, participă și la scoaterea alimentelor din magazine, curățirea legumelor și efectuarea altor operații anterioare preparării hranei, până la procesul de porționare și servire. În acest sens, deficiențele semnalate de C. Ionescu din Focșani pe platforma Măgurele nu se adevăresc.

■ **Constantin Pălăduță din Iași** ne înștiințează că subinginerul Iustin Cordoneanu de la Întreprinderea metalurgică din Iași, actualmente pensionar, a propus o soluție tehnică originală privind confecționarea unui panou solar și a unei instalații capabile să asigure apă caldă la circa 60°C. Apă caldă pentru vestiare, grupuri sociale și, prin extindere, grupuri gospodăriile individuale. De fapt, atât la el acasă cit și la Sântierul nr. 9 instalații al T.A.G.C. Ind. Iași, unde a găsit înțelegere, instalația funcționează perfect. Așadar, o instalație tehnică deosebit de utilă în actuala conjunctură, a cărei realizare poate fi încercată oricărui muncitor cu calificare modestă; o instalație capabilă să ofere zilnic, șase luni pe an, cite 160 litri de apă caldă! Oare de ce o soluție tehnică, găsită ca foarte avantajoasă de către specialiști și aplicată experimental cu succes, este ignorată de șase ani? În loc să-și găsească locul potrivit, iată, așteaptă ca hirtiiile să iasă din... inerție.

■ La sesizarea lui Alexandru Ionescu din Deva ne răspunde **Procuratura județeană Hunedoara**: Studiindu-se concluziile expertizei, s-a apreciat că nu s-au luat în considerare toate aspectele pentru stabilirea adevărului, astfel că, prin ordonanță, s-a dispus efectuarea unei noi expertize medico-legale de către Laboratorul exterior de medicină-legală din Cluj-Napoca. Pentru efectuarea acestei expertize s-a transmis Laboratorului de medicină-legală din Cluj-Napoca atît dosarul cauzei, cit și expertiza medico-legală efectuată de Laboratorul județean de medicină-legală din Deva (Hunedoara).

■ Copiii din satele orașului Beclean, județul Bistrița-Năsăud, aparțin din punctul de vedere al asistenței sanitare de medicul pediatru din policlinica orașenească. Din nefericire, de vreo 3-4 ani medicul pediatru din clinică s-a transferat la Dej. A venit un alt medic specialist pediatru, care în urmă cu 6 luni a fost detașat la Năsăud. Populația Becleanului, în majoritate familii tinere muncind pe platforma industrială Beclean, are dreptul cel puțin la un medic de copii. Altfel, oamenii sint nevoiți să se deplaseze cu copiii la Bistrița, Dej, Năsăud, Gherla.

Nu este defel corect, spune **Ioan Mureșan, str. Kogălniceanu nr. 39, Beclean pe Someș, județul Bistrița Năsăud**. Direcția sanitară județeană Bistrița-Năsăud trebuie să repartizeze măcar un medic pediatru, dacă nu chiar doi, pentru copiii din cochetul orașel transilvan, care a cunoscut un mare spor de populație în ultimii ani.

■ **Dan Minea din str. I.L. Caragiale nr. 23, București**, ne încunoștințează că telefonul 68 61 90 de la serviciul de comenzi din cadrul Depozitului de combustibil de lângă Băneasa, special destinat aprovizionării populației, este tot timpul ocupat. După citeva zile de telefoane date în gol, pină faci scurtă la mină, și se răspunde, cu nonșalanță, că... la serviciul pentru populație s-au terminat comenzile!? În ce să credem? întreabă pictorul Minea. În prosul mers al postului telefonic ori, mai degrabă, în proasta organizare a acestui serviciu, așa-zis, destinat servirii prompte și competente a populației? Rămîne să aflăm și noi de la cei în drept.

■ **Brașoveanul Dumitru-Vest Soimoșeanu** deține două recorduri absolute, dacă ne putem exprima astfel. El a strins pină acum 23 000 de anecdote, întrecînd, la drept vorbind, pe bulgarul Ștefan Alexandrov, despre care se știe că a cules cit clasat 18 200 anecdote. Care este cel de-al doilea record? Printro muncă migăloasă de peste 20 de ani, Dumitru V. Soimoșeanu a adunat citeva mii de inscripții și epitafuri de pe monumentele funerare ale unor personalități și eroi din galeria culturii și istoriei naționale.

■ **Consiliul popular al sectorului 5 București** răspunde la scrisoarea lui Carmen Gondoiu: Ca urmare a verificării situației financiare la asociația de locatari din str. Bircă nr. 10, bl. M-186, a rezultat că se confirmă cele sesizate. Comisia de cenzori a constatat o lipsă în gestiune — în sarcina fostului administrator Tudora Damaica —, de 41 343 lei. Pe data de 31 august a.c. s-a ținut adunarea generală, prilej cu care s-au adus la cunoștință locatarilor lipsurile constatate și măsurile ce se impun pentru recuperarea banilor. În acest sens, fostul administrator a și depus deja 12 250 lei în contul asociației. În cadrul aceluiași măsuri se inscrie și trimiterea dosarului la organele de miliție, pentru începerea cercetării penale.

■ **Viorica Paraschiv din Cimpulung Muscel, str. Gării nr. 2, județul Argeș**, om al muncii la Întreprinderea mecanică ARO Muscel, ne scrie că unitatea la care lucrează are citeva parcuri unde mașinile sint stocate în vederea expedierii spre beneficiari. Este vorba despre depozitele din Dealul Grului, din centrul orașului Muscel, și un al treilea parc în chiar incinta întreprinderii. În aceste parcuri sint unele mașini cărora le lipsește roțile, motoarele, ușile, iar altele au tăblăria ruginită de vreme. Probabil că ar fi nevoie și de paznici care să păzească pe actualii paznici... Dar, mai cu seamă, prin livrările operative către beneficiarii interni și externi, prin comasarea și supravegherea mai atentă a parcurilor, s-ar reda agriculturii circa 100-150 ha teren arabil, iar 50-60 de oameni care dețin posturile de paznici ar intra în producție. Cîștigul ar fi de partea tuturor.

■ Stațiunea Izvoarele, județul Maramureș, este situată la 25 km de Baia Mare, într-un frumos cadru natural, care te îndeamnă nu numai la odihnă binefăcătoare ci și la drumeție. Ospitalitatea celor de aici este demnă de remarcat. Necazul însă începe chiar din Baia Mare, unde am ajuns după efectuarea unui drum de citeva sute de kilometri; atunci cînd este schimbare de seric, oficiul O.J.T. local pune la dispoziția turiștilor un maxi-taxi care te transportă la Izvoarele în schimbul sumei de 45 lei, reprezentînd drumul dus-întors, cu alte

cuvințe, cel ce urcă pentru un singur drum, plătește și drumul de întoarcere — deși acesta, la rîndul său, va fi plătit încă o dată de alt pasager. În stațiune ajuns, constai că nu ai de unde lua un timbru pentru a trimite o ilustrată, cutia de poștă este descuiată iar „poșta“ nu se ridică decît o singură dată pe săptămînă, nu există o cofetărie, în fosta sală a unui bar funcționează un cinematograful dotat pesemne din vremuri străbune. Astfel că, repet, cu toată ospitalitatea personalului stațiunii, în astfel de condiții cel ce pășeste aici, cu greu se va hotări să mai revină (Várnă Maria, str. Republicii nr. 351, scara C., apartamentul 1 — Vaslui).

■ Pentru **Ildico Klein, din Jimbolia, strada Slavici 154**, și pentru **Andrei Fodor din Tg. Mureș, Bulevardul 1848 nr. 62, Ministerul Muncii, Direcția de organizare control sinteză personal-învățămînt, legislația muncii și cooperare externă**, oferă citeva lămuriri privitoare la acordarea concediilor legale de odihnă și de studii. Potrivit H.C.M. nr. 1052/1962, personalul muncitor are dreptul la un concediu fără plată, de pină la 30 zile calendaristice, pentru prezentarea o singură dată la concursul de admitere la învățămîntul superior, cursuri fără frecvență. În situația în care un om al muncii a fost reincadrat în condițiile menținerii vechimii neînterupte, conform legislației în vigoare, are dreptul la concediul legal de odihnă chiar din anul reincadrării, cu o durată în raport cu vechimea stabilită proporțional cu timpul lucrat de la reincadrare și pină la sfîrșitul anului calendaristic respectiv.

■ **Uniunea generală a cooperativelor mesteșugărești**: referitor la scrisoarea lui **Bibe Sabdu din București, strada Șt. O. Iosif nr. 12, sectorul 3** — care solicită reincadrarea sa la Cooperativa Arta Încălțămîntei — vă înștiințăm: cererea a fost soluționată în mod favorabil.

Pagină realizată de DORIN SALĂJAN

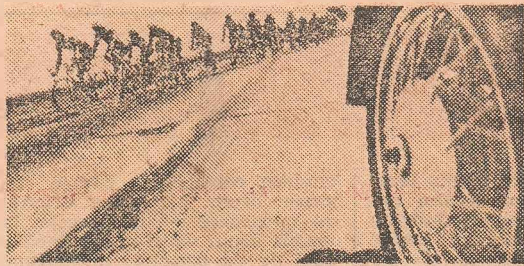
Poșta redacției

Suciu Alexandru — com. Valea Lungă, jud. Alba: Decretele 69 și 70/1983 prevăd că toți cetățenii care locuiesc la sate și dețin în folosință loturi personale au obligația de a contracta cu statul produse agroalimentare. **Asociația locatarilor bloc 34, str. Jieneasca, București**: Antrepriza Construcții-Montaaj 4, constructorul blocului, a programat să execute cu prioritate lucrările de remediere și completări, termenul final fiind 31 decembrie 1986. **Șteia Mihai** — Roman: Pentru internarea soției dv. vă puteți prezenta cu bilet de internare de la policlinica teritorială, cu adeverință de om al muncii și buletin de identitate, la clinica de psihiatrie a Institutului de neurologie și psihiatrie al Academiei de științe medicale din Șos. Berceci nr. 10, sectorul 4, București. **Panaț Z. Gheorghe** — Brăila: Pensile se plătesc de la data la care s-a aprobat pensionarea prin decizia comisiei județene de pensii; numai după această dată, unitatea poate dispune încetarea activității, iar persoana care a cerut înscrierea la pensie trebuie să presteze activitate pină la acea dată. **Barză Ion** — Adjud: Nu aveți dreptul pentru că în 1959 ați plecat de la Complexul C.F.R. Adjud prin desfacerea disciplinară a contractului de muncă. **Popescu Emil** — municipiul Gh. Gheorghiu-Dej: La stabilirea pensiei s-au respectat întocmai instrucțiunile de aplicare a Legii 3/1977. **Chirilă D. Heana** — com. Scobinți, jud. Iași: Luați legătura cu Consiliul popular al comunei Scobinți care vă va achita 200 lei pentru decembrie 1985 și cite 500 lei lunar, începînd cu luna ianuarie a.c., drept ajutor ce vi se cuvine ca mamă cu 5 copii.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra“ nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11-14.

Pe drumurile țării, însoțind o caravană ciclistă (II)

OAMENI, LOCURI, FAPTE

1. O lume transparentă

La toate întrebările mele, inginerul șef al Fabricii de sticlă din Bistrița, Zoltan Suci, răspunde în doi peri, zimbând neîncrezător și punând la îndoială intenția mea de a scrie despre această lume a transparentelor care populează halele largi de la marginea orașului. Ce să vă spun, zice el, sintem o fabrică normală, n-avem nimic deosebit. Și între două eschive, regizate cu dibăcie, Zoltan Suci strecoară cite un detaliu important, așa, ca și cind ar spune bună ziua, cu cel mai normal ton cu putință. Din 1981 bistrițenii produc și obiecte din cristalin alături de sticlă fabrica exportă pahare, boluri, vase și sticle de parfum, cele mai multe decorate cu aur coloidal. Astea se fabrică și la Mediaș, zice iar inginerul șef, nu e o noutate, și n-apuc să-nțreb dacă e vreo diferență între cele două unități, că interlocutorul meu trage iar o perdea de îndoială peste cuvintele sale și zice că nu se poate face o comparație, pur și simplu ea nu există. Fiecare fabrică are performanțele ei, spune răsădit Zoltan Suci, ca și cind m-ar sfătui elegant să mă las de asemenea întrebări. După ce minile sale aproape că obosească străduindu-se să zădărnicească elanul meu de a scoate în față eforturile acestui colectiv, degetul sare iute la timp, în semn de amintire, și inginerul șef îmi povestește repede, ca pe o întimplare trecătoare, despre ultimul produs care va reprezenta fabrica bistrițeană, un candelabru de cristal de serie, la care oamenii unității deja lucrează și care va fi omologat în anul următor. Candelabru, expus cu câteva zile în urmă la expoziția „Calitate, competitivitate, eficiență” din localitate, va fi globular și se va compune din 1350 de moduli decorativi. Despre această performanță, produsă împreună cu „Electrometal” din Cluj-Napoca, căci unitatea clujeană se înfrunțează de partea metalică, nimeni din fabrică nu crede că e o minune, nici maistrul principal Ernest Mezei, nici inginerii Irina Dosoftei și Dumitru Crisan și nici inginerul șef, a cărui mină, până acum agitată și neliniștită, stă întinsă deasupra capului, în semn de salut și drum bun.

2. După cosit

Linia bariera din Cociu, aflată în partea vestică a județului Bistrița-Năsăud, Floarea Zugrav din același sat e singurul spectator al cursei. Cind trenul negru și morocănos suflă greu, anunțându-și trecerea peste drum, plutonul se așterne pe

șosea, ca un păn toropit de căldură, și așteaptă locomotiva leasă care abia înaintează prin cimpul proaspăt cosit. De partea dreaptă a drumului, Floarea Zugrav își proptește brațul în greblă și privește, de sub pălăria largă de paie, caravana colorată, înghesuită, la barieră. Finul e deja uscat și foșnește sub tălpi, verdele ierburii s-a închis înspre vinețiu, brândușile s-au sfriiit, devenind niște frunze uscate și mototclite, aproape cenușii, palele semete și teapoase s-au frânt răscoapte de căldura chinuitoare a verii. În întinderea pustie a cimpului, plopii de peste fineată par niște soldați costelivi, instraiți disciplinat de-a lungul satului. Floarea Zugrav continuă să privească rezemată în grebla de lemn până cind bariera se înalță și plutonul se pune din nou pe fugă, iar șoseaua rămâne iar pustie, ca o sopirlă ară de soare, ascunsă printre brazdele de iarbă.

3. Cu bicicleta

prin orașul natal

Virgil Gocan, alergător la clubul „Voința”, știa de la începutul zilei că pe stadionul din Cluj-Napoca îl vor aștepta părinții și prietenii. Tot timpul s-a gândit să nu rămână în urma plutonului, să facă o figură frumoasă și să-și bucure cunoștinții. De douăzeci și doi de ani de cind trăiește în Cluj-Napoca, alergătorul clujean nu s-a plictisit nici de pădurile din împrejurimi, nici de Făget, nici de Horia, nici de Cetățiu și nici de străzile pe care alergă, de multă vreme, cu bicicleta. La început din simplă plăcere, mai apoi ca să se antreneze. El locuiește în cartierul Gruia, lângă hotelul „Belvedere”, într-o casă cu curte, de unde întreg orașul se vede răspândit de-o parte și de alta a Someșului. „Cind eram eu mic, cartierul Zorilor nici nu exista, era doar o pădure pe unde ne plimbam cu prietenii, iar azi e un adevărat orașel. Nu exista nici Facultatea de mecanică, unde sint student în anul III la seral. Orașul, pe care l-am străbătut cu bicicleta de-a lungul și de-a latul, a crescut așa de repede, încât așa putea spune că m-a cam întrecut”. Virgil Gocan n-a ajuns primul la capătul cursei, pe stadion, dar părinții săi l-au primit cu aceeași căldură și bucurie și i-au adus flori și mincare, ca să se refacă după oboseală. Lângă el se aflau și feștii săi colegi de liceu, azi studenți ca și el, Simona Roh, Marius Pavin și Cristian Pasca, iar mai încolo, cu o floare în mină, emoționat și bucuros că-l vede, vecinul său Nemeș Laios,

4. Scrisoare din cetate

În partea stângă a celei de-a treia porți a cetății din Alba Iulia, numită și Poarta triumfală, de unde privește chipurile generalului Eugeniu de Savoia și al împăratului Carol al VI-lea, se află celula în care, după un lung drum în lanțuri prin zăpeziile Apusenilor, a fost întemnițat Horea, pentru a fi supus apoi supliciuului despre care cel mai bine vorbește scrisoarea profesorului I. Gabri din Alba, martor ocular al execuției de pe Dealul Furcilor, dată la 2 martie 1785 către mai marele bisericii din Roma: „Iubite domnule părinte. În sfârșit, s-a terminat cu lumea lui Horia! O! De nu s-ar mai ivi în primăvara aceasta mai mulți Horia! În dimineața zilei de 26 februarie, între orele 10 și 11, în fața gării celei mari, fiind de față o mare mulțime, s-a dat citire în limbile germană și română sentințelor de condamnare la moarte a lui Horia și Cloșca. În nemțește a citit-o auditorul ostasilor grăniceri, iar în românește domnul Eckard, traducătorul excelenței sale, contele Iankovits. Sentința prevede ca aceștia să fie duși până sub Furci (locul de execuție) și acolo, de vii, să li se frângă oasele cu roata, mai întâi lui Cloșca, apoi lui Horia; iar după ce vor fi frinți, să fie tăiați în bucăți, măruntaiele să le îngroape sub Furci, cite o bucată din trupurile lor să fie pusă acți pe roată, iar celelalte părți să fie expuse în acele locuri unde au săvârșit atâtea ucideri, aprinderi și prădăciuni. După cum prevede sentința, în dimineața zilei de 28 februarie pe la ceasurile 9 și jumătate, Horia și Cloșca au fost așezați separat pe cite un car special, fiecare fiind însoțit de cite un preot schizmatic. Este cu neputință să descriu convoiul și mulțimea care a fost de față. Ei au fost însoții de un escadron de cavalerie din Toscana, în tinută de paradă, cu mare pompă, de aproximativ 300 de pedestrași orașeni și de haiduci. Batalionul pedestrașilor l-a încadrat într-un car, iar călăreții s-au așezat la cele două aripi. Eu, din bunăvoința unui locotenent de cavalerie, am stat călare între batalionul în formă de careu și între cavalerie și astfel am văzut de la început execuția și parada, cum văd această foaie de hirtie din fața mea. În afară de nobili și oameni mai deosebiți din comitate, au trebuit să fie de față mulți oameni proști, trei bătrâni și trei tineri; prin urmare, au trebuit să fie cel puțin 5000 de oameni. Cloșca a primit cel puțin 20 de lovituri până și-a dat sufletul. În timp ce Cloșca era frânt cu roata, Horia

era legat și ținut în picioare de doi ucenici ai călăului, ca să vadă de ce moarte cumplită și prin ce chinuri grozave a trebuit să meară tovarășul său. După ce s-a terminat execuția lui Cloșca și i-au dat leșul la o parte, pe Horia l-au urcat apoi pe patul său și l-au legat; în valete au început să-i sfarme picioarele cu roata, iar după patru lovituri, din porunca domnului Eckard, au început să-i lovească pieptul și astfel, după 8-9 lovituri, a murit. N-am mai voit să văd și despicarea lor în bucăți, mi-am întors calul și am venit în cetate, unde am povestit cele văzute colegilor mei profesori care m-au așteptat acasă. Despre prinderea lui Gheorghe Crisan și aducerea lui aici, știu că v-am scris deja. Dar faptul că s-a sugrumat într-o noapte în închisoarea de sub gardă cu legăturile de la izmene, poate că nu v-am comunicat și că gizia l-au pus sub furci și l-au tăiat în patru părți; o bucată au lăsat-o aici, iar celelalte le-au dus în alte părți. Pe robii care au mai rămas, i-au predat comitatului, ca să-i judece după tapetele lor, iar sentința, înainte de a o comunica, să o înainteze majestății sale. Între aceștia se află și preoți care, pe lângă că au prădat au îndemnat poporul sălbatic la omer și prădăciuni. Aceasta să fie destul deocamdată. Aleluia. I. Gabri.” Epistola a ajuns la Roma la 26 martie 1785, însă despre impresia pe care relatarea o va fi făcut asupra negurosului pontif nu se mai știe nimic.

5. Umbra lui Mircea

la Cozia

De cinci ani, de cind este primar în Călimănești, Rovin Todea nu s-a simțit nici o clipă turist. Chiar cind vizita complexul balneo-climateric chiar cind se petrecea cu vilegiaturii pe șoseaua umbră de pădure, Rovin Todea continua să se simtă un om al ostiilor care trebuie să se gindească la cei zece mii de locuitori care trăiesc în cele șase localități componente, la fermele pomiere și zootehnice, la producția de griu și cartofi, cu care a obținut locul întâi pe județ dar și la exploatarea forestieră, foarte intensă în zonă, la hidrocentralele de la Călimănești (36,5-MW) și Turnu (70 MW), la acțiunea de dublare a liniei de cale ferată Rimnicu Vilcea - Sibiu, la care participă și o brigadă de construcții din Călimănești, ori la activitatea Liceului turistic din localitate, singurul de specialitate din rețeaua ministerului. Însă, dacă nu s-a simțit niciodată turist în Călimănești, Rovin Todea s-a simțit în

schimb ca acasă, deși e de fel din părțile Clujului. E născut într-o zonă asemănătoare și a făcut studii de silvicultură, așa că venirea lui aici în calitate de primar nu i-a schimbat nici dragostea de munte, nici plăcerea de-a alerga toată ziua prin localitate. De Călimănești îl leagă pe Rovin Todea și trecutul încărcat de istorie și jură că e mîndru că dint-unul din izvoarele localității ar fi bătut apă chiar Napoleon al III-lea, care suferea de litiază renală, venit după licoarea binefăcătoare până la Sibiu dar silit să se întoarcă degrabă, fiindcă tocmai izbucnise războiul franco-prusac. Lui Napoleon i s-a dus, zice-se, totuși apă cu diligența la Paris, așa că izvorul din Călimănești și-a prelungit firul de apă până în capitala Franței. Cel mai mîndru este însă Rovin Todea de ctitoria lui Mircea cel Mare, minășirea Cozia, înălțată pe malul Oltului, căreia de curind i s-a curățit pictura, spre a-și recăpăta prospețimea, după o acțiune care a durat un an și jumătate, pentru ca sărbătorirea urcării pe tron a domnitorului să prindă monumentul într-o stare de sănătate. De curind, în Călimănești a avut loc și o suită de manifestări pe teme istorice, prilejuate de eveniment, iar istoricul Ștefan Pasca a conferențiat aici despre actele de bravură ale lui Mircea și despre zidul vechi al minășirii, pe care valorile furioase ale apei în cadentă îl izbesc.

6. Premiul ultimului sosit

Turul ciclist al României s-a încheiat, pe stadionul Tineretului din București s-a lăsat seara, concurenții au plecat, numai un singur om stă pe alee, îngindurat, rezemat cu coatele de coarțele bicicletei. S-a alăturat plutonului de la Focșani, căci e focșean, iar acum se întoarce acasă, ca să parcurgă întreaga distanță a turului. E inginer mecanic, are 36 de ani și în toate cele șapte zile n-a rămas niciodată prea în urmă, ba uneori a dus și trena, alții îi ajută pe alergători la depănări, în fine, participa la întreaga viață a caravanei. Si-a luat special concediu în această perioadă, ca să poată străbate și el fara alături de cicliști, și acum, după ce toți alergătorii s-au răspândit, Ilie Nicolae, alergătorul de cursă lungă, prietenul bicicliștilor, cîștigătorul premiului special pentru ultimul sosit, un premiu de simpatie și popularitate, va prelungi singur cursa, alergind în orice răgaz, pe drumurile țării.

RADU G. ȚEPOȘU
Fotografie de PAUL AGARICI

„Mă aflu în sala Teatrului Mic. Piesa autohtonă, ambianță festivă, specifică serilor de premieră. Sala este arhiplină, atmosfera — incinsă. Despre asemenea spectacole se spune că sint adevărate evenimente teatrale. Pe scenă se derulează acțiunea comediei tragice Amurgul burghez, de Romulus Guga. În sală, o liniște mormintală, privirile spectatorilor sint ațintite spre rampă, publicul — care trăiește, simte plăcerea interpretării atât de moderne — savurează împreună cu excelenții actori acest spectacol deosebit. Resimt din plin viltoarea jocului actorilor și totuși nu sint în stare să privesc deconectat interpretarea lor excepțională, deoarece simt, ca o săgeată în inimă, că de pe scaunul de alături lipsește cineva: acela care, cu vreo șase ani în urmă, vreme de săptămîni întregi, urmărea cu emoție repetițiile piesei Evul mediu întîmplător. Doar el, prietenul meu drag, colegul meu în ale scrisului, neuitatul Romulus Guga, nu este aici la spectacol. El, cel cu care am avut ocazia să văd la Teatrul Mic, ultima oară, o excelență dramatizată a Cătălinei Buzoianu, a unui roman contemporan, Niște țărani. Numai el lipsește, cel pe care l-am sărbătorit acum trei ani la Teatrul Național din Tg. Mureș, cind „a mulțumit în fața cortinei pentru aplauzele furtunoase care i-au fost adresate la sfîrșitul spectacolului serției

maghiare cu piesa Amurgul burghez. În chip dureros, nu mai el lipsește, tocmai el — Autorul, cel care nu și-a mai putut vedea opera prințind viața pe scena Teatrului Mic, în limba originală în care a fost concepută. La numai citeva luni după răsunătorul succes al Amurgului burghez la Tg. Mureș, și-a luat, pe neașteptate, rămas bun pentru totdeauna

nească și pentru pace. Nu moare acela care pe scenă, folosindu-se de limbajul dramei moderne, a știut să acționeze cu responsabilitate comunistă pentru tot ceea ce constituie problema cea mai stringentă a lumii contemporane — pentru viața, apărarea omenirii de oroarea cea mai oribilă: războiul atomic, transformarea globului într-un deșert de cenu-

portant este că, prin conținutul ei de idei, piesa se adresează contemporanilor. Să facem deci tot ce este posibil pentru demnitatea omului. Pentru aceasta trebuie să fim în stare să urmărim acțiunea în adămurile care ni l-a înfățișat Guga în schița alegorică a unei societăți burgheze imaginare; devalorizarea valorilor, detronarea rațiunii, nebunia puterii care înecă to-

adevărurile noastre — iată ce ne-a spus nouă, mie, tuturor spectatorilor din sala Teatrului Mic, prin piesa sa, Romulus Guga. Pentru forța expresivă, pentru puterea artistică și claritatea, pentru sensul unic al mesajului transmis așa cum și-a închipuit el — mulțumirile noastre minunatului ansamblu artistic al Teatrului Mic.

Sint pe deplin îndreptățit de a fi sărbătorit Leopoldina Bălănuța, Carmen Galin, Ștefan Iordache, Dinu Manolache și toți ceilalți. Felicitări sincere admirabilului regizor de film Dan Pița, care a făcut față în mod strălucit ca „dirijor de scenă” de teatru, împreună cu colegii lui în ale artei (decoruri — Nicolae Ularu, costume — Maria Mișu, muzica — Aurelian Octav-Popa, coregrafia — Doina Andronache).

Reprezintă acest spectacol o realizare deosebită?!

Nu, mult mai mult. El constituie o adevărată piesă politică, ajunsă la desăvîrșire. Face parte dintre cele mai bune realizări ale genului. Este un act artistic prin intermediul căruia am simțit revoluția activizării publicului, spiritul nobil al omeniei pline de răspundere. Prin tot ceea ce mi-a dăruit acest spectacol, simt că inima îmi este preaplînă Mulțumesc pentru ceea ce, poate, nici nu se poate mulțumi.

HAIJU GYÖZÖ

Omenia plină de răspundere

na de la teatru și publicul său, de la viața care pentru el a fost teribil de scurtă.

Știu că degeaba scrutez sala, știu că în zadar îl caut printre spectatori și totuși, pe tot parcursul spectacolului, sufletul meu îl caută... Parcă aș auzi vocea lui dragă, risul lui, remarcile sale...

„Iată, nu moare cel care și-a ridicat cuvîntul de pe înălțimile timpului și ale Artei la nivelul celor mai revoluționare idei ale epocii, pentru cea mai sfîntă cauză: pentru omenia eternă, pentru veșnica speranță umană, pentru demnitatea ome-

ni”. Viziunea originală a lui Guga ne amintește de cugetarea unuia dintre remarcabilii dramaturgi contemporani: „Dezvoltarea care a dus la Insulele Bikini n-a luat sfîrșit. Explozia se poate repeta. Aceasta constituie problema esențială a vieții noastre. Noi trebuie să facem totul, ceea ce putem, și pentru aceasta trebuie să știm — ce vrem...”

Piesa reprezintă o viziune scenică alegorică; este o piesă eseu, o dramă-teză, o dramă-model? În acest context poate că nu contează cum vom numi comedia tragică a lui Guga. Im-

mul în sine, manipulările capitalului care distruge personalitatea nebunia războinică, dominația teroristă a tot felul de regimuri rasisto-fasciste. Trebuie să fim în stare să trăim, să luptăm pentru libertatea omului și, în măsura în care ar fi nevoie, să ne sacrificăm și viața pentru demnitatea noastră umană. Cel mai important comandament al epocii noastre este să rămînem oameni, oameni fideli, raționali, înțelegători, sentimentali, cu speranțe potrivite secolului nostru. Sint aici, ca să vedeți cu ochii voștri și să învățați din

— Cu numai câteva zile în urmă, stimate tovarășe profesor, s-au încheiat la Roma lucrările celui de al XXII-lea Congres anual al asociației europene de diabet. Ați participat împreună cu un grup de medici români la această prestigioasă întrunire de specialitate, unde, bănuim, au fost prezentate cele mai noi cuceriri privind etiologia și tratamentul diabetului, maladie în continuă expansiune în lumea întreagă. Prima noastră întrebare, va fi, credem, și cea a publicului larg: știința medicală mondială este sau nu pe cale de a răpune această gravă afecțiune?

— Din lucrările prezentate se poate desprinde, evident, o concluzie optimistă. S-au întreprins pretutindeni numeroase cercetări pentru mai exacta cunoaștere a cauzelor și mecanismului de apariție a diabetului zaharat insulinodependent (diabet de tip I) și a diabetului insulinodependent (diabet de tip 2). Au fost aduse și elemente noi în legătură cu o posibilă terapie, vizând întreruperea lanțului de tulburări ce duc în final la apariția diabetului zaharat manifestat clinic. În cazul diabetului de tip I, foarte mulți cercetători înclină să considere că boala este determinată de către mecanismul imun prin care, progresiv, celulele secretoare de insulină din pancreas sunt distruse ireversibil. Se presupune că, în această privință, concurență un factor de mediu, cel mai adesea o infecție virală ce poate trece neobservată, dar care este capabilă să declanșeze mecanismul imun. În acest sens se pune problema prevenirii acestor infecții și aplicării unui tratament imunosupresiv în perioada incipientă a bolii, deci atunci când tulburările de glicoreglor (valori crescute de glicemie) nu au apărut încă. Există, de asemenea, în prezent, posibilitatea detectării unor markeri ai predispoziției pentru diabet, materializați în anumite grupe de histocompatibilitate, acestea putând fi determinate prin metode serologice. În felul acesta se procedează în mai multe țări din lume. Bineînțeles, precizarea predispozițiilor pentru diabet la purtătorii unei constelații imunogenetice, trebuie urmate de o serie de acțiuni de prevenire a declanșării mecanismului imuno menționat, deci se impun măsuri de corectare a alimentației dezechilibrate, de înfățișare, de evitare, a unor substanțe toxice cu potențial diabetogen.

— Ce se preconizează în legătură cu prevenirea complicațiilor produse de diabet, știind fiind faptul că această maladie provoacă afecțiuni cronice renale, oculare, neurologice etc.?

— Întrebarea dumneavoastră vizează unul din momentele cheie ale congresului de la Roma. Numeroase lucrări au ținut să evidențieze importanța

controlului metabolic al bolnavului de diabet. Aceasta presupune cunoașterea chiar de către cel în cauză a celor trei elemente terapeutice fundamentale: tratamentul cu insulina, regimul alimentar și activitatea fizică terapeutică. Evident, medicina cunoaște de multă vreme importanța tratamentului cu insulina, însemnătatea dietei adecvate, și valoarea activității fizice în scăderea glicemiei. Îmi permit totuși să observ că aceste cunoștințe nu se bucură foarte adesea de o tehnică corectă de aplicare practică. Acest lucru a devenit evident și în urma unui studiu pe care clinica noastră din București, în colaborare cu Clinica II-a medicală din Düsseldorf, l-a desfășurat timp de un an. Este vorba de un studiu amplu privind eficiența medicală, socială și economică a unui program intens de educație a diabeticienilor, program a cărui inaugurare a fost, de altfel, semnalat de către revista Flacăra. El bine, acum sintem în măsură să comunicăm rezultatele finale, lucru pe care l-am făcut și în cadrul congresului de la Roma, referatul nostru comun cucerind în mod cu totul deosebit atenția și interesul participanților la lucrări. Rezultatele obținute se dovedesc

Victorie in tratamentul diabetului

Interviu cu profesor
dr. docent IULIAN MINCU
Șeful Clinicii de nutriție
și boli metabolice

cu adevărat surprinzătoare. În comparație cu lotul martor, complicațiile acute, mai exact spus cetoacidoza diabetică (coma diabetică) au scăzut pînă la dispariție. Am avut un singur caz cu comă diabetică, față de 17 în lotul martor.

— În ce constă în fapt acest program de educație?

— Pacientul își face el singur controlul glicemiei cu ajutorul unor teste de glicemie pe care i le dăm noi. În felul acesta el poate, de la o zi la alta, să-și ajusteze tratamentul în raport cu valorile obținute. Mai exact spus: pacientul poate cunoaște în fiecare zi starea sa de sănătate sau de boală, procedând în consecință la efectuarea tratamentului. Bineînțeles, el se află în permanență sub supravegherea noastră, autotestarea și automedicația fiind posibile numai după ce bolnavul a înțeles foarte exact ce are de făcut.

— Este, într-adevăr, o mare victorie. Metoda se recomandă ea deosebit de eficientă din punct de vedere economic (reducerea zilelor de spitalizare și a concediilor medicale), dar mai ales se dovedește o soluție nouă, cu rezultate surprinzătoare, în ceea ce privește prevenirea complicațiilor cronice condiționate de gradul de echilibrare metabolică. Acesta e și motivul pentru care ne vom permite, cu îngăduința dumneavoastră, să informăm publicul larg că profesorul dr. Iulian Mincu a fost ales președinte al secției est-europene de educație a diabeticienilor. În sfârșit, să trecem la o altă problemă de importanță capitală. Lumea medicală din București, dar și foarte mulți neșpecialiști, a luat cunoștință de un recent succes terapeutic. Este vorba de vindecarea unui bolnav a cărui picior gangrenat urma să fie amputat.

— Metoda s-a născut în cadrul clinicii noastre și reprezintă o prioritate mondială. Vom aduce mai multe amănunte cînd ea va fi utilizată în mod curent. Putem totuși să vă informăm că în esență este vorba de un sistem original de tratament al gangrenei (afecțiune frecventă la diabetici) cu ajutorul unor perfuzii continue, timp de 20—30 de ore. Tratamentul se face cu un aparat și cu o substanță despre care vom vorbi însă cu alt prilej.

— Înseamnă că toți bolnavii de arterită, boală caracteristică nu numai diabeticienilor, vor putea beneficia de noul tratament?

— Să sperăm că va fi așa. Noi continuăm să fim optimiști. Premisele teoretice și prima noastră izbîndă ne îndreptățește această stare de spirit.

— Stimată tovarășe profesor, ne îngăduim să revenim la prima noastră întrebare. E o întrebare pe care și-o pune orice bolnav de diabet. Vom fi oare, noi cei de azi, martorii și beneficiarii unui tratament radical împotriva acestei maladii, vom putea oare să ne vindecăm de diabet cu o pilulă sau o injecție, așa cum o facem în prezent folosind aspirina împotriva gaturăului și antibioticele în bolile infecțioase?

— Probabil că omenirea va cunoaște un asemenea moment. Cînd anume, greu de spus. Se vor înregistra fără îndoială progrese în domeniul imunogenetic și a ingineriei genetice, astfel încît pe această cale să se poată combate însăși predispoziția pentru diabet. Trăim o istorie grăbită în care, nu de puține ori, realizările anticipează chiar cele mai curajoase previziuni. Dar pînă atunci, metodele curente, între care și cele amintite în cadrul acestei convorbiri, pot face mult pentru prevenirea și ameliorarea diabetului.

LIVIU TIMBUS

Avantajele recuperatoarelor de căldură cu tuburi termice față de sistemele obișnuite sînt multiple: suprafața mai mare de schimb de căldură pentru același gabarit; nu au piese în mișcare; nu folosesc energie exterioară pentru funcționare; fiabilitatea extrem de mare; se pot adapta ușor la orice sursă reziduală existentă; recuperarea și din surse reziduale cu temperaturi scăzute; economii de metal; preț de cost scăzut.

Tehnologia de fabricație a tuburilor termice de aluminiu, avînd ca fluid de lucru acetone, precum și proiectarea recuperatoarelor de căldură care le folosesc au fost definitivate de un colectiv de specialiști de la Universitatea Brașov și Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș.

La I.U.C. Făgăraș este în funcțiune o stație pilot în cadrul căreia s-au rezolvat tehnologiile de vidare, umplere și închiderea a tuburilor și standul de testare a acestora. Tot aici, funcționează mai bine de doi ani un recuperator cu tuburi termice care recuperează căldura conținută de gazele arse de la coșul cuptorului de emailare, folosind-o în secție la uscarea pieselor emailate. Se înlocuiesc astfel liniile de acroterme, în funcțiune pînă la montarea recuperatorului. Surplusul de căldură este folosit pentru încălzire. Recuperatorul reduce temperatura gazelor arse, 6000 metri cubi pe oră, de la 230 la 60 grade, încălzind același debit de aer de la 20 la 100 grade. Economia de energie realizată de recuperator este de 108 tcc pe an. Cheltuielile de fabricație și de punere în funcțiune ale recuperatorului au fost amortizate în 10 luni. Iată o realizare care se cere cit mai grabnic extinsă nu la cit

mai multe surse de căldură reziduală, ci la toate. La întrebarea: Ce e de făcut? ne răspunde fizicianul Mircea Motoc, responsabilul programului din cadrul I.U.C. Făgăraș.

— Tehnologia de fabricație a tuburilor aluminiu-acetonă este în faza de omologare prilej cu care se va rezolva și problema prețului de cost și vom putea să începem fabricația. La comanda beneficiarilor vom asigura atât proiectarea cit și execuția tuburilor și a recuperatorului. Tema va cuprinde debitele și temperaturile pentru partea caldă și rece, mediul, necesar pentru determinarea materialului din care este

O problemă rezolvată

realizată țeva cu aripioare. Tuburile etalon vor fi testate pe standul de probe în vederea determinării performanțelor funcționale și dimensionării recuperatorului. Sintem pregătiți să începem fabricația așa cum am mai spus. Deocamdată ne aprovizionăm cu tuburi cu aripioare de la o întreprindere bucuresteană. Am comandat proiectarea și execuția unei mașini similare care ne va permite în curînd să executăm la Făgăraș complet tuburile. Ar mai fi o problemă de rezolvat. Pentru anul acesta, I.U.C. n-a avut cotă de aluminiu. Pentru nevoile cercetărilor în cadrul stației pilot am găsit înțelegere la Slatina. Este vorba de țeva de aluminiu

3X1,5 necesară confecționării stufurilor de vidare-umplere. Pentru anul viitor am cerut repartiție de aluminiu. La 15 octombrie vom fi în măsură să primim comenzi și să ne apucăm de lucru. Important este ca familia de recuperatoare cu tuburi termice să devină cit mai numeroasă.

— Lucrurile se vor opri aici? și întrebăm pe fizicianul Mircea Motoc.

— Într-o parte tehnologică este instalația pentru gaze lichificate, care vor lucra în domeniul criolonic. Vor recupera căldura și din apă cu temperatura de 4 grade. Am primit o temă de cercetare de la piscicultură pentru realizarea unor recuperatoare de căldură în acest domeniu. Vor recupera căldura din ape de pe fundul lacurilor pe timp de iarnă, transportînd-o la suprafața lacului apei pentru împiedicarea înghețării. Scopul este creșterea unor ochiuri sau copii în gheață lacurilor pentru asigurarea oxigenării apei pe timp de iarnă. Am înțeles că necesarul unor astfel de recuperatoare de căldură este foarte mare, de câteva mii de bucăți. De altfel, posibilitatea implementării recuperatoarelor de căldură cu tuburi termice, de diferite tipuri sau mărimi în vederea valorificării surselor reziduale de căldură este practic nelimitată. În încheiere, să mai subliniem că viața recuperatoarelor cu tuburi termice este practic nelimitată. Acestea acționează ca sisteme automate, care nu necesită supraveghere și urmărire. După montarea unui recuperator cu tuburi termice pe o sursă de căldură reziduală, controlul de înregistrare a economiilor de energie marchează doar plusuri.

OPREA GEORGESCU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Știința populară românească (II)

Creația științifică populară este pe de o parte anonimă, iar pe de altă parte geneza ei nu poate fi precizată în timp. Luăm cunoștință, adesea cu uluire, de realizările ei, dar nu putem ști de cînd datează și cine este făcătorul. Poate că uneori nici nu există un singur descoperitor sau inventator, ci un lanț de oameni, care de-a lungul deceniilor sau veacurilor au perfecționat și îmbogățit ceea ce analizăm ca „produs final”.

Și în domeniul tehnologiei chimice, creația populară este extrem de bogată și interesantă, chiar dacă încă numai parțial studiată.

De chimie era nevoie în cadrul a numeroase activități vitale. Am amintit spre pildă, într-un trecut artoc, despre procedeul de prelucrare a țiteiului, printr-o ardere parțială, de către ciobanii denumiți „păcurari”. Și mai importantă decît petrolul era, firește, sarea, indispensabilă alimentației oamenilor și animalelor. Tăra era bogată în sare, dar ocele de sare constituiau monopol domnesc și Dimitrie Cantemir aminteste că adesea voievozii nu îngăduiau să fie toate ocele deschise, „ca nu cumva, din pricina belșugului, să scadă prețul”. Iată de ce, țărăni o extrăgeau adesea din izvoare și lacuri sărate. Saramura se punea, de pildă în regiunea Sucevei, în ceaușe mari, ce se ațirau deasupra unui foc. Pe măsură ce lichidul scădea prin evaporare, i se adăuga altul, pînă ce pe fundul ceaului rămînea sarea, ca omătul, iar această masă se turna apoi în calupuri sau se făceau boțuri. Ingenioase sisteme utilizau „boțarii” pentru a obține din lemn catranul iar în 1652, englezul Robert Bargrave lauda calitatea potasei produse prin „metoda moldovenească”.

Țărăncile erau foarte pricepute în producerea diferitelor tipuri de țanți, destinate tăbăcirii mai multor feluri de piei. Simfonia de culori, vii și armonioase, ale straielor țărănești, cu deosebire ale celor de sărbătoare, este binecunoscută. O serie de autori (Simion Florea Marian, Tudor Pamfilie, M. Lupescu) au dedicat lucrări speciale „cromaticii poporului român”. Primul dintre ei a identificat numai într-o singură regiune 215 rețete de obținere a coloranților — mărturie a unei veritabile „științe” tradiționale, alte 200 au fost apoi identificate de T. Pamfilie și M. Lupescu în alte zone ale țării, fiind publicate într-o lucrare comună. Iar într-o *Histoire de la Moldavie et de la Valachie*, tipărită în Elveția în 1781, se arată că la noi se preparau, în mediul rural, peste 230 coloranți — de origine vegetală, animală și minerală — cu care se vopseau, în nuanțele cele mai diverse, nu numai textilele, dar și pieile, lemnul, ceramica, felurile obiecte casnice. În multe sate existau femei specializate în recunoașterea și stringerea materiei prime necesare, apoi în pregătirea „vopselelor”.

Rețetele originale pentru culori au fost create de pictorii-țărani de biserică, mai ales a celor din nordul Moldovei și Bucovina, pentru fresce a căror strălucire n-a fost întrecută decît de durabilitatea lor seculară — chiar atunci cînd picturile se găseau pe pereții exteriori și clădirilor; meșteșugul preparării acestor „vopsele” se transmitea din tată în fiu, ca o mare taină, așa cum procedau și marii pictori ai Renașterii cu rețetele pe care le foloseau. Nu vom ști foarte probabil niciodată cum se pregătea celebrul „albastru de Voroneț”, atît de mult admirat de specialiștii români și străini.

O ingenioasă tehnică chimică servea producerii unui ulei alimentar de o mare puritate, de asemenea erau cunoscute un mare număr de procedee pentru obținerea de băuturi alcoolice de bună calitate. Etnograful Ion Vlăduțiu semnaleză străvechi tehnici de prelucrare și conservare a lanțului, cîrnii și altor produse alimentare, care s-au dezvoltat în feudalism. El atrage

atenția asupra faptului că autohtonii pămîntului românesc nu se opreau la produsul primei etape de prelucrare a laptei, la caș, ci preferau produsul celei de a doua etape, brînză; și nu întimplător, arată tot el, termenii ca brînză, urdă, străgheată, zer, zară, sînt de obîrșie traco-gețică.

În ce privește astronomia populară, ea vădește o observare minuțioasă a cerului, sesizarea rotirii bolții în jurul Stelei Polare fiind de pildă ilustrată de faptul că acest astru era denumit „Stilpul Cerului”. Stelele, mai ales cele mai strălucitoare, cu denumiri proprii românești, serveau adesea, ca și la alte popoare, la măsurarea timpului și la stabilirea momentului celui mai favorabil pentru efectuarea muncilor agricole (pe baza poziției lor). Steaua cunoscută, în astronomia clasică ca Albeiro poartă denumirea Fîntîna din Răscruți, ceea ce nu este întimplător, fiindcă tocmai în apropierea ei Calea Lactee se bifurcă. Strălucitorul Sirius este denumit Zorilă, iar Aldebaran, — Desteptătorul, căci aceste stele vestesc, asemenea cîntecului coșoilor, răsăritul Soarelui, cînd trebuie începută munca, Constelația clasică Pleiadele devine Cloșca cu Pui, servind ca „ceasornic de noapte”. O stea slab luminoasă, greu de deosebit, era denumită de greco-latini Alcor, iar de arabi Saidac (ceea ce înseamnă „încercare”). Măruntul astru nu scapă nici țărănilor noștri, care l-au denumit Cărăușul — după capacitatea observării acestui astru ei (ca și cei vechi) judecînd aerimea vederii. Fazele Lunii sînt și ele atent urmărite, deosebindu-se Luna Tinăra (Crai Nou), Luna Bătrînă (Crai Vechi), Trei Sferturi de Lună etc. Să mai amintim că în Lună păstorii români credeau că zăresc un cioban rezemat într-un toiag; trailul greu de pe Pămînt și silinciile l-ar fi gonit acolo, unde s-ar fi tocmit la Dumnezeu să păzească „oitele cerului”, stelele.

Ceea ce mi se pare deosebit de semnificativ este faptul că poporul român a proiectat pe cer, într-un spectacol fantastic, ocupațiile, obiceiurile, credințele, basmele, chiar și istoria sa. În numele de constelații închipuite de el, recunoaștem întreaga lume, materială și spirituală, a satului românesc. Să menționăm de pildă Omul, Frații, Ciobanul cu Oile, Fata Mare cu Cobîlita, Porcarul, Văcarul, Lăutarul, Putul, Cîntarul, Burghiu, Spicul, Barda, Rarița, Spitelnicul, Fecioara, Scaunul lui Dumnezeu, Trisfetitele, Comoara, Scorpa, Hora, Cei Sante Boi, Ursul, Haita de Lupi, etc. Nu lipsește nici amintirea războaielor dacoromane, căci de pe cer se află Dochia, Traian, Cătelusa lui Traian; Calea Lactee devine Drumul Robilor (al robilor duși de romani spre Roma), iar Carul Mare și Carul Mic sînt imaginate a folosi transportului sclavilor.

Un adevărat „cer românesc”, cum l-a denumit harnicul profesor de matematică Ion Otescu, care l-a identificat în urma unei laborioase anchete în mediul rural.

Si cite legende nu există în mitologia românească de pildă, în legătură cu cuplul Soare-Lună! După una dintre ele, Luna e sora Soarelui, dar astrul zilei s-a îndrăgostit de ea, vîind s-o ia de sotie. Ea știe însă că aceasta ar fi o fărădelege fuge deci mereu de Soare și de aceea nu se întîlnește niciodată.

Transformarea legendelor reflectă uneori scurțarea veacurilor. Iată de pildă o „explicație” a Drumului Robilor din epoca feudală: O ceată de moldoveni a plecat în împărăția turcească spre a se plînge de relele abătute asupra țării lor. Au fost însă aruncați în temniță și apoi robii. Cînd în sfîrșit au reușit să fuze de acolo, pornind înapoi, pe un drum lung și primejdios, ziua se ascundea și noaptea umbrau. Iar călăuze fiindu-le așteptate, urma li s-a îngrustat pe cer ca Drum al Robilor...

I. M. ȘTEFAN

O IDEE MARE: INDUSTRIA MICĂ

Trei simple argumente

Să nu spui:
„Nu se poate!”

În mare, din discuția cu Mihai Nicolaescu, directorul întreprinderii județene de produse industriale și prestări servicii Argeș, reținem că lucrurile în această unitate care are „gardul” pe granița județului, sînt bine orinduite în 3 direcții: producția bunurilor de larg consum pentru fondul pieței și a prestărilor de servicii specifice, cooperările cu industria republicană — care cîștigă tot mai mult teren cu fiecare zi ce trece — și, ca un capitol separat, producția pentru export. Asta, în mare, cum spuneam. În mic ne-ar trebui poate un întreg număr de revistă pentru a enumera (nu și prezenta!) cele peste 5000 de produse și prototipuri scoase în lume de cei de la IJPIPS Argeș care și-au fixat viața și munca nu numai în cele peste 90 de comune ale Argeșului, ci și în satele mai răsărite. Sub emblema acestei întreprinderi, deloc încercată de ani ca vîrstă, s-au născut secții de auto-service universal, de presări foraj puturi — întărindu-și forțele cu autoforeze mobile, motiv pentru care s-au extins și în alte județe, scoțind la lumină noi și noi izvoare de apă; calcarul de Albești și-a făcut deja un nume el fiind solicitat cu respectul înrădăcinat pentru lucrări de artă deosebite; de curînd au început exploatarea unui zăcămint de marmură albă în masivul Făgăras, peste 2000 de tone fiind, pînă în prezent, extrase, prelucrate și livrate țării. Subliniază, pe firul acestei enumerări interlocutorul nostru, că urmează să nu le scape nici o resursă naturală a zonei: balastul, piatra de calcar pentru var bulgar industrial, argila comună — anul trecut „salvind” zootehnia, dînd peste 3 milioane cărămizi peste plan, construindu-se cu ele sănătoase adăposturi pentru animale —, răchită, deșeurile de mase plastice, de lemn, de textile, de tablă... S-au descoperit, tot căutînd zone noi de acțiune, și producători de zahăr vanilat și praf de copt, de sîrmă împletită pentru hambarele agriculturii, de albastru de rufe, după cum, de piese de schimb pentru autoturismele românești, seturi pentru noi născuți... Depășirile lor de plan înseamnă sute de milioane lei, după cum, la export, zeci de mii de dolari.

Vizităm una din secțiile întreprinderii, cu sediul în Pitești, denumită sugestiv „Bunuri de larg consum și presaj ușor”. Metalul este aici la el acasă. Subinginerul Constantin Badea, șeful secției, croit parcă după tiparul dur al metalelor, totuși atît de maleabil, ne este ghid. Mai întîi, ne duce în spațiul destinat presajelor ușoare. Pe un panou, devenit neîncăpător, fel de fel de piese asimilate de ei din industria autoturismelor românești, colaborarea destul de proaspătă cu aceste unități republicane ale autoturismelor dovedindu-se deja rodnică, și de o parte, și de cealaltă: au cîștigat atît unitățile în cauză, desconggestionîndu-și spațiile și folosînd superior forța de muncă, au cîștigat și ei, nu numai prin noua experiență care le solicită participare efectivă, ci și prin rezultatul curajului de a răspunde „da” acolo unde nu prea se viriseră alții. Cei de la Întreprinderea de autoturisme Pitești, de exemplu, n-ar fi putut realiza, cu toate eforturile, sutele de repere necesare celor 120.000 de autoturisme programate pentru acest an. Prin ei, au reușit, nu numai numeric, ci și calitativ, e drept, cu eforturi înscrise doar în cartea eroismului cotidian al secției.

Abia anul trecut au preluat de la I.A.P., activitatea de mic

presaj. Au făcut-o din mers, instalînd utilajele, producînd deci piese pentru banda de montaj a IAP-ului, fără a neglija producția inițială. „Asta a însemnat pentru noi toți muncă intensă, își aminteste șeful secției. Îmi vine în minte sudorul Alexandru Bădescu, și ca el, alții o sută, meseriaș de excepție care a sudat aproape continuu, timp de două zile și două nopți, atît la instalația de aer comprimat, cit și la cea de încălzire. Fără această dăruire nu reuseam ce-am reușit: să asimilăm și să introducem în fabricație circa 300 de repere ștanțate și matritate la rece, în prezent avînd gata pentru omo-

gata deja pentru întîlnirea cu furnizorii: o foarfecă pentru pomicultură și viticultură omologată deja, precum și alte mărunte produse dar atît de necesare într-o casă de om! Pentru activitatea de mic presaj urmează să asimileze noi repere necesare autoturismelor românești. Tinărul inginer Anton Flavius, șeful compartimentului CTC pe întreprindere, ne intrerupe documentarea. Probleme prezente, plecate de la niște propuneri ale ODUS-istilor privind îmbunătățirea calității produselor, reclamanu prezența interlocutorilor noștri.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

ori mai mare, dacă nu mă-nsel. Exigența de principiu față de astfel de unități de industrie locală este ca ele, în primul rînd, să valorifice materialele locale și nu să repete în mic ceea ce marile unități produc la scară industrială. La Strehaia acest lucru a fost înțeles cum se cuvine, astfel încît o mare pondere o au activitățile direc-te la populație (construirea de sobe, godine, burlane, garduri, șoproane, geamficuri și parmalicuri...). De asemenea, secția are două fabrici de cărămidă, la Strehaia și la Corcova, care prelucraază lut din zonă producînd împreună aproape o jumătate de milion de cărămizi pe

logare alte vreo 40 pentru Olci și Dacia. Timp în care n-am scăpat din vedere nici diversificarea bunurilor de larg consum, lună de lună depășindu-ne planul cam cu 17-20 de procente. Fără un colectiv bine sudat nu puteam face față acestei curse de performanță!”. Au 76 de produse de larg consum la zi, față de 17 în 1977 cînd și-au extins activitatea. Mici „nimicuri” fără de care nu-ți poți orîndui existența: țavite de cozonaci și plăcinte, stropitori, pilni auto pentru benzină, coturi pentru burlane, sobe, tulumbe pentru cinați, mașini de gătit cu combustibil solid, foarfeci pentru nomi și vie, foarfeci zimțate pentru tăiat foto, cupitoare pentru sobe de tot felul, uși-focar, uși sobe, tigăi, ibrice, găleți, ligheane... Ilie Praval, cetecistul nr. 1 al secției — cel care spune „veto” pentru un produs sau altul, mai ales că ei trăiesc din „refolosibile” — și secretar al organizației de partid, este unul din veterani. Prin '55, cînd a venit aici ca ucenic, erau doar 9 muncitori. Azi se apropie de 400. Se făceau, pe atunci, lămpi de gătit și biacheuri, ceva burlane. Orfan fiind, s-a legat de cei 9 care l-au învățat nu numai meserie, precum și de ceilalți care au continuat a veni. Tot aici și-a urmat liceul la seral, după care i s-a făcut o ofertă de excepție pe care, firesc, a refuzat-o, neputîndu-se dezlipi „de-ai lui”. A fost promovat cetecist, funcție pe care o are și în prezent. Îi pare sincer rău că nu-l putem cunoaște pe Gheorghe Popa, aflat în concediu, unul din cei mai buni muncitori specialiști „plecat de la ciocan și nicovală și o forjă de cîmp, acționată cu piciorul, de gîndirea căruia, toată lumea o recunoaște, se leagă amenajările spațiilor de producție existente în prezent, începînd de la proiectare, pînă la punerea lor definitivă pe picioare”: ne invită, apoi, să-i cunoaștem așezați în muncă, pe alți „ștîlbi” al întreprinderii: Tinca Vasile, mastru la formația finichigerie 2, Nicolae Bită, finichiger industrial, muncitor cu categoria a VI-a...

Ce gînduri de perspectivă au? Printre altele, mărirea în continuare a gamei bunurilor de larg consum, gînduri izvorite din testarea pieței, cum ar fi o frusă multifuncțională pentru scule,

La Strehaia într-o grădină

Nu demult s-au împlinit doi ani de cînd la Strehaia a fost înființată o secție a Întreprinderii Județene Mehedintzi de producție și prestări servicii. La început, strehăienii au privit cu necredință la noua și impunătoare firmă ce se sprijinea, ca un arc de cerc, pe stîlpii de la poarta unei curți în care erau tot felul de hangarale, semnînd cu orice numai cu o incintă a unei unități productive nu — și nici cei mai optimiști din anturajul noii secții nu-și puneau mari speranțe în supra-viețuirea ei. Singurul care și-a păstrat calmul și încrederea a fost chiar șeful secției, subinginerul Romeo Cioc, băiat tînr și întreprinzător, care nu s-a înspăimîntat nici de „peisajul” înconjurător, nici de apăsătoarele (pe atunci) cifre de plan, nici de absența oricărui utilaj, nici de neîncrederea meseriașilor care refuzau să defileze sub o firmă ce nu le oferea prea mari garanții, materiale — în primul rînd. Au început să facă mai întîi cercuri și capace pentru butoaje metalice, apoi s-au „lipit” de niște lucrări de împrejmuirii și construcții barăci într-o comună învecinată, Timna. Au apărut și primele utilaje, luate prin transfer de te miri unde și care, bineînțeles că erau aproape inutilizabile, altfel nu le-ar fi obținut. Călărînd o hardughie de ARO și acesta închiriat (și după care toată lumea întorcea capul pentru că are volanul pe dreapta!), tînrul șef de secție a răscolit toți colării în căutare de comenzi și de utilaje, reușînd pînă la urmă să pună pe picioare o veritabilă secție locală de producție și prestări servicii, care și-a găsit un consistent obiect al muncii și o nebanuită utilitate. Față de 200.000 lei cit valora producția marfă industrială în ianuarie 1984, acum valoarea producției lunare realizate de cei 20 de muncitori ai secției este de 3,5 milioane lei, adică de 17

lună. Semnificativ pentru orientarea locală a activității acestei secții este și faptul că în acești doi ani de existență, prin aportul nemijlocit, au fost construite în Strehaia peste 20 de case noi în beneficiul locuitorilor de aici. Dar utilitatea locală nu este transformată în fetiș, astfel încît colectivul condus de întreprinzătorul Romeo Cioc s-a străduit să găsească „porțile” de utilitate și în industria mare, angajîndu-se la lucrări necesare acesteia, dar nerentabile pentru producția marilor unități industriale. Așa se face că la Strehaia se produc repere pentru Antrepriza de Construcții Căi Ferate Petroșani, se fac armăturile pentru susținerea bolților de mină (80 la sută din necesarul întreprinderii miniere Mehedintzi) și se confecționează mantaua ambușată și tolele pentru motoarele electrice de la Fîlîși. Nu puține din aceste lucrări au presupus soluții tehnice originale, absolut necesare în condițiile de producție ale secției. Astfel, Viorel Dumitrescu, deși „sudor și lăcătuș totodată”, a avut ideea curbării acelor armături nu pe val (că n-aveau de unde), ci prin presare hidraulică, metodă care s-a dovedit a fi mai eficientă și mai productivă decît cea tradițională. Afirmîndu-se în scurt timp ca un partener serios, secția de industrie locală din Strehaia a început să fie creditată ca atare cu lucrări din ce în ce mai pretențioase, cum sînt cuvele pentru transformatoarele făcute la Fîlîși și exportate în Brazilia. Cînd a venit partenerul extern, „brazilianul” să vadă cine și cum face cuvele respective, a fost mare sîrbătoare în Strehaia, nici Cămătaru, care e de-acolo pîrîntul lui locuiesc cam peste drum de sediul secției, nereușînd pînă acum să aducă vreun brazilian în agora Strehaiei! Gîndurile lui Romeo Cioc nu se opresc aici, secția pe care o conduce fiind în trata-tivă, cum se spune, cu „Rompetrol” pentru efectuarea unor lucrări în R.P.D. Yemen. Pînă atuncî, îl preocupă să definească fabricația la cîteva din acele mici lucruri mari care devin foarte importante atunci cînd nu le găsești: pentru „Energomontaj” Timișoara, se vor confecționa niște saibe plate din deșeurile de tablă zincată, iar din resturi de aluminiu obținute de la o fabrică din Cra-

iova se vor confecționa cleme pentru prinderea cablurilor electrice. Aceste cleme se vor turna într-un cuptor cu inducție care va înlocui în curînd clasicul cuptor de pămînt cu care se arăneau cei de la turnătorie.

Un alt proiect care a ieșit nu demult din mîntea neastîmpărată a lui Romeo Cioc este de a asigura operațiunile de service pentru toate motoarele electrice din bazinul Motru și Mehedintzi care au fost fabricate la Fîlîși. În prezent, aceste operațiuni se fac chiar la fabrică, lucru ce stînjește, desigur, bunul mers al acestora.

Discret, dar cu mîntea mereu în stare „de funcționare” și cu ochii aprinși la cine știe ce gînduri sau inițiative, Romeo Cioc este ceea ce se cheamă un om de acțiune. Absolvent Facultatea de Utilaj chimic din București în 1976, a fost repartizat la Focșani, unde n-a pregetat să-și aducă și părinții, cu casa cu tot, cum se spune, pentru ca apoi, cînd s-a hotărît să revină în Strehaia, în 1980, întregul clan să facă la fel de simplu calea întoarsă. L-am întrebant, cum de a revenit. Mi-a răspuns cu o parabolă: cum că în Strehaia este o minăstire (singura din această parte a lumii care are altarul spre sud — se zice că ar fi fost construită noaptea) și că această minăstire are o finlină, în care apa ajunge prin subteran (pentru a nu fi otrăvită) încă din vremea lui Mihai Viteazul, de la un izvor aflat în satul Comanda, la 4 km distanță; ei, bine, cine bea din acea apă este sortit să revină și să rămînă în Strehaia. El, Romeo Cioc, a bătut; nu știe dacă și Cămătaru...

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Rogozul, papura și milioanele

Cooperativa „Progresul” din Jibou este o unitate tînră, apărută în ianuarie 1982 ca o necesitate a diversificării activității pentru satisfacerea nevoilor populației din oraș și din împrejurimi. În acest timp scurt, zestrea ei a sprit considerabil, dublîndu-se față de anul înființării, aducînd importante beneficii localității, dar și locuitorilor ei, meseriași cu mîini de aur, care știu să valorifice resursele locale, principalele materii prime pentru bunurile de larg consum.

Președintele cooperativei „Progresul”, Constantin Pauliuc știe asta. Începutul a fost timid, forța de muncă disponibilă era puțină, materiile prime la fel, dar s-a zbatut, n-a dormit nopți de-a rîndul și a reușit să treacă peste greutățile inerente oricărui început. Altfel cum l-ar fi ascultat rogozul, papura, răchitele, cum l-ar fi ascultat oamenii, cum ar fi reușit să se situeze an de an pe locul I în întrecerea socialistă pe județ și chiar locul II pe țară? În prezent cooperativa are peste 20 de secții din care 9 noi înființate. Faima lor a trecut demult granițele țării. M-aș opri la cîteva dintre ele care folosesc materii prime altădată neluate în seamă: rogoz, papură, foi și nu în ultimul rînd răchitele. Să scoti milioane de valută de pe terenurile mlăștinoase și pline de bălării îți trebuie multă ingeniozitate. Rogozul și papura crescute pe marginea bălților, ori pe malul Someșului, se transformă în spezeze pentru scaune, în diferite împletituri, cuceresc tot mai mult piața internă și internațională. Rogozul, căruia cu timp în urmă l se dădea foc, papura, care murea mîngîiată doar de vînt, sînt mîngiate de mîinile Mariei Haiduc ori ale Ilonei Selec și devin „bijuterii” împletite pentru R.F.G., Franța, Italia etc.

Nu numai rogozul și papura sînt surse de venituri valutare pentru Cooperativa „Progresul”, ci și răchita crescută pe terenuri sărăcăcioase improprii agriculturii. În localitatea Var, cooperativa a deschis o secție de împletituri, revitalizînd astfel un meșteșug tradițional prin aceste locuri, pe cale de dispariție cu cîteva ani în urmă. Secția numără 34 de muncitoare iar produsele confecționate de ele (cosuri, cosuri pentru rufe, cosulețe-bibelouri, cosuri pentru menaj, mic mobilier etc) sînt adevărate opere de artă. Înmosul șef de secție, Eugen Teglas, îmi mărturisea că „nu-i la îndemîna oricui să lucreze

cu răchita. Nuiaua e pretențioasă, are perioadele ei optime de precurare, trebuie multă migală și pricepere, trebuie pus mult suflet. Că trebuie pus suflet am văzut, am văzut firele singurii de răchită foșnind în lumina lăptoasă a dimineții de vară, am văzut apoi aceste fire mlădioase fierbind în uriașe cazane cu abur, decojindu-se, rămânând albe și am mai văzut miinile dibace ale femeilor din Var trecind peste ele ca peste corzile unei harpe, împletindu-le pentru a lua drumul Angliei, S.U.A., Suediei, Italiei. Dar Maria Teglas, Maria Greblă, Silvia Teglas, Livia Cibi și celelalte femei ale secției mai au și copii pe care-i îngrijesc, mai trudesă pe tarlalele C.A.P.-ului, mai văd și de animalele de acasă și spre a le ușura munca, conducerea cooperativei le-a creat posibilitatea lucrului la domiciliu, formă de muncă îmbrățișată cu bucurie de vârance. Împletiturile sunt destinate în exclusivitate exportului. Vicepreședintele cooperativei, inginerul Aurel Cozma, îmi spune că pe anul trecut și pe primele patru luni ale acestui an producția la export a fost realizată și depășită în proporție de 140 la sută, că nu numai împletiturile ci și piesele de mobilă sunt solicitate de firmele comerciale de peste mări și țări împodobind apartamente și terase din Olanda ori Canada.

Dar să nu uităm că la Cooperativa „Progresul” multe comenzi se execută din materiale refolosibile și reciclabile cu maxim de eficiență și cu minim de consum de energie și carburanți. Astfel, din deseurile de cauciuc de la fabricile de anvelope se confecționează garnituri pentru tubulatura de aeraj folosite în sectorul minier, inele pentru tuburile de oxigen, iar la cererea unor beneficiari, cooperativa produce curele trapezoidale pentru motoare, curele de bună calitate, acestea fiind premiera în județul Sălaj.

Punându-se problema sistematizării multor localități de pe Valea Someșului și din împrejurimi, îmi zice Constantin Pauliuc, am înființat o secție de construcții cu zidari, dulgheri, fierari, tâmplari și tot ce mai e nevoie. Activitatea acestei secții se întinde pe aproape jumătate din raza județului, construcțiile, și în special cele de locuințe, avind în tehniciianul proiectant Nicolae Ceascaiu un bun cunoscător și păstrător al tradițiilor arhitectonice specifice zonei. Și ar mai fi de remarcat, zice interlocutorul meu, secția de confecționare și montare a cazanelor cu combustibil solid, atelierul auto-service, dotat cu aparatură modernă și personal calificat, secția de tâmplărie comandă, secția de finichierie și mai nou ne-am profilat o secție pe construcția instalațiilor de biogaz.

Dar industria mică cu multiplele ei avantaje nu-și are locul numai la Cooperativa „Progresul”. În partea de sud a orașului, pe malul stîng al Văii Agrijului, înființată o secție de mobilerii apartinătoare „Întreprinderii județene de producție și prestări servicii”. În 1981 a pornit la drum cu 30 de muncitori, astăzi sînt 140, și au cucerit țara și lumea prin calitatea deosebită a produselor fabricate aici, garnituri de mobilă, mic mobilier pentru Franța, Belgia, Danemarca, R.F.G.

„O atenție deosebită acordăm produselor pentru export, îmi spune subinginerul Vasile Paul, șeful secției. Avem comenzi ale beneficiarilor externi pentru 10 tipuri de scaune și produse din panouri furnizate și mereu ne frământăm problema găsirii de noi modele care să fie în continuare căutate și apreciate în lume.”

De aceasta ne-au convins scrisorile de mulțumire primite de la firme comerciale din străinătate, firme către care se duc produsele fabricate aici. Tînarului șef de secție nu-i prea plac cifrele, „miros a laudă” îmi zice dar insistînd îmi spune că „fată de anul 1981 producția pentru export s-a dublat iar sarcinile de plan au fost și în acest an realizate și depășite lună de lună.” Cred că alte comentarii sînt de prisos. Dar nu-i de prisos să-i amintim și pe cîțiva dintre cei pentru care lemnul cîntă o muzică aparte în gatere, în circule, în strunguri, o muzică numai de ei știută, de Gheorghe Aciu și Marinela Hossu, de Andrei Reibold și Leona Cîmpean, de Iustin Păușan și Apoi Iosif, cei care transformă aurul verde cu neprețioasele sale carate în adevărate opere de artă.

VIOREL VARGA

Zilele unui concediu seamănă între ele, mai ales în toamna asta luminoasă și caldă, ca gogosarii de pe tulpina unei aceeași plante — probabil că-și spunea în gîndul său Haralambe Nață, sorbind liniștit o bere, pe la ora prinzului, pe terasa uneia din braseriile din centrul Zimnicei. Cînd ne-am apropiat de el și ne-am prezentat (însotit de un funcționar al întreprinderii sale — Întreprinderea de producere a legumelor), omul s-a fisticit puțin, s-a și înroșit discret, apoi a spus mai mult pentru sine: am primit concediu.

Haralambe Nață, responsabil economic la ferma 1 a I.P.L. Zimnicea, s-a adresat în scris revistei noastre, solicitîndu-l sprijinul. Motivul? „Avînd dreptul la concediu și avînd de reparat și casa, acum în pragul iernii, am solicitat conducerea I.P.L., prin cererea înregistrată cu nr. 1568 din 7 iulie a.c., efectuarea concediului legal de odihnă pe anul 1986. Nu am primit nici un răspuns. Am revenit cu o altă cerere în același scop, înregistrată cu numărul 1675 din 21 iulie. De asemenea, nu am primit nici un răspuns. Aceeași soartă a avut și cererea înregistrată cu numărul 1924 din 16 august. Puteți, vă rog, să-mi indicați unde să mă adrez ca să obțin un răspuns de la I.P.L. Zimnicea?”

La sediul unității, în absența directorului (plecat de dimineață spre cîmp, fără a mai reveni în ziua respectivă, și pentru a căruia găsim am avut nevoie de timp și de multă răbdare), discutăm pe îndelete cu tovarăsa, Cornelia Săvoiu, contabila șefă, căreia Haralambe Nață îi este direct subordonat și care cunoaște în amănunt întreaga desfășurare a istoriei.

— Tovarășul Nață este un contabil priceput, cu multă experiență — își începe relatarea Cornelia Săvoiu. Totul i se trage de la faptul că nu se înțelege cu șefa lui de fermă, ingineria Elena Scutelnicu. I-am chemat la mine pe amîndoi, am stat de vorbă și i-am întrebare — ce-aveți unul cu altul, oameni buni? N-am reușit să aflăm pricina. Cert este că nu se suportă unul pe celălalt și, pe deasupra (poate chiar din această cauză) treburile fermei nu merg grozav. Știu că Nață a cerut concediu, mi-a spus și mie o dată, cînd am trecut pe la fermă. Știu că a făcut și cîteva cereri care nu i s-au aprobat. Ce vreți, e campanie, nu putem lua în considerare toate cererile de acest gen.

Solicităm hirtii depuse de Haralambe Nață și ele ne sînt aduse. Nu-s trei — așa cum

știam din scrisoare —, ci sînt cinci! Ultima e datată 4 septembrie. La sfîrșitul ei se vede adăugat, cu un scris înghesuit, chiar deasupra semnăturii: „îmi voi căuta alt loc de muncă pentru care voi solicita transfer sigur”. Ne rostim mirarea în legătură cu această formulă care nici în clin, nici în minică nu are cu o cerere de concediu. Răspunsul Corneliei Săvoiu este, inițial, o ridicare din umeri, urmată de un „dacă-asa vrea el...” — „Care el?” „El, Nață...” Penultima cerere, din 25 august, aduce ca motiv al solicitării faptul că în fermă nu mai există legume de livrat în cea perioadă și în cea imediat următoare. Așa să fie? Cerem centralizatorului cu livrările și constatăm că H. Nață are dreptate. Din 19 august și pînă la sfîrșitul lunii, ferma n-a mai livrat nimic. În prima jumătate a lui septembrie — numai 15 tone de legume. — „Ce se întîmplă la ferma asta?” „Ce să-ntîmple? — rîde întoarcere întrebarea contabilă șefă. Nu s-a făcut planul. Erau

tre ele, ba chiar pe prima!

Moment de stînjenie gîndire. — Da, i-am aprobat-o. Dar directorul n-a fost de acord. — De ce? Dumneavoastră, ca șefa lui directă, știți mai bine ca oricine dacă este neapărată nevoie de el la fermă în cea perioadă. Dacă ați semnat cererea, înseamnă că omul putea merge în concediu. Cu atît mai mult cu cît el precizează în cerere că nu se deplasează în cerere și se angajează să răspundă oricărui solicitări din partea conducerii întreprinderii. Tăcere.

Apoi, brusc, conversația noastră se luminează. Aflăm, astfel, că anul trecut, atunci cînd H. Nață a intrat în concediu, șefa de fermă a cam incurcat facturile și de aici s-a ivit un prejudiciu care i-a fost imputat. Dorînd probabil s-o protejeze pe ingineria Scutelnicu, în sensul de a nu mai incurca lucrurile, adică facturile, așa cum ni se sugerează în discuții, directorul nu mai aprobă concediul lui Nață.

Concediul de adio

prevăzute 116 tone tomate și nu s-au realizat decît 85. Alte ferme vecine au produs, ferma 3, de pildă, 125 tone.” Tot în acea cerere de concediu se solicita, în cazul în care concediul nu va fi aprobat, desfacerea contractului de muncă, în baza articolului 129 din Codul Muncii. Rezoluția directorială — să se verifice prevederile aceluia articol. Cea de-a treia cerere lipsește din dosar (sau nu ne-a fost adusă). A doua, în ordine cronologică, este una obișnuită, fără alte adăugiri în afară de precizarea că este vorba de rezolvarea unor presante probleme personale și de familie. În fine, prima cerere este și cea mai bogată în informații. Aflăm de acolo că Haralambe Nață mai avea de recuperat șase zile și o mulțime de S.R.L.-uri. Mai observăm că acea cerere, depusă pe 4 iulie și înregistrată pe 11 iulie (cînd data de începere a concediului solicitat era deja depășită) — fusese aprobată de însăși... Cornelia Săvoiu. Ne manifestăm nedumerirea:

— Spuneți ceva mai înainte că n-ați aflat de cererile de concediu ale lui Nață decît întîmplător, din auzite. Dar este clar că i-ați și aprobat una din-

— Unde poate fi găsită acum șefa de fermă?

— E învoită (!). Sîntem oameni, înțelegem problemele...

— Și cine operează livrările din fermă?

— Nimeni...

— (!?..)

Haralambe Nață n-a fost prea bucuros de venirea noastră. E convins că directorul se va face foc atunci cînd va afla că s-a adresat în scris unui organ de presă pentru a-și apăra drepturile. Istoriștește anevoie, fără chef. Problemele sale personale erau (și încă mai sînt) legate de niște lucrări la casă, în absența cărora îi e foarte greu să intre în iarnă. Necazurile fermei pornesc de la producțiile slabe realizate. Or, el — ca economist — consideră că nu trebuie investit mai mult decît cîștigi. Nu cheltuiești un leu dacă nu știi și nu vezi apoi că îți ies doi. Și-a înregistrat cererile pentru ca așa se procedează la I.P.L. Zimnicea: fiecare hirtie e înregistrată, iar în ziua următoare intră în mapa directorală. S-a dus și a întrebare mereu dacă i-a venit vreun răspuns, dar nu-i venise. De aceea ne-a scris. Acum, în sfîrșit, i s-a dat concediu. A lucrat acasă, încă mai are de lu-

ru, dar e în căutare de var. Dacă-și va lua transferul? „N-am încotro! Numai astfel mi s-a dat concediu. Directorul mi-a spus limpede: vrei să pleci în concediu, pleacă, dar cînd te întorci nu mai lucrezi aici! Și m-a pus să adaug asta la sfîrșitul cererii. Ce să fac? Lucrez aici de la înființarea întreprinderii. Pînă atunci, pînă acum 6-7 ani, am fost revizor contabil, contabil șef... Acum o să-mi caut alt loc de muncă, n-am ce face...”

Pe directorul I.P.L. Zimnicea, Sandu Grasu, l-am găsit anevoie, după căutări începute în zori și sfîrșite după miezul nopții, acasă. Dar, într-una din zile, șansa ne-a suris, tovarășul director sosind la sediul în jur de ora 8 dimineața. I-am povestit ceea ce aflasem.

— Așa este, exact așa. Singura mea greșală e că nu i-am dat răspuns în scris. Cît privește transferul, am decis ca, dacă vrea concediu în plină campanie, să plece apoi de aici. Cred că am fost destul de principial. Alțeva de spus n-am, în afară de ceea ce ați auzit și de la ceilalți.

Spun, însă mai multe, în absența vorbelor directorului, hirtii care i s-au adus în mână spre știință. Hirtii pe care nu se scria nici da, nici nu. Hirtii nebagate în seamă, ignorate, ignorîndu-se odată cu ele și un drept al cetățeanului, chiar dreptul de a cunoaște o decizie, o decizie în care să se scrie da sau nu! Hirtii scrise de un om al muncii din întreprinderea pe care, împreună cu comitetul oamenilor muncii, o conduce. Hirtii înregistrate după tot tipicul. Hirtii care obligă la o rezoluție, oricare ar fi fost ea, pentru care directorul răspunde. Dar rezoluția nu există. E mai comod așa. E mai liniștitor (pentru director, desigur, necum pentru cel care i-a adresat hirtia). Un om al muncii a așteptat două luni pînă cînd să afle dacă i se va acorda concediu sau nu și cînd anume. Pentru ca, în final, să i se pună în vedere că acest atît de dorit, de necesar și de legal concediu este și ultimul ca încastrat al I.P.L. Zimnicea.

Acest mod de a rezolva lucrurile, cererile oamenilor muncii, care trădează un „stil” de a conduce prea „personal”, este refuzat de democrația noastră socialistă, de felul în care trebuie să fie supuse și dezbătute în comitetul oamenilor muncii orice fel de decizie.

Acest mod mai colectiv de a conduce, se impune și la I.P.L. Zimnicea.

DAN MUCENIC

de-auna e ușor de făcut aceasta, că îmbolnăvirea bruscă s-a datorat ori s-a agravat, tocmai emoțiilor pe care le-a furnizat pasagerului, conduita agresivă în trafic a pilotului. Călătorul este predat la camera de gardă cu stereotipul „I-a venit rău în mașină”. De bună seamă, răul putea apare la un pasager și datorită unor discuții neplăcute în mașină sau ca urmare a unei suferințe prelungite în cursul ultimelor zile, săptămîni, luni. Mai plastic exprîmîndu-ne, unor asemenea suferințe putea să li se pună „virf la stog” tot printr-o emoție mai puternică de natură rutieră, cînd de pildă pilotul, nepotetul familiei, care abia

fi întîmplat nimic. Ba chiar unii șoferi de giganți privesc cu veritabilă satisfacție cum „sarpele” motorizat, format din zeci, sute de mașini, e ținut la respect, în spate, de atotputernicul mastodont. Ei încearcă parcă un sentiment de dominare, de mulțumire, cînd observă prin oglindă cum nici unul dintre șoferii turismelor nu mișcă în front. „Le plătim și noi, nea Gică, îi mărturisesc mai deunăzi, un tînar pilot „greu”, amicului său, mai în vîrstă, pentru modul cum ne depășesc în trombă, cu viteze astronomice, sfidîndu-ne”. „Ciudată concepție ai, îi răspunde acesta cu înțelepciune. Nu înțeleg, fiecare dintre noi are „treburile și statutul lui pe

rea unor probleme de serviciu, și aceștia nu sînt puțini. Majoritatea deplasărilor sînt utile. La urma urmei și cei care folosesc mașinile în scop de recreere o fac pentru ca a doua zi ori în săptămîna ce urmează să muncească mai bine, cu forțe proaspete. Sînt bineînțeles și destul care întrebunțează mașinile în moduri dintre gele mai nechibzuite. Am întîlnit tineri care parcurseseră o sută de kilometri ca să-și cumpere un pachet de țigări ori care plecaseră la zeci de kilometri cu intenția de a vizita niște prieteni pe care nu-i găsiseră acasă. Un simplu telefon ar fi rezolvat totul, inclusiv o chestie de politete. Vizitezi, de regulă, pe cineva, anunțîndu-l în prealabil. Mai grav, alții parcurg zeci de kilometri pentru a găsi chipurile o circumă mai acătări, de unde în plus se întorc și beți.

Oricît de importante ar fi interesele noastre personale ca automobilisti, ele sînt în mod firesc net depășite ca importanță, de cele generale. Nu putem pretinde unui autovehicul care se deplasează la o avarie sau care transportă un agregat ce trebuie grabnic montat, pentru punerea în funcție a unui obiectiv de însemnătate deosebită, să oprească din kilometru în kilometru pentru a ne facilita trecerea, întîrziînd rezolvarea unei probleme în care e interesată o țară întregă!

Pînă la urmă e vorba tot de echilibru, de înțelegere reciprocă, de conviețuire pașnică, inclusiv pe drum, de politete, de respect pentru cel care trăiește circulînd alături de noi, e vorba tot de educație, civilizație, bun simț și, de ce nu, de intrajutorare. De fapt, principiile sănătoase care guvernează societatea noastră, ce le aplicăm, în genere, în viață, trebuie să le punem în practică și pe căile rutiere. Civilizația circulației e o participă, nu lipsită de importanță, a civilizației în general, mai ales cînd zeul automobil, oricît de controversat ar fi el, aduce și va aduce încă mult timp omenirii servicii inestimabile.

VICTOR BEDA

Cronica șoselei

Civilizația străzii

„și-a luat permis”, era cît p-aci să intre în decor, iar mama mare, de emoție, a trebuit internată de urgență în spital. De aceea aș conchide, e dificil să spun exact cîți piloți au pe conștiință pasageri sub aspectul arătat mai sus. Numărul călătorilor decedați sau răniți în accidente de trafic se cunoaște cu precizie.

O depășire periculoasă a căror urmări primejdioase pot fi publice sînt bine cunoscute de public, poate aduce pilotului o „economie” de cîteva secunde pînă la cîteva minute. Dar cu ce preț? Tot cu prețul unui sumum de emoție, cu urmări ce pot fi bătute, mai cu seamă cînd dublările periculoase se fac în serie, așa cum practică, de regulă, șoferii agresivi.

Aprupo de acei șoferi de mastodontii care țin în „spate” zeci de mașini, în zone de serpentine, pante, rampe fără vizibilitate. E o crasă lipsă de bun simț să observi prin oglinda retrovizoare că în urma ta rulează o coloană de mașini care nu te poate depăși, și tu continui să rulezi ca și cum nu s-ar

șosea, cu tipul lui de mașină, avînd motor de 500 sau doar de 50 de cai.

Ținînd în plasa lor pe distanțe mari zeci, sute de metri, uneori se creează artificial stări tensionale, nervi care se descarcă apoi cînd condițiile permit cît de cît dublarea, în fel de fel de încălcări grave, depășiri periculoase, neacordări de prioritate etc. Un aspect deloc lipsit de importanță al problemei este însă supraconsumul de carburanți. Nevoite să ruleze cu viteze inferioare uneori pe distanțe apreciabile, mîile sau zecile de mii de mașini mici care numai într-o zi se țin în spatele mastodontilor, consumă în plus considerabile cantități de carburanți.

Paleta mobilurilor celor care folosesc autoturismele proprietate personală este imensă. Deplasări pentru transportul unor oameni bolnavi la spital, pentru consultații, curse la serviciu, pentru aprovizionare, la facultăți, școli ori pur și simplu pentru agrement și concediu etc. Unii mai fac drumuri și pentru rezolva-

La scurtă vreme după Olimpiada de la Los Angeles, cu prilejul turneului Dragonul de argint (care are loc la Cardiff și este o etapă a Cupei Mondiale), Nicu Vlad, unul dintre cei mai prestigioși halterofili ai noștri, era interpelat, la Londra, cu o euforie nu tocmai engleză, de către șoferul de taxi care-l ducea din gara Victoria spre ambasadă. Era însoțit de actualul secretar adjuncat al Federației Române de Haltere, un alt mare campion român de haltere, Dragomir Cioroslan, al cărui record național la categoria 75 kg, stilul aruncat, rezistă încă din 1983, cel dintâi câștigător al Dragonului de argint (1983) dintre sportivii noștri și primul participant român în finala Cupei Mondiale, tot în 1983, la Tokyo, unde s-a clasat al cincilea din cei zece concurenți. Neașteptata popularitate de care se bucura blondul nostru halterofil în capitala engleză avea loc în 1984. Șoferul, un vorbăreț pe care ceața britanică nu l-a făcut mofuz, a reacționat degrabă, recunoscându-l cu o încinare precipitată pe proaspătul campion român, într-un amestec de exaltare și nedumerire. „Dumneata, dumneata ești luptător, ai câștigat la Jocurile Olimpice de la Los Angeles”, zicea șoferul, conștientizând astfel, într-un mod nesuferit de frumos, popularitatea sportului românesc în lume, prestigiul său tot mai grăitor, la care și halterele au adus în ultimii ani un sprijin memorabil. Ceea ce e mai tulburător este faptul că aceste succese românești în sportul cu

greutăți cuceriseră lumea la foarte puțin timp după ce Federația Română de Haltere căpătase statut olimpic, în 1983, dacă nu punem la socoteală succesul izolat și romantic al lui Lazăr Baroga, din 1972. În ultimii ani, însă, bara cu greutatea avea să-și adauge, pentru sportivii români, tot mai multe discursuri și, în confruntările internaționale, ea avea să stră-

clipa aceea de fixare a barei, moment imponderabil și fugace, le poate face să explodeze, ori le poate rostogoli înăuntru, bruscându-le și aminându-le pentru alte încercări incandescente. Atunci, în inchipuirea ridicărilor, bara poate deveni un reazem solid pentru truda lor de zile și ani, ori o pinză de păianjen pe care chiar și neîncrederea o poate strivi.

eupuzează concurenții. Totuși, marii sportivi au o moralitate pe măsură și nimic nu-i poate face să abdice de la noblețea care i-a impus. Mă gândesc la Andrei Socaci, noul campion național la categoria 75 kg (stilul aruncat și total) și proaspăt câștigător al Dragonului de argint, care, desi suferind de un lumbago, a participat la toate încercările pentru a-și depăși

cu limitele fizice care încă dovedesc surprize. I-aș aminti aici pe campionul european de juniori Aurel Sirbu (Clujeana), copilul de 15 ani care a devenit acum și triplu campion la 52 kg, pe Dumitru Negreanu (Steaua), triplu campion național la 56 kg, cu două noi recorduri naționale la juniori mici, pe foarte talentatul Czanka Attila (C.S.M. Cluj-Napoca), triplu campion la 60 kg, medaliat cu bronz la europene și mondiale, cu noi recorduri naționale la juniori mici și mari, pe Constantin Urdaș (Dinamo), triplu campion la 82,5 kg, și, desigur, pe Andrei Socaci și Nicu Vlad, marii noștri performeri internaționali.

Surpriza, de câțiva ani firească, pe care o fac juniorii, câștigând la categoriile mici în fața seniorilor, a fost repetată și la categoria supergreu (peste 110 kg), câștigată de Teodor Popa (Steaua), junior și el. Sportul cu greutate, care pretinde multă finețe și imprevizibilele stratagemă psihologice pentru ca puterea fizică să se înalțe la noblețea ei olimpică, a devenit și la noi, în pofida unor dificultăți inerente ce încă solicită pe specialiști și sportivi, o manifestare populară, probată chiar cu prilejul campionatului național de la Cluj-Napoca, unde halterofili români au fost primiți cu o simpatie adincă, ceea ce nu este decât un act firesc de prețuire, din moment ce chiar șoferul londonez se bucura sincer de întrevăderea cu Nicu Vlad.

RADU G. ȚEPOȘU ■

Succesul face tradiția

lucească cu tot haloul ei metalic în brațele halterofililor români, hotărâți să-și infrunte adversarii cei mai redutabili. În eforturile ce vor fi pândind multora încă anodine, ridicătorii noștri de greutate nu trăiesc doar orgoliul rudimentar al forței (aceasta e o prejudecată a firilor simandicoase și ipocrite), ci mari încordări și iluminări, inversunări melancolice și insuportabile emoții, fascinații launtrice și deprimări însingurate. În fața barei metalice, acești sportivi minunați, pe care efortul aspru nu l-a făcut nici dizgrațioși și nici abrutizați, ci i-a condus către o etică subtilă a performanței, în fața greutăților care îi așteaptă pe podium aproape întotdeauna cu o răceală parsivă și sarcastică, ei, halterofili, trebuie să trăiască speranțe miraculoase pe care în

I-am urmărit pe cei mai buni halterofili ai noștri zilele trecute, la Cluj-Napoca, cu prilejul campionatului național individual de haltere pentru seniori, desfășurat între 17 și 20 septembrie și am putut ghici, în efortul lor meticolos și îndrăgii, o voință adevărată de-a spori prestigiul halterelor românești la următoarele campionate internaționale. Pentru faptul că acest campionat premerge pe acela mondial, de la Sofia (7-15 octombrie a.c.), Cupa Mondială în Australia, la care participă și Nicu Vlad, ori meciul Europa — Asia, din decembrie, în Franța, ce vor presupune, toate, o aminare a forței maxime a sportivilor pentru acele momente, campionatul național de la Cluj-Napoca n-a putut oferi nici performanțe deosebite și nici acele ambiții totale care

performanțele proprii (încercări din păcate eşuate), ori la Nicu Vlad, triplu campion la categoria 100 kg, la această ediție, un sportiv care a smuls cele mai numeroase aplauze nu doar pentru rezultate, ci mai ales pentru voința sa hotărâtă de a-și învinge propriile recorduri. Pentru astfel de concurenți, rutina și complezența au fost înăbușite de marea voință a victoriei. În zilele întrecerilor de la Cluj-Napoca, organizate impecabil pentru prima dată în acest oraș cu cea mai mare tradiție în haltere, am văzut însă și câțiva juniori sau copii deveniți aproape nevrosimili campioni la seniori, cu acuratețe și o fermitate nebănuite. Iată, și în haltere cei mai tineri încep să atingă performanțe din ce în ce mai spectaculoase, într-o confruntare subtilă și îndrăgii,

miercuri din nou fotbal european

PATRU ECHIBE ROMÂNEȘTI ÎN TURUL AL II-LEA

O premieră pe deplin posibilă. Să facem totul pentru a o realiza!

Miercuri — confruntările decisive pentru calificarea în turul doi al cupelor europene. Așa cum s-a mai spus, după mansa inaugurală toate echipele noastre au șanse reale să continue întrecerea. Valorificarea acestor șanse depinde, între altele, și de modul în care antrenorii și jucătorii noștri au asimilat învățămintele (generale, dar și de ordin tehnico-tactic) din primele partide, astfel încât, în retur, să poată oferi adversarilor o replică în cunoștință de cauză, necesară și suficientă pentru obținerea calificării. Intenționând să surprindem parametrii cei mai concreți ai pregătirii pentru meciul retur, i-am invitat pe antrenorii principali ai celor trei echipe să se pronunțe asupra aceluși problemă: ce le-a dezvăluit meciul tur și, plecând de la asta, cum abordează returul. Prezentăm aceste constatări, nu înainte de a ura echipelor noastre deplin succes în tentativa de a obține calificarea în turul doi al cupelor europene.

Mircea Lucescu :

„Știm lecția calificării”

— Până la acest meci oficial, n-ați mai văzut-o jucând pe „17 Nentori”. Ce impresie v-a lăsat?

— Este o echipă neașteptat de bună. Dacă în privința omoniității și puterii ei de luptă anticipările noastre s-au adevărit, repertoriul tehnic al jucătorilor s-a dovedit a fi superior gândirii noastre, despre ei. În plus, au un jucător de mare clasă, Muca, și o apărare agresivă, care joacă uneori peste limitele regulamentare (a se vedea faulturile repetate asupra Camătaru, indonezi).

Meciul tur mi-a mai arătat o echipă Dinamo care n-a crezut nici un moment că poate pierde acest joc: așa se explică evoluția economicoasă a majorității jucătorilor noștri, care a dus la o desfășurare lentă a jocului și care i-a avantajat pe jucătorii albanezi, întrucât, prin agresivitate și forță, ei au putut recupera foarte multe mingi. E drept că și noi am abuzat fie de menținerea mingii, fie de pasa lungă — ambele procedee soldându-se, până la urmă, cu intrarea mingii în posesia adversarilor.

— Balaci?

— Balaci a jucat pentru prima dată titular, deci de la începutul jocului. A fost un gest prin care am intenționat să-l responsabilizăm și mai mult. M-a bucurat efortul lui și dorința de a face, de a participa integral la joc. Însă a comis un număr de greșeli prea mare, nepermis de mare la un jucător de valoarea lui. Situația este explicabilă prin îndelungata lui absență din teren, dar sint lucruri perfectibile — cu timpul

internațional nu mai sint echipe mari și echipe mici. Omonia este o echipă ambițioasă și competitivă, care ne-a ridicat suficiente probleme.

— Probabil, dacă nu cumva sigur, probleme vă va ridica mai ales la Nicosia.

— Acolo credem că meciul se va desfășura în alte condiții decât la București. Pentru a obține calificarea, adversarii vor trebui mai întâi să încerce să marcheze. Asta înseamnă că va fi mai ușor pentru noi să desfășurăm jocul pe spații mari și libere. Desigur, ceea ce va spun este o anticipare de ordin general.

— Nu anticipați și că Hagi va fi foarte sever marcat?

— Indiferent că Hagi va fi marcat sau nu, întreaga echipă va trebui să se exprime mult mai variat, printr-o participare efectivă la faza de finalizare. Este un aspect care ne preocupă și în meciurile de campionat, unde, aproape fără excepție, cite un adversar intră în teren fără altă sarcină de joc decât să stea lipit de Hagi.

— Meciul cu Steaua era important pentru dv. în pregătirea returului de la Nicosia?

— Am dorit în meciul cu Steaua să realizăm un joc mai bun decât cele de până acum — și pot să spun că, sub aspectul conținutului, jocul nostru a fost mai bogat decât precedentele.

— Mai bogat, mai bogat, dar ați pierdut...

— Am pierdut pe un lucru pe care-l anticipasem ca fiind esențial în obținerea victoriei: posesia mingii. Ambele goluri ale stelștilor au venit în urma unor greșeli în lanț ale jucătorilor noștri, având ca punct de plecare pierderea mingii în faze simple, din cauza neglijenței și a lipsei de concentrare (mai întâi la Terheș și apoi la Iorgulescu). Exceptând finalizarea, jocul cu Steaua a arătat și alte posibilități ale echipei noastre, apropiindu-se de un nivel bun, chiar mulțumitor. Asta dacă facem abstracție de înfrângere, care nu poate, desigur, multumi pe nimeni din tabăra noastră.

— Să revenim la meciul cu Omonia. Unde se va juca?

— Pe stadionul „Makarios”, în noaptea, de la ora 20 — ora locală. Terenul este acoperit cu iarbă. Sperăm să nu mai fie aceeași căldură sufocantă de la București, când a fost aproape de nesuportat pentru jucătorii noștri. Vom pleca marți, cu un avion charter, împreună cu Universitatea Craiova, care va coborî prima, la Istanbul, noi

continuându-ne drumul spre Nicosia.

— Se va califica Sportul Studentesc în turul doi, tovarășe Ardeleanu?

— Jocul retur cu Omonia menține intact obiectivul nostru de a reprezenta cu cinste țara și culorile clubului, prin realizarea acestei performanțe internaționale pe care o dorim de atîta vreme.

— Vă dorim mult succes.

Silviu Stănescu :

„Totuși, sîntem optimiști”

— În absența antrenorului principal, vă rog pe dumneavoastră să ne dați detalii despre meciul retur cu Galatasaray. Bănuiesc că dumneavoastră conduceți pregătirea acestui joc, da?

— Împreună cu colegul meu Nicolae Zamfir, de la echipa de tineret — asta până la rezolvarea situației antrenorului principal.

— Dar a avut loc o despărțire oficială, să zic așa, de Mircea Rădulescu?

— Nu cunosc. Ceea ce știu este că a plecat de la echipă vineri, înaintea meciului cu F.C. Olt, și de-atunci eu nu l-am mai văzut la Craiova. S-au împlinit niște lucruri, cum să vă spun, foarte incurcate. Ceea ce, însă, mărturisesc cu mîna pe inimă este că echipa a pierdut pe unul din cei mai competenți antrenori care au fost la Universitatea Craiova. Conducerea locală și a clubului regretă această plecare, pentru că Mircea Rădulescu a fost un antrenor apreciat, care a făcut multe lucruri bune. Iar dacă este să ne despărțim, dorința noastră este să ne despărțim mulțumindu-ne.

— Dincolo de această conjunctură, ce se împlăcă cu Universitatea Craiova în acest început de campionat?

— Într-adevăr, în momentul de față echipa noastră traversează o perioadă mai dificilă, o criză de încredere generată mai ales de aceste rezultate slabe în campionat. Au contribuit la aceasta mai mulți factori. Mai întâi, în vară noi n-am avut posibilitatea să ne pregătim într-o stațiune (Poiana Brașov) pe care o cunoșteam și unde stăpînam toate detaliile unei pregătiri corespunzătoare. A trebuit să mergem într-un necunoscut total, la Bistrița, unde se mai aflau trei echipe — Clujul, o echipă poloneză și

Gloria Bistrița. În plus, una este cînd vine aici echipa națională și totul se subordonează programului ei, și alta a fost situația în cazul nostru. Pe scurt, condițiile de pregătire au fost sublimă, dar, vorba lui Caragiale, au lipsit cu desăvîrșire — și cînd spun asta mă gândesc mai ales la mijloacele de relaxare.

Apoi, de ce să ocolim subiectul, un alt factor de perturbare a atmosferei (inclusiv în conducerea clubului și a secției) a fost plecarea unor jucători, care pentru Craiova și echipa noastră reprezentau mult mai mult decât piese de bază.

În sfîrșit, acum se mai adaugă și această situație nouă privind conducerea tehnică.

— Era de așteptat, totuși, ca acest 2-0 cu Galatasaray să relanseze echipa din toate punctele de vedere.

— Într-adevăr, 2-0 poate însemna mult, dar și... nimic, dacă nu luăm toate măsurile pentru obținerea calificării. După cum știți, în această deplasare există posibilitatea prelungirilor sau a loviturilor de la 11 m, care pot, cel puțin în principiu, avantaja echipa turcă. Noi sperăm să n-ajungem la prelungiri, să putem realiza calificarea în cele 90 de minute de joc.

— Înțeleg că sînteți optimist.

— În orice caz, abordăm cu încredere returul — pentru că această calificare și cîteva rezultate bune în campionat ar relansa echipa, am deveni aceeași Universitatea Craiova pe care o știți și o dorește majoritatea iubitorilor fotbalului din țara noastră.

— Și noi dorim acest lucru, dar spuneți-ne cîteva cuvinte despre Galatasaray.

— Este o echipă mult peste valoarea generală a fotbalului turc. Are doi jucători sîrbi de mare valoare (Simovici, care ne-a mai făcut zile frite pe cînd apăra la Hajduc Split și Prekazi, multă vreme la Partizan Belgrad), iar de la mijlocul terenului încolo are numai jucători de atac. Derwall a imprimat echipei, un stil modern de joc, bazat îndeosebi pe viteza tuturor jucătorilor. Dar, ca orice echipă, și Galatasaray are slăbiciunile ei pe care vrem să credem că le-am sesizat și mai bine în meciul de la Craiova, astfel încît să le putem exploata în favoarea noastră în meciul retur.

— Vă mulțumesc și, din toate punctele de vedere, dorim succes Universității Craiova.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

„Va fi mai ușor

în deplasare”

— De ce numai 1-0 cu Omonia, tovarășe Ardeleanu?

— Din cauza ratărilor. Ocaziile imense, nefinalizate de Terheș, mai ales, de Coras, și de Bozesan ne-au privat de un rezultat mai net. Totuși, și acest 1-0 este o victorie importantă, țînînd seamă că în fotbalul

Maricica Puică nu fuge de critică!

— Acum, la sfârșit de sezon, cînd se contabilizează realizările unui an competițional, vă invit la o retrospectivă a activității dumneavoastră sportive din 1986. Deci — cite concursuri, cite probe, cite succese ș.a.m.d.

Maricica Puică: În opt luni, între 13 ianuarie (cursa de 3000 m din Japonia) și 13 septembrie (cursa de o milă, de la New York) am luat 30 de starturi, din care în 24 am terminat ciștișigătoare.

— Nostalgia — ba chiar, de ce să nu-i spunem pe nume, supărarea iubitorilor sportului este că printre acestea 24 nu s-au aflat și probele de la Campionatul European desfășurat la Stuttgart.

Ion Puică: Legat de europene, aș vrea să spun că încă după Olimpiada din 1984, cînd Maricica (avea pe atunci 34 de ani) obținuse o medalie de aur și una de bronz, am stabilit de comun acord cu federația ca la marile confruntări internaționale Maricica să nu mai participe decît la o singură probă. Era o dovadă de realism față de vîrsta sportivei, coroborată cu apariția noilor generații de valori internaționale și cu obiectivele de loc și performanță ale atletismului nostru. Pentru europenele din acest an, văzînd structura concurenților potențiali, am zis, totuși, să participăm tot la două probe, pentru ambele luîndu-ne angajamentul de a obține un loc între 1 și 3, niciodată zicînd că vom lua precis locul 1. Față de locurile obținute (2 și medalie de argint la 3000 m și 5 la 1500 m), față de vîrsta pe care o are Maricica — în comparație cu adversarele sale — și față de atenționarea și rezerva pe care le luasem inițial pentru proba de 1500 m, considerăm că obiectivul nostru a fost atins.

M.P.: Aș vrea să spun că la precedentele europene, de la Atena, 1982, s-au obținut trei medalii: aur — Vali Ionescu, argint — Anisoara Cușmir și cu mine. La Stuttgart au participat mulți din cei care au fost și la Atena, fără ca nici acum și nici atunci să realizeze o performanță. Eu, măcar, am fost consecventă, am obținut tot o medalie de argint, deși acum sînt cu patru ani mai în vîrstă și a trebuit să concurez cu sportive din noua generație, mai tinere, mai proaspete și foarte dornice de afirmare.

— Cîți ani au învingătoarele dv. de la Stuttgart?

I.P.: Bondarenko, medaliata cu aur la 3000 m este cu zece ani mai tinără decît Maricica, iar cele patru clasate în față la 1500 m au — Agletinova, 26 de ani, Samoilenko 25, Melinte 30 și Velterova 24.

— O problemă discutată înainte de europene a fost aceea a colaborării în timpul curselor. S-a realizat această intenție?

I.P.: Nicidecum, inclusiv în proba de 1500 m — tactica antrenorilor noștri fiind, din păcate, aceea ca propria elevă să fie prima dintre române, nu contează a cîta din concurs. În scopul acestei colaborări am sacrificat pregătirea din întregul an a Paulei Ivan, cu care exersasem numai scheme tactice pentru primele cinci ture în proba de 3000 m. Sigur că, în cursă, Zola Budd le-a tras foarte puternic, dar Maricica, înconjurată numai de adversare, trebuia să fie atentă tot timpul și în dreapta ei, acolo unde trebuia să fie Paula Ivan.

— Și de ce n-a mai fost?

I.P.: Pentru că, în ciuda înțelegerilor inițiale, la Stuttgart s-a stabilit ca Paula Ivan să concureze numai la 1500 m, probă pentru care nu era pregătită. Așa cum, cealaltă elevă a mea, Violeta Beclea, care-și

ciștișigase pe merit trimiterea la europene (alergînd cu 8 zile înainte de concurs 4:04,74 pe 1500 m, după ce, în iunie și iulie mai obținuse un 4:04,54 și de trei ori 4:05,00 — deci avea constantă în evoluții) n-a mai fost înscrisă la această probă pentru care se pregătise (și unde, dacă-și repeta ultima performanță, se clasa pe locul șase), ci la... 800 m! Se înțelege că aceste neconcordanțe între ce stabilisem și ce s-a petrecut de fapt mă împiedică să le mai re-prosez ceva.

M.P.: În plus, în finala de 3000 m am realizat cel mai bun timp al meu din acest an, în niște condiții extrem de nefavorabile: stratul de apă pe pistă era de 5 cm, iar de sus ploua torențial. Spuneți-mi dacă este mult să scădem la fiecare tură numai cite o secundă cauzată de aceste condiții — și ce timp ar fi rezultat?

— Nu știu cit ar trebui să scădem, dar cred că ar fi rezultat în jur de 8:27,00, cit v luaseți angajamentul și cit e recordul național care vă aparține. Să revenim la colaborarea în timpul cursei: a devenit aceasta o strategie obișnuită în marile concursuri?

I.P.: De multă vreme, dar am să vă dau un exemplu recent. În drum spre finala Marelui Premiu de la Roma, secretarul federației bulgare de atletism mi-a mărturisit că acolo, la 100 m.g., se va alerga pentru Donkova, chiar dacă o altă concurentă bulgară în aceeași probă, Zagorceva se dovedea mult mai în formă. Explicația e simplă: dacă ar fi cîștigat Zagorceva, ea obținea doar locul 3 în clasamentul final al probei, în timp ce Donkova ar fi fost astfel depunctată în clasamentul general: cîștigînd aceasta din urmă, a obținut cele 4 puncte în plus față de Maricica și s-a clasat pe locul 1 în clasamentul general.

„Grand Prix”-ul ne-a dat satisfacția obținerii prin Maricica Puică, în urma punctelor acumulate în cele 9 concursuri (inclusiv finala) pe care le-a avut în cadrul acestei competiții, a unui onorant loc 2 în topul atletismului mondial feminin, surclasînd multe recordmenne mondiale și campioane olimpice mult mai tinere, tot ea obținînd și cununa cu lauri în clasamentul probei de 1500 m, cu un avans apreciabil (62 p. față de 51 p.) față de a doua clasată care, spre bucuria noastră, este tot o româncă — Doina Melinte.

Maricica mai punctează în același „Grand Prix” și la proba de 5000 m, unde, din numai trei curse, ocupă în clasamentul probei locul 6.

În cadrul Marelui Premiu, atletismul românesc a fost reprezentat și de un sportiv, Sorin Matei, care ocupă un meritatoriu loc 5 în clasamentul probei de înălțime.

Consider că Federația Română de Atletism ar trebui să acorde mai multă atenție acestei competiții și să angreneze un număr mai mare de atleți în concursurile Marelui Premiu.

— Se reproșează acestor concursuri faptul că includ multe probe neclasice, care nu figurează în programul europenilor sau mondialilor. Problema este următoarea: dăunează participarea la aceste probe zise neclasice pentru pregătirea în probele clasice?

I.P.: Dimpotrivă, participarea la astfel de probe are un rol hotărîtor pentru obținerea unor performanțe în probele clasice. — Nu înțeleg.

I.P.: Vă explic. În primul rînd că aceste probe neclasice, fiind mai lungi sau mai scurte

decît proba de bază, ne creează posibilitatea unor constatări — dacă sîntem „pe viteză” sau „pe rezistență”, indicîndu-ne astfel unde trebuie să mai încercăm, să mai insistăm în pregătire. În al doilea rînd, astfel de participări au un rol curativ din punct de vedere psihic, atletul abordînd proba fără obsesia comparației cu rezultatele și timpii din probele clasice, alergînd deci fără stress. În al treilea rînd, chiar la antrenamentele obișnuite probele de control se fac la distanțe neclasice (la 600 m pentru 800 m, la 1200 m pentru 1500 m, la 2000 m pentru 3000 m). Chiar e păcat că la noi în țară s-a renunțat la campionatul național organizat, prin anii '70, pentru aceste probe neclasice. În al patrulea rînd, astfel de probe, neclasice pentru noi, cum sînt, de pildă, mila și 2000 m, figurează în campionatele altor țări, „Grand Prix”-ul tînd seamă și de această realitate. În concluzie, nu se poate spune sub nici o formă că participarea la probe neclasice afectează pregătirea în probe clasice, dimpotrivă.

— Dumneavoastră fiind specialist și eu nu, n-am cum să vă contrazic. Acum vă solicit o apreciere generală: favorizează sau nu acest Mare Premiu dezvoltarea atletismului?

I.P.: Concursurile din Marele Premiu au tocmai scopul să scoate în evidență adevăratele valori ale atletismului, de a le distinge pe acestea de autorii unor performanțe mar, poate, dar care rămîn izolate. Veioarea presupune regularitate, constantă în rezultate — și concursurile Marelui Premiu, prin verificările succesive pe care le realizează, urmăresc tocmai să cristalizeze eșaloanele frumuse ale diferitelor probe.

M.P.: Anul trecut, pe parcursul Marelui Premiu, am realizat 8 recorduri naționale și unul european. În general, este anormal să minimalizăm forța acestor concursuri despre care cei documentați pot să confirme că ele sînt, în adevăr, veritabile campionate mondiale. Numai în finala de la Roma, de pildă, au

fost prezente Agletinova (aur la europene), Samoilenko (argint la europene), Bondarenko (aur la europene), Zola Budd (fostă recordmenă mondială la 5000 m și actuală recordmenă mondială la 3000 m indoor), Muray (bronz la europene) și multe alte mari sportive — cu excepția lui Mary Decker, care a născut în luna mai. În orice caz, cu listele de participare în față, se poate afirma că în concursurile sau la finala Marelui Premiu au luat startul cele mai bune alergătoare din lume.

— Să revenim la campionatele europene. Veți fi de acord că rezultatele sportivilor noștri au fost nesatisfăcătoare. Care este opinia dumneavoastră, ca oameni implicați în acest sport, despre comportarea necorespunzătoare de la Stuttgart?

I.P.: Într-adevăr, evoluția de la europene a lăsat un gust amar iubitorilor atletismului din patria noastră. Campionatul European este, de mult ori, mai tare decît alte competiții. De acest lucru nu a tînut seamă conducerea federației, care prea ușor a acordat credit angajamentului de medalii al unor antrenori (de regulă cam aceiași, dar care pînă la urmă se luptă abia pentru un loc în finală), considerînd europenele ca un concurs gata cîștigat. Sigur, sînt răspunzători cei care și-au luat angajamente fără acoperire, dar și cei care au crezut în aceste angajamente, fără să cerceteze temeinicilor lor sau premisele de îndeplinire a lor. Erau de analizat aici valoarea performanțelor obținute în concursuri internaționale și evoluția acestor performanțe — dacă ele sînt progresive sau nu; apoi, erau necesare stabilirea unei ordini și discipline în pregătire, controlul desfășurării acestora, adaptarea planurilor stabilite la cerințele fiecărei etape și la situațiile nou apărute între timp. De asemenea, se impunea intervenția pentru stabilirea unei tactici de concurs la probele ce reclamau acest lucru — ca să nu mai vorbesc de stabilirea preciză și cu simț de răspundere a probelor la care participă fiecare concurent.

Numai cu simpla prezență, cu interviuri prin ziare, prilej de aprecieri reciproce, dublate de o atitudine arogantă, lăsînd în cantonamente un program liber, la aprecierea fiecărui antrenor nu se poate realiza o mobilizare a sportivilor pentru obținerea de medalii. Această stare de lucruri s-a menținut și la Stuttgart, unde nu mult a lipsit ca delegația noastră să fie vitregită de medalia de bronz din cauza nerespectării

culorilor echipamentului cu care atleții noștri intrau în concurs. Un fapt mai îngrijorător, însă, decît obținerea a numai două medalii la aceste europene îl consider a fi acela că lotul nostru de atleți cuprinde din ce în ce mai puține nume care la viitoarele europene, mondiale sau olimpiade se pot bate cu șanse pentru medalii. Din această perspectivă se cere analizată munca și activitatea fiecărui antrenor, a fiecărui factor implicat în activitatea atletismului nostru.

M.P.: Legat de această analiză de la caz la caz, ar trebui să subliniez că și aceste două medalii, de argint și bronz, cum sînt ele au fost obținute tot de aceleași sportive care trag și în concursurile pentru Marele Premiu. Dacă performanța mea și a lui Melinte la europene ar fi fost sub ale celorlalți sportivi, ar fi legitime reproșurile; dar așa, îmi amintesc zicala că, de regulă, se lovește tot în calul care trage...

— Nu pot ocoli, de asemenea,

un alt subiect: absența dumneavoastră la europenele de sală, de la Madrid, și de la campionatele naționale.

I.P.: Neparticiparea noastră la competițiile de sală a fost un lucru stabilit încă din 1984, pe baza luării în considerație a tuturor factorilor și implicațiilor — deci este un subiect în afara discuției, despre care, cu atît mai puțin, nu ne putem aștepta la reproșuri. Turneul indoor la care am participat în iarnă a fost abordat în interesul general, incluzînd concursuri de pregătire, fără miza și stressul unei competiții oficiale.

M.P.: Iar naționalele din acest an au fost singura competiție de acest fel de la care am lipsit obligată de o accidentare. Este o datorie de onoare pentru orice sportiv să participe la campionatul național — și regretul meu este cu atît mai mare. Nu sînt omul care poate să rabde și să stea, în timp ce colegile aleargă pentru titlul național. Este păcat să mi se pună la îndoială interesul față de astfel de concursuri, despre care se știe că le-am cîștigat și le cîștig destul de ușor, în condițiile în care, de pildă, am fost singura atletă care am luat startul în cite două probe — și în „Cupa Europei”, și la campionatele internaționale din acest an și la triunghiularul României — Anglia — R.S.F.S.R., tocmai pentru a aduce puncte echipei naționale. În 20 de ani de atletism mi-am îmbunătățit performanțele de la an la an, n-am rămas niciodată la același plafon.

I.P.: Totuși, n-aș vrea să părem refractari la critică; ea este binevenită și chiar necesară în cazul atletismului — sport care nu se situează la nivelul pe care-l dorim și la posibilitățile create dezvoltării lui, la potențialul tineretului nostru sportiv. Dar critica trebuie să se întemeieze pe analiză obiectivă, nepărtinitoare, trebuie să fie bine documentată și să tînd seamă de toate datele problemei — nu numai de acelea care provin din surse părtinitoare sau tendențioase. În acest ultim caz, criticile făcute, pe lingă rănile nemeritate ce le pot pricinui, nici nu-și ating scopul. Deci, nu de critică fuge Maricica Puică...

— Încerc să vă înțeleg. Aș mai avea o ultimă întrebare: argumentul vîrstei (pe care l-ați invocat cu îndreptățire), pe de o parte și numărul mare de concursuri la care ați participat, pe de altă parte, nu credeți că se bat cap în cap?

I.P.: Permiteți-mi să răspund și eu în două părți. Pe de o parte, longevitatea sportivă a Maricicii Puică este rezultatul muncii, al ordinii și disciplinei în pregătire. Prin aceste atitudini ea s-a impus în întreaga lume sportivă, fiind stimată și prețuită peste tot unde a avut prilejul să concureze. Pe de altă parte, menționez că în planul de pregătire am avut concursuri la care puteam să renunțăm dar pe care, din interese de ordin general, a trebuit să le abordăm celor interesați le putem oferi detalii. Poate că Maricica a alergat prea mult în acest an, dar cînd s-a stabilit acest lucru s-au avut în vedere toate elementele — de la cele de ordin fizic și medical pînă la exigenta, mereu vie pentru noi, de a reprezenta cu cinste culorile patriei, de a crește prestigiul sportului românesc în lume.

— Vă mulțumesc și vă dorim încă mulți ani pe piste de concurs.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Confruntări internaționale

● Rușine zile ne mai despart de evenimentul șahist al anului: olimpiada, care va avea loc în luna noiembrie la Dubai. Olimpicieni (M. Șuba, Fl. Gheorghiu, M. Ghindă, Th. Ghițescu, D. Bărbulescu, V. Stoica, C. Ionescu și O. Foișor — echipa masculină și D. Nuțu, E. Polihroniadă, M. Mureșan — echipa feminină) fiind întregită cu una dintre jucătoarele ce-și dispută

un turneu de baraj în ultima decadă a lunii septembrie la Eforie Nord: C. Bădulescu, L. Jicman, G. Stanciu) sînt în pregătire. Orele de studiu individual sînt întregite prin confruntări teoretice colective. Se depun multe eforturi și strădaniile se îndreaptă spre reeditarea succeselor ediției anterioare. ● Campionul țării, Mihai Șubă, participă la puternicul turneu internațional de la Szirak (Ungaria). Dintre contracandidații la locurile frunțase amintim pe marii maestri maghiari Adorján și Pinter, pe Smejkal și Flacnik din Cehoslovacia pe sovieticul Psahis și pe revelația ultimului sezon, cubanezul Nogueiras. ● Th. Ghițescu și Fl. Gheorghiu vor participa între 19—29 septembrie la „open”-ul de la Ostende (Belgia). ● Turneul internațional de la Atena a fost cîștigat de poloneza G. Szmazinska și de jucătoarea

bulgară P. Savova. Șahistele noastre Marina Pogorevici — Makropoulou și Dana Nuțu s-au clasat imediat în continuarea clasamentului. ● Turneul internațional masculin de la Albena (Bulgaria) s-a încheiat cu victoria sovieticului Azmaiparasvili care a acumulat 8 puncte din 11 posibile. În continuarea clasamentului final se prezintă astfel: 2. Kolarov (Bulgaria) 7,5 p. 3—6. Bărbulescu (România), Kolev, Spasov (Bulgaria), Kenghis (U.R.S.S.) 6,5 p. 7. Popcev (Bulgaria) 5,5 p. 8. Danailov (Bulgaria) 5 p. 9. Ghenov (Bulgaria) 4,5 p. 10—11. Sygulski (Polonia) și Davies (Anglia) 4 p. 12. Messa (Italia) 1,5 p. Tînrul maestru internațional Dan Bărbulescu a jucat foarte bine reușind să obțină și o prețioasă victorie asupra cîștigătorului concursului. Redăm partida jucată în prima parte a turneului: Azmaiparasvili — Bărbulescu, 1. d4 Cf6 2. c4

e6 3. Cc3 Nb4 4. Cf3 e5 5. g3 Cc6 6. Ng2 d5 7. c:d5 C:d5 8. Nd2 c:d4 9. C:d4 C:A4 10. C:f5 N:d2 11. D:d2 Cc6 12. Cc3 D:d2 13. R:d2 Nd7 14. Thd1 Re7 15. Re1 Thc8 16. Ch5 Ch4!? 17. T:d7?! R:d7 18. Td1 Re7 19. N:b7 Td8! 20. Cd4 Tab8 21. Ne4 Rf6 22. Nb1 Ca2! 23. N:a2 T:h2 24. Nb3 a525. Cc6 T:d1 26. N:d1 Ta2 27. f4 a4 28. Cb4 Tb2 29. Ce2 Tb3 30. C:d4 Tb2 31. Ce2 e5 32. f:e5 R:e5 33. Rd2 a3 34. Re1 Tb3 35. Ca1 Tb6 36. Nb3 f5 37. Rd2 Th6 38. Ce2 T:h2 39. C:a3 Tb3 40. g1 f:g4 41. e4 g3 42. Nd5 h4 43. e5 Re7 44. Ce3 Tb2 45. Re1 e6 16. Cg2 Th1 47. Re2 h3 48. Cf4 g2 49. C:h3 T:h3 50. Ng2 Th5 și negru cîștigă. ● Îmbucurătoare este organizarea de către Clubul „Politehnica” București a unei noi ediții a turneelor internaționale studentesti. Ediția a V-a a concursului masculin se bucură de prezența unor oaspeti desul de bine cotați pe plan interna-

țional: K. Typek și P. David (Cehoslovacia), A. Defise (Belgia), P. Malcolm (Anglia) și M. Theesing (R.F.G.). Reprezentanții noștri: D. Oltean, M. Maru, A. Crisan, O. Berechet, D. Vlad aspiră la realizarea de titluri internaționale și coeficienți individuali valorici superiori, iar maestrii internaționali P. Stefanov și A. Negulescu emit reale pretenții în adjudecarea victoriei în turneu. Ediția a IV-a a confruntării feminine este mai puțin puternică decît anul trecut. Lotul studentelor este format din sperante ale șahului românesc: R. Stegăroiu, M. Ionită, R. Veniamin, L. Popescu, I. Candea, L. Bădiță, C. Stanca, M. Sorescu, S. Dan, M. Nechifor. Mai puțin reprezentative sînt jucătoarele oaspete: B. Rzezycka și H. Jalowice (famele din Polonia) și V. Cael (Belgia).

MARGARETA MUREȘAN

Comentariul
săptămânii

Pace și dezarmare (XXII)

O. N. U. — 41

Imprejurările în care au demarat, la jumătatea lui septembrie, lucrările celei de-a 41-a sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nu sînt dintre cele mai favorabile, avînd în vedere încordarea internațională deosebită provocată de continuarea cursei înarmărilor, și în primul rînd a celor nucleare, de menținerea și chiar de amplificarea unor conflicte care au făcut să crească tot mai mult pericolul unei catastrofe nucleare, avînd în vedere diferite acte defavorabile păcii, ca și recrudescența activităților teroriste pe plan internațional. Pe de altă parte, faptul că a 41-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. are loc în Anul Internațional al Păcii poate să influențeze favorabil unele desfășurări. În orice caz, misiunea actuală sesiuni nu este ușoară, Adunarea Generală și celelalte organisme ale ei fiind chemate să îndeplinească un rol de cea mai mare însemnătate în însănoșirea climatului internațional, în schimbarea cursului periculos al evenimentelor spre o politică de dezarmare și pace, de destindere și colaborare.

Agenda celei de-a 41-a sesiuni este, ca și a altor sesiuni din ultimii ani, deosebit de bogată, însă dintre problemele avute în vedere se detașează cele privind încetarea cursei înarmărilor și dezarmarea. Se știe că România, punînd în centrul politicii sale externe tocmai problemele dezarmării și păcii, se pronunță pentru înfăptuirea unui program complex de dezarmare, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară și care să ducă la lichidarea armelor nucleare pînă la sfîrșitul secolului și, în paralel, la reducerea cu 25 la sută, pînă în anul 1990, a armamentelor convenționale precum și a efectivelor și cheltuielilor militare, urmînd ca pînă în anul 2000 acest procent să ajungă la 50. În acest cadru, țara noastră susține necesitatea adoptării la actuala sesiune a hotărîrii de convocare a celei de-a treia sesiuni speciale a Adunării Generale consacrate dezarmării. În sensul acestei poziții, România se pronunță pentru încetarea experiențelor nucleare, pentru realizarea în cel mai scurt timp a unui acord privind oprirea amplasării în Europa de noi rachete cu rază medie de acțiune și trecerea la distrugerea celor existente, pentru intensificarea negocierilor în cadrul forumurilor de dezarmare, pentru trecerea de către o serie de state, inclusiv socialiste, la o reducere unilaterală a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare. Referitor la această propunere, s-au bucurat de un larg eșou chemarea adresată de președintele României tuturor statelor din Europa de a trece fiecare la o reducere cu cel puțin 5 la sută a înarmărilor, precum și hotărîrea țării noastre de a înfăptui o asemenea reducere. În ceea ce privește stările de încordare și conflict din diferite părți ale lumii, România consideră de cea mai mare actualitate transpunerea în viață a prevederilor Apelului solemn adoptat, la inițiativa șefului statului român, la sesiunea de anul trecut a Adunării Generale, de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a tuturor problemelor litigioase exclusiv pe calea tratativilor.

Cu privire la toate aceste probleme, precum și la altele, înscrise pe ordinea de zi a actuală sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., delegația țării noastre a primit mandat să promoveze activ poziția României, concepția și considerentele președintelui ei. La recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-a cerut delegației române să reafirme voința țării noastre de a acționa în continuare, în spiritul orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru întărirea colaborării și concurenței cu popoarele și forțele înaintate de pretutindeni în lupta pentru soluționarea constructivă a problemelor cu care se confruntă omenirea în momentul de față, pentru promovarea fermă a politicii de dezarmare și pace, de securitate și înțelegere între națiuni, pentru o lume, mai dreaptă și mai bună, fără arme și fără războaie.

O altă categorie de probleme de importanță excepțională care vor fi dezbătute în cadrul sesiunii a 41-a a O.N.U. o formează chestiunile economice, ale lichidării subdezvoltării și edificării unei noi ordini economice internaționale. La acestea ne vom referi într-un alt articol.

ION D. GOIA ■

Bomboane
din tutun

Se numesc Bandits. Și numele e cit se poate de potrivit pentru a exprima efectele pe care le produc aceste bomboane — cutie roșie, cu fructe, cutie verde, cu mentă — asupra organismului care le digeră. Este un nou tip de tabac, nu pentru fumat, ci pentru supt, pe care marii producători de țigăre încearcă să-l lanseze pe piață pentru a eluda legile care, în mai toată lumea, îngrădesc fumatul.

În Europa le fabrică o întreprindere implantată în Scoția de gigantul american al tutunului U. S. Tobacco. De la periferia Glasgowului caramelle cu tutun în ele au fost aruncate pe piețele din Marea Britanică, Irlanda, de Nord și Suedia pentru a testa gustul publicului și pulsul pieței. Care bate bine. „Bandits, un mod de a gusta plăcerile tutunului” e inserat pe prospectul care însoțește produsul. „O aromă care la început cere puțină concentrare pentru a fi apreciată. Dar e nevoie să persiși pentru a avea o imensă satisfacție”, scrie aceeași fișă. După puține zile, cucerirea pieței era un fapt împlinit. Cea ce-i alarmează pe medici

este faptul că Bandits a pătruns cu pași mari în rîndul copiilor. În Statele Unite, unde acest produs a „prins” o imensă piață, în ultimii 5 ani pătrunzînd pînă și în orfelinăte, căra de afaceri realizată este de peste 600 milioane dolari! Oficialitățile americane sînt alit de alarmate incit a fost promulgată o lege care interzice reclama acestui produs la radio și TV. „E prea puțin, spune doctorul Gregory Connolly din Philadelphia care a publicat în „New England Journal of Medicine” un studiu asupra efectelor dezastruoase pe care consumul unor asemenea... bomboane le poate avea asupra ființei umane. Nu numai nicotina se absoarbe în sine, ci toate substanțele cancerigene conținute în tutun și care din țigări mai scapă. 62 la sută din adolescenții care mîncă asemenea otrăvă au pete albe pe partea interioară a obrazilor unde țesuturile vin în contact cu bolul alimentar. Iar 17 la sută sînt deja posesorii unor tumori maligne în gură. „Nimic științific dovedit în asemenea afirmații” spune John Walter, directorul secției marketing a filialei U.S. Tobacco din Scoția. Elemente incriminatorii aduce însă mama adolescentului Sean Marce din Oklahoma City care a chemat în judecată fabricanții pentru moartea fiului ei. După cinc

Nu de mult, un grup de biologi americani de la Serviciul federal de protecție a peștilor și a altor vietăți marine a primit misiunea de a studia viața păsărilor de mare dintr-o insulă din Pacific, situată la 1000 de mile nord-vest de Honolulu. Fiind vorba de o colonie imensă de păsări (14 milioane de cuburi), cei patru membri ai grupului au fost entuziasmați de perspectiva ce li se oferea; ei sperau că vor găsi în insulă un fel de rai terestru. Ceea ce au văzut însă cînd au ajuns acolo l-a cutremurat: țărnițele nisipoase erau invadate de diferite obiecte de... material plastic. Fiindcă, observă revista new-yorkeză „Time”, care publică această informație, gunoii pe care îl aruncă pe țărnițele apele Oceanului Pacific, ca și ale altor oceane și mări, este format în zilele noastre din ce în ce mai mult din resturi de material plastic. Plutînd pe valuri și poposind în cele din urmă pe litoralurile acoperite cu nisip, acest gunoi oferă o priveliște dezagătoare. Însă chestiunea este cu mult din cadrul esteticii. La Simpozionul internațional pentru apărarea purității apelor oceanelor, ținut la Pacific Grove (California), savanții au arătat că deșeurile din plastic aduc

mari prejudicii unui număr imens de vietăți marine, căroa adesea le provoacă moartea. S-a subliniat că plasticul prezintă același pericol pentru sănătatea întinderilor de apă ca și deșeurile de petrol, de metale și de alte substanțe toxice.

Preocupări ecologice

Poluarea plastică

Vinoții principali de acest nou mod de poluare a oceanelor — cu gunoie de material plastic — sînt vasele comerciale și pescărești. După calculele efectuate de Academia Națională de Științe din Statele Unite, în fiecare an aceste vase aruncă în mare cel puțin 6,6 milioane de tone de deșuri din mase plastice. Zilnic se aruncă în ocean circa 700 000 de diferite pungă și saci din plastic. Potrivit estimărilor, în fiecare an rămîn în apele oceanelor 150 000 de tone de diferite ustensile pescărești. Cele mai răspîndite deșuri de plastic au devenit granulele de polietilenă folosite la

fabricarea diferitelor obiecte de material plastic. Cercetările arată că deșeurile de plastic sînt vinovate de mai bine de jumătate din poluarea totală, realizată de om, a suprafeței Oceanului Mondial. Gunoiul de plastic, după cum am mai arătat, prejudiciază imens existența multor vietăți marine, și în primul rînd a focilor, a leilor de mare, a broaștelor țestoase și a păsărilor de mare. Așa, de exemplu, anual mor cel puțin 50 000 de foci incurcate în funii și plase aruncate în mare ca deșuri. Adesea, broaștele țestoase și păsările iau granulele de plastic drept hrană, fapt care le provoacă moartea. Broaștele țestoase, care se hrănesc cu meduze, le confundă adesea pe acestea cu pungi de plastic, a căror îngurgitare duce la pieirea animalelor. Cel puțin 42 de specii de păsări de mare intră într-o măsură sau alta în contact cu gunoiul de plastic. Din 50 de albatroși bolnavi sau morți de pe insula Midway, 45 înghițiseră ceva de plastic. Și astfel mediile de apărare a purității mărilor și oceanelor își adaugă pe lista urgențelor, și poate chiar în fruntea ei, și lupta împotriva poluării... plastice.

ION CODRU ■

Ministerul de externe japonez a avut ideea unui sondaj la scară internațională avînd ca temă imaginea Japoniei în ochii europenilor. Subiecții, cum ne-au învățat pe noi că se spune colegii din cercetare, au fost recrutați din șapte state ale bătrînului continent — Anglia, R.F.G., Franța, Italia, Belgia, Olanda, Spania, ei fiind din toate cite ceva: oameni politici, economiști, industriași, savanți, alți intelectuali. Cum arată, prin urmare Japonia acasă la cei cu care colaborează și concurează, cum o văd azi cei care nu catalesc s-o bage în seamă nu chiar cu foarte multă vreme în urmă?

Japonia este privită de cei în cauză înainte de toate drept o mare putere economică (așa declară 93% din francezii chestionați, 90% din italienii și 87% din R.F.G.). Numeroși sînt și aceia care consideră Japonia ca fiind țara unor tradiții vechi, deosebi francezii și nemții. 10-20% din răspunsuri în să releve culorile mai puțin favorabile: țară misterioasă, țară salariilor mici, țară belicoasă... Cit privește pe japozezi ca oameni, predomină părerea că ei sînt deosebit de muncitori, eficienți, politicoși, curtenitori, caracterizați de spiritul de grup. De partea cealaltă a listei apar aprecieri precum „imitatori”, „fermi”, „agresivi”. De altfel, se pare că japozezii se află într-un colimator destul de perseverent și lucid cită vreme nimeni nu face cînd vine vorba să-i evalueze starea socială, munca pe care o face, îndemnul, opțiunile, aspirațiile. Celor mai mulți dintre interogați li se pare că japozezii muncesc prea mult, salariile lor sînt apreciate inferioare nivelului din alte țări — occidentale — ca de altfel și nivelul de trai.

Un larg grup de întrebări privește existența niponă pe eșichier planetar. Și, aproape obligatoriu, relațiile acestei țări cu Piața

comună. Între 60-80% se situează procentul persoanelor întrebate care consideră că sînt de dorit măsuri de natură a ameliora echilibrul comercial între cei doi termeni ai relației Japonia-C.E.E., 50-70% apreciind că trebuie să crească cooperarea industrială pe acest tronson mondial. Vizavi de dezechilibrele balanței comerciale, este exprimată fără echivoc dorința de a redresa rapid situația, deosebi de către francezii, dar nici ceilalți — britanicii, olandezii, nemții, belgienii — nu sînt de altă părere. Drept pirghii de luat în considerație în acest sens se evocă deschiderea mai accentuată a pieței japozeze, lărgirea cererii pe piața internă niponă pentru a face posibilă o

Vitrării colore

accelerare a exporturilor europene în acest sens. Unde consideră dumnealor, europenii, că se află raul pe care li-l fac japozezii pe frontul desfășurat al războiului comercial? Răspunsurile converg aproape fără ezitări pe același sens de curgere. Exporturile japozeze către C.E.E. sînt extrem de mari pentru că au în spate prețurile competitive asigurate de o productivitate ridicată. Se enumeră în aceeași ordine de idei tehnologiile înalte folosite, calitatea foarte bună a produselor exportate și capacitatea de a face față cerințelor la export a companiilor nipone. Unii nu se sfîșesc să considere o explicație și faptul că prețurile japozeze sînt mai coborîte deoarece salariile plătite muncitorilor care le fabrică sînt mici, ca și datorită măsurilor guvernamentale de încurajare a exporturilor. Regăsim în această enumerare cam tot ce se crede că lipsește de partea cealaltă pentru a putea fi atinsă o poziție onorabilă. Pen-

tru că, iată, aceiași chestionați nu se sfîșesc să afirme că exporturile Pieței Comune sînt diminuate de măsuri guvernamentale japozeze dar ele stau pe loc mai ales din cauza lipsei de competitivitate, eforturilor insuficiente de stimulare. Britanicii, dar odată cu ei și francezii și italienii, cred că lipsa de virtuți competitive a produselor vest-europene trebuie căutată în calitatea insuficientă a acestora în deficiențele sistemelor de servicii de după desfacere. Duc aceste constatări la concluzia că Japonia trebuie ocolită de Piața Comună? Citiși de puțin. Oamenii atrași în dialogul la care ne referim apreciază această țară îndepărtată de ei în plan geografic drept un rival dar un partener de colaborare indispensabil. Cu alte cuvinte, un concurent serios dar cu care trebuie găsiți termenii potriviți de dialog, oricum un partener ce nu poate fi neglijat.

Ce ați dori să facă Japonia ca membru al comunității internaționale, unde v-ar conveni s-o știți angajată la scară planetară? Cam așa ar suna una din întrebările sondajului de dată recentă, avînd de cealaltă parte a mesei europeni sulă la sută. Unii, englezii mai ales, cer o participare mai activă a acestei țări la dezvoltarea economiei mondiale. Spaniolii, italienii și odată cu ei francezii preferă să-i știe implicați pe japozezi în dezvoltarea tehnologiilor pe plan științific. Mai ales francezii vorbesc despre o mai accentuată deschidere niponă către acordarea de ajutor economic țărilor în curs de dezvoltare. Nemții dar aproape deloc englezii susțin necesitatea alăturării lor la eforturile de asigurare a păcii. Cit privește schimburile culturale, ele par a nu preocupa pe nimeni, procentele la această rubrică înregistrînd cote pur simbolice.

NEAGU UDROIU ■

ani de consum la un nivel uci-gător — 3 cutii pe zi — tinărul a fost supus unor operații succesive de extirpare a limbii și laringelui și apoi a murit. La 17 ani.

Să nu credeți că fabricanții acestor ucigătoare bomboane au abandonat. La ora actuală cutiile viu colorate au invadat Elveția, unde se stă la coadă pentru ele. În Italia s-a lansat cu mare succes un nou produs, bomboane cu lichior de tutun. Încă o dată se adevărește dictonul „banii n-au miros” chiar dacă cei care-i primesc știu prea bine ce maladii cumplite și nemiloase lansează odată cu marfa lor.

IOAN ROȘCA ■

Un tenor
pe Wembley

În curînd pe stadionul Wembley va avea loc o premieră deosebită: tenorul italian Luciano Pavarotti va interpreta pentru marea publică un concert de arii și cantonete. Agenția Associated Press informează toate cele 9 000 de locuri ale tribunei spectatorilor au fost deja vindute. Marele tenor a

ținut timp de două săptămîni o dietă alimentară strictă pentru a mai reduce ceva din respectabila sa greutate.

Concertul de pe Wembley coincide cu un eveniment remarcabil în viața unui artist: împlinirea a 25 de ani de la inaugurarea strălucitei cariere a lui Pavarotti, un star de operă cunoscut în prezent pe toate meridianele lumii. Prima sa apariție pe scenă a avut loc la Reggio Emilia — nu departe de orașul său natal Modena — în rolul lui Rodolphe din opera „Boema” de Puccini. Marcarea sferului de secol de carieră artistică a avut loc în Italia prin apariția lui Pavarotti în același rol care l-a consacrat. La Teatrul din Modena, orașul în care se reîntoarce întotdeauna cu plăcere. Și nu numai publicul avisat, ci întregul oraș l-a sărbătorit cu entuziasm.

Pavarotti, care este considerat de specialiști drept continuator al celor mai bune tradiții ale marilor tenori italieni Caruso, Gigli și di Stefano, manifestă o deosebită pasiune pentru operele lui Mozart și Verdi. De altfel, marile sale succese au fost obținute în rolurile Radames din „Aida”, Gustaf III din „Bal mascat” și deucele de Mantua din „Rigoletto”. Într-un recent interviu, el arată că roluri ca Pinkerton din „Madama Butterfly” de

Puccini și Alfredo din „Traviata” de Verdi nu sînt „genul său” și de aceea le-a interpretat doar în câteva spectacole. Relevînd faptul că pentru rolul Othello ar trebui să aibă altfel de voce, Pavarotti își expune, totodată, regretul că nu a avut încă prilejul de a cînta în rolul Scarpi din „Tosca” de Puccini, apreciînd că acest rol „este de o mare frumusețe și putere dramatică”. Pasiunea sa se îndreaptă mai ales spre roluri „în care, în costum și cu mască, pot cînta și trăi”. Printre dorințele neîmplinite ale prodigioasei sale cariere se află și o apariție alături de Maria Callas în „Lucia de Lammermoor” de Donizetti, sub conducerea muzicală a lui Tullio Serafin.

Stresul provocat de intensă sa activitate nu se manifestă la Pavarotti — ca la alții dintre colegii săi — prin accese nervoase, ci prin „pofță de mîncare! Însă — după cum arată chiar-marele tenor — „odată cu creșterea greutății vocea mi-a devenit tot mai bună”. Deși are un calendar încărcat si anul acesta, Luciano Pavarotti va fi cu siguranță, la sfîrșitul lui septembrie, acasă, la Modena. Pentru că atunci va mai avea de sărbătorit, alături de soție și fetițe, o nouă aniversare: nunta de argint.

ROMEO NĂDAȘAN ■

Argus electronic

Pare de domeniul fanteziei, dar, în goana lor de a obține profituri cât mai mari de pe urma exploatarea la maximum a muncii salariaților, capitaliștii dau noi și noi chipuri harapnicului apăsător pe spinarea sclavului, chipul la modă este cel electronic și harapnicul marilor companii se alcătuiește dintr-un sistem ce cuprinde camere de luat vederi, monitoare și un computer centralizator. Argusul electronic urmărește, în permanență, ce face fiecare salariat (mai ales cit face!) și stochează totul pe cartele. El devine o obsesie: dacă nu ai făcut destul? Mai mult chiar; acordă puncte (negative) care, la un anumit număr, atrag concedierea. De exemplu, compania „P.S.A.”, care se ocupă de rezervarea locurilor pe liniile aeriene, permite fiecăruia din cei 400 de salariați doar 37 de puncte „rele” anual, pretinzându-le să facă o rezervare în maximum 109 secunde. Una dintre angajate, cu o vechime de 14 ani, Judy Alexander declară: „Devii o epavă. Stressul este incredibil”.

Totul se înregistrează și se punctează. Mersul la toaletă, de exemplu, nu trebuie să depășească 12 minute.

Și totuși, muncitorii au găsit metode de a „păcăli” sistemul. Într-o uzină ei au lăsat mașinile să meargă în gol. Trucul a fost depistat datorită consumului mai redus de energie electrică.

Mai mult de 20 de sindicate, între care cel al muncitorilor din industria constructoare de mașini și cel al muncitorilor din comunicații, au prevăzut în contractele de muncă limitarea supravegherii electronice, care după spusele unui lider sindical, „are în vedere și faptul că dai un telefon organizatorului sindical sau presei”. Legislația unor state americane ca Wisconsin și Rhode Island prevede o serie de restricții cu privire la utilizarea sistemului. Mai ales în ceea ce privește cit de departe se poate merge cu supravegherea.

I. G. VULCĂNEANU ■

DAN DĂNUȚ DORU ■

Era pe la începutul anului 1962 când am aflat că „specialiștii în prezicerea sfârșitului lumii” au anunțat că 5 februarie a celui din urmă este data fatidică. Am anunțat imediat o întâlnire pe care o aveam cu inspectorul meu de impozite care, era oricum mai puțin importantă decât sfârșitul lumii și m-am grăbit să merg la domnul Guibert, negustor de covoare în rue Vivienne.

Domnul Guibert era pe vremea aceea reprezentantul în Franța al lui George King, șoferul acela de taxi din Londra care încă din 1954 a creat secta cu numele „Asociația eterică” al cărei scop este să transporte pe semenii noștri de pe pământ pe alte planete în cazul unei catastrofe cosmice.

L-am găsit pe negustorul de covoare în biroul său, studiind foarte preocupat un dosar cu calcule.

— În cazul în care calculele noastre sunt exacte, imi spune el, sfârșitul lumii va avea loc luni dimineață între orele 9 și 12.

Am luat atunci un aer de om înfricoșat. El a încercat să mă liniștească spunind:

— Aceia ca dumneavoastră care priviți situația în față și plingeți, mă reconfortează. Trăim astăzi, domnule, printre atâția indiferenți care nu sînt legați de cosmos decât printr-un fir de păr, un fir de păr de pe cap, un fir de păr de pe piept, din barbă sau din altă parte, după temperament. Bineînțeles acel fir de păr este legătura noastră cu universul. Aceasta nu este însă suficientă. Trebuie să ne unim cu cosmosul în mod mai profund prin sufletele noastre. Ne îndreptăm cu toți spre un abis fără să ne dăm seama.

— Și credeți că nu putem evita acest cataclism? Îl întreb eu. Ridicînd capul, domnul Guibert se uită pătrunzător în ochii mei.

— Da, domnule. Omul este dotat cu o forță cosmică de neînchipuit. Luni dimineață această lume va cunoaște unul din momentele cele mai delicate ale existenței sale. Conjunctiunea în constelația Capricornului, Saturn, Jupiter, Marte, Venus, Mercur, Soarele, Luna și Pământul va determina dereglarea întregului mecanism uni-

versal. Pământul va exploda ca o simpiă grenadă.

— Se va ciocni cu un astru? — Nu; el va fi numai lipsit timp de o milionime de secundă de forța sa centripetă, exact așa cum a prevăzut maestrul nostru, George King.

Nu știam eu prea multe despre acest personaj și l-am rugat pe negustorul de covoare să-mi vorbească de el, ceea ce de altfel, l-a încântat.

Așa am aflat că fondatorul „asociației eterice” avea 44 de ani cînd, într-o zi, prin 1954, în timp ce mergea cu taxiul său pe Regent Street din Londra o voce extraterestră, ce părea că vine din oglinda retrovizoare i-a spus:

— George King, tu ai fost ales de către Marele Consiliu al Aștrilor să salvezi umanitatea de catastrofa cosmică. Con-

— Să fugim? Unde?

Dar omleta a rămas mută nemăi răspunzînd nimic.

Peste o lună i-a răspuns pe-riștea de dinți.

— Veți fugi pe Venus, spuse ea sec.

Și din nou tăcere, cînd, într-o seară în momentul în care George King își stîngea veioza apăsînd pe întrerupător, aceasta a început să-i vorbească.

— Știu că ești neliniștit. Te întreb cum veți părăsi pămîntul și cum va fi pe Venus. O vei afla la timp.

Și cam după vreo lună fondatorul „asociației eterice” își publica primele sale impresii din călătoriile pe care le-a făcut personal pe Venus. Iată câteva extrase din cele publicate de el.

„Sosind pe Venus, am fost întâmpinat lingă un mare lac

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Apostolul taximetrist

sidera-te de acum ca „purtător de cuvînt al Parlamentului interplanetar”.

Imediat șoferul și-a părăsit meseria de taximetrist în Londra și s-a apucat să studieze teologie, fizică, telepatie și altele pentru a putea să mai dialogheze cu oglinda sa retrovizoare. Dar cum oglinda sa retrovizoare nu mai scotea nici o vorbă, într-o dimineață în timp ce-și minca omleta, George King a avut un șoc: din furturia sa o voce!

— Nu sînt în furturie, spuse ea, îți vorbesc de pe planeta Marte și te anunț că sfârșitul lumii va avea loc la 5 februarie 1962.

George King, foarte tulburat de cele auzite n-a mai apucat să zică nimic căci omleta a continuat:

— Ascultă-mă! Oamenii pot fi salvați dacă vei putea să aduni atîta forță să împiedici conjunctiunea perfectă. Dacă nu vei reuși va trebui să fugiți.

cu apă de culoare roz de către spiritele superioare adunate pentru primirea mea. Cel mai eminent dintre spirite se numește Aspré și care m-a felicitat confirmîndu-mi titlul de „reprezentant al parlamentului interplanetar”.

Și pentru a-și reglementa statutul său juridic pe Terra, prin 1958, George King a solicitat Organizației Națiunilor Unite să-l recunoască ca fiind primul și singurul reprezentant al parlamentului interplanetar aici pe pămînt. Din cite știu însă O.N.U. nu i-a dat răspuns la solicitarea sa nici pînă astăzi.

În prezent, George King se află la Los Angeles în California unde și-a instalat cartierul general al sectei.

La principiile și teoriile sale inițiale el a mai adus însă unele adăugiri, precizări și corective. Nu de altceva dar pentru ca afacerea să meargă mai bine că, doar este la modă în lumea capitalului și explo-

Semne-bune

Societatea chineză de zoologie ce încearcă să atragă atenția internațională asupra sortii speciilor pe cale de dispariție a imprumutat pentru patru luni grădini zoologice din Portland (S.U.A.),

un cuplu de maimuțe aurii. Spre marea surpriză a îngrijitorilor, femela a dat naștere unui pui gri-auriu, aproape lipsit de păr și cu coada foarte lungă. Apariția „bebelușului” poate fi un semn bun ce pledează în favoarea continui-

tății acestor animale foarte rare.

Proiect abandonat

Armata de uscat americană și-a propus la un moment dat să reintroducă în servi-

ciul activ... măgarii. Ultima oară aceste animale au fost utilizate de armată în perioada celui de-al doilea război mondial, în Birmania, apoi în Filipine. Studiul asupra posibilității refolosirii a măgarilor de către U.S. Army a început acum un an la cererea

șefului de stat major, generalul John Wickham. Pentagonul a primit mii de scrisori din partea unor persoane ce și-au propus serviciile pentru îngrijirea patrupedelor. În final, ideea a fost abandonată. Purtătorul de cuvînt al U.S. Army a declarat că

„aceste sînt animale minunate dar reintroducerea lor în serviciul activ ar ridica probleme. Rarele dați cînd ele ar putea fi utilizate, nu justifică cheltuielile”.

ELENA GRECESCU ■

ACCENTE
IN LUME

„Azi, evreii nu vor bea șampanie”

Subprefectul instalat de ocupanții horthystii în Maramureș, dr. Ajtai Gábor își încheia astfel cînicul său îndemnat:

„Va fi în interesul evreilor dacă ei vor renunța la situația lor nesigură din județ cedînd pozițiile ce le dețin și începînd o nouă viață pe pămîntul Galiciei cu ajutorul autorităților”. Da, autoritățile horthyste i-au ajutat. Dar nu să trăiască, ci să mbară pe pămîntul Galiciei.

Strins legat de singeroasa acțiune a KEOKH-ului din vara lui 1941 este marștirajul rabinului Baruch Hagher din Vișeu. Tînărul rabin, abia împlinise 33 de ani în acea vară, a acționat calm și neînfricat pentru a salva cit mai mulți evrei de la iminenta deportare în Galiciei, deportare ce avea să se termine fulgerător și crunt prin marele măcel de la Kameneć-Podolsk. Prijețul s-a oferit de la sine. Era nevoie doar de o nesfîrșită dragoste de om și de o nemăintîlnită îndrăzneală. Tînărului rabin nu-i lipsise nici una, nici alta.

Principalul document în dovedirea cetățeniei îl reprezenta certificatul de naștere. În Vișeu însă toate registrele în care erau trecute nașterile evreilor — registre întocmite pe vremuri totdeauna de rabinul țirului — au ars în primul război mondial. În consecință, autoritățile trebuiau să recunoască orice document de acest gen datat înainte de incendiu, neexistînd posibilitatea de a se confrunța cu originalul, deci cu cele consemnate în registru. Profitînd de această situație, Baruch Hagher a ajutat pe mulți

evrei din Vișeu să scape de expulzare. Mai mult, a furnizat documentele necesare unor evrei din alte orase, chiar și unora care reușiseră să se salveze în Maramureș din ghearele holocaustului dezlăntuit în Polonia.

Cînd în 1942, horthystii l-au arestat pe rabin n-au amintit nimic despre vina falsificării documentelor. S-a anunțat drept motiv oficial al arestării că este implicat în acțiuni comuniste. Poliția nu vroia să alerteze pe posesorii de certificate false, ca să nu-și poată lua măsuri de salvare. Rabinul a fost transportat în

dreaptă, care știa bine ce se ascunde în dosul declarației, al noțiunii de rasă, — îl intrupeau triumfător și tînic pe vorbitor, strigînd să-l audă întreg parlamentul: „Am impresia că azi evreii nu vor bea șampanie”.

Probabil a vrut să-l imite pe Göring care în ședința de după Kristallnacht (noaptea din 9-10 noiembrie 1938) — soldată cu 267 sinagogi incendiate, mii de magazine, întreprinderi și locuințe devastate, mii de morți și răniți, peste 26 000 de evrei arestați și trimiși în lagăre de concentrare — ascultînd și aprobînd mă-

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal insingular

24 de ore la Budapesta și internat în cunoscuta Toloncház. De aici a fost dus în lagărul de la Kanizsa (KisTarcasa). Aici erau mulți evrei din nordul Ardealului. În 1944, soția rabinului a reușit să-l interneze în spitalul evreiesc din Budapesta. De aici a fost ajutat să fugă cu acte false, ca țaran ungur, la Oradea. Nu peste mult timp însă a început gheotoizarea. Ajuns în ghetoul din Oradea, încearcă să fugă în România împreună cu un grup de 100 de persoane. Prins la graniță, sînt readuși în ghetou. Aici, împreună cu alți opt, s-au ascuns într-un buncăr. Prins din nou, este inclus într-un transport cu direcția Birkenau-Auschwitz unde-și va găsi sfîrșitul.

La 9 martie 1942, guvernul Bardossy este înlocuit cu guvernul Kállay. În discursul-program Kállay precizează că el consideră evreimea drept rasă. Această declarație de principiu conținea în sine grave pericole pentru destinul evreilor din Ungaria și provinciile cotopte. Masa evreilor nu era suficient de versată în politică pentru a întrezări urmările dezastruoase ale acestei poziții pe care se situa nou guvern. În schimb Rajniss Ferenc — cunoscut politician de extremă

surile antievreiești propuse de Göbbels, Heydrich și ceilalți potențiali nazisti a exclamat: „N-aș vrea să fiu evreu în Germania”.

La 25 noiembrie 1942, în plin parlament, președintele Partidului Ardelean, contele Teleki Béla declara: „Evreimea are în țară un strat încă puternic din punct de vedere numeric. Evreimea ortodoxă galiciană care s-a infiltrat în ultimele decenii și trăiește în masă în județele Maramureș, Satu Mare, Sălaj, Someș, dar și în alte părți ale Ungariei, în mare parte nici nu vorbește ungurește. Aceste elemente trebuie eliminate cit mai urgent din țară. Este inutil să accentuez că eu consider evreimea, înmulțirea ei și ocuparea comerțului și industriei de care ea, ca un fapt adînc dăunător. Acci evrei care sînt capabili să contribuie numai cu munca lor fizică la marile eforturi de război ale țării, trebuie să fie strînși în lagăre, fără excepție”.

În 1943, la „Sabat Hagadol”, soldații unei companii ungurești au năvălit asupra sinagogilor și caselor de rugăciune din Carei, au spart geamurile caselor evreiești, au profanat sulurile Thorei și

alte obiecte de cult, au băuț și arestat evreii întîlniți.

Semnalul cel mai zguduitor a ceea ce avea să vină trebuia să-l fi constituit pentru noi soarta celor din detașamentele de muncă forțată — detașamentistii cu banderolă galbenă. Cruda realitate însă n-o cunoștea nimeni. Din fiecare familie lipseau fie tatăl, fie cite un băiat; din unele cite doi și chiar trei frați. Îi știam departe de noi. Bănuiam că le este greu, dar nu ne închipuam că sînt pur și simplu decimați.

În 1941 au început primele încorporări și concentrări în detașamentele de muncă forțată, devenite subit detașamente de pedeapsă. Erau chemați bărbăți între 21 și 48 de ani. Purtau pe braț banderolă galbenă.

Horthystii au constituit asemenea detașamente la mai puțin de două luni după intrarea lor în nordul Ardealului. Inițial, în ele au fost concentrați doar români. Nu peste mult timp însă au venit la rînd și evreii. În aprilie 1941, autoritățile guvernamentale horthyste descoperă că „Paragraful IV din legea privind limitarea evreilor în viața socială și economică, din 1939, a degradat evreii la nivelul de cetățeni fără drepturi depline, i-a împins pe un plan secundar din punct de vedere politic și economic și astfel le-a coborît ponderea socială atît de jos încît nu mai cadrează cu prestigiul funcției de ofiter. Păstrarea de către evrei a gradului de ofiter a devenit imposibilă din punct de vedere etic”. Apoi, Consiliul de Miniștri, prin ordonanța nr. 2870/1941, decide obligativitatea evreilor de a-și satisface stagiul militar în „serviciul auxiliar”. Asa au luat naștere faimoasele detașamente de muncă forțată pentru evrei. În vara lui 1942, în parlamentul de la Budapesta s-a relevat în mod public că „serviciul în detașamentele de muncă forțată prestat de cei considerați evrei este umilitor, are un caracter discriminatoriu și nu cadrează nici cu demnitatea unui ungur, nici cu a unui tînăr educat în spirit creștin”.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Săptămîna Crucii Roșii

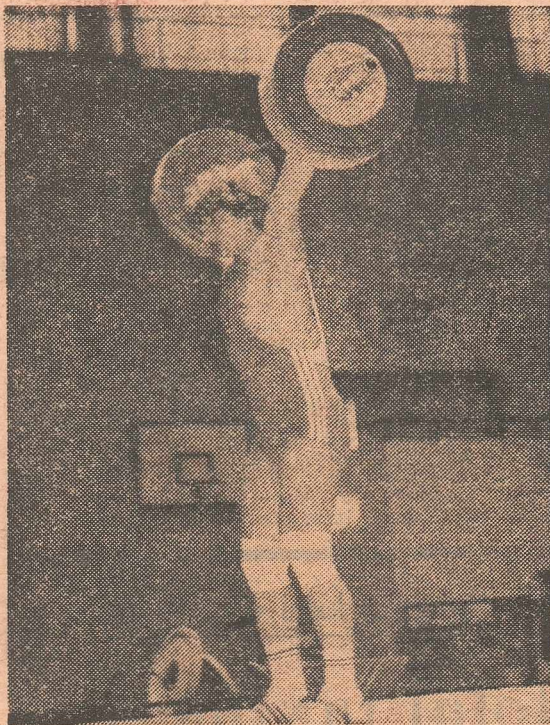
Anul acesta „Săptămîna Crucii Roșii” (21-27 septembrie) se desfășoară pe fundalul unor evenimente cu profunde semnificații în viața poporului nostru, precum și pe plan internațional. „Săptămîna Crucii Roșii” are loc în cadrul Anului Internațional al Păcii, sub genericul „Pentru pace, pentru om”. În sfîrșit, anul acesta s-au împlinit 11 decenii de la fondarea Societății de Cruce Roșie din România, „Săptămîna” derulindu-se deci și sub semnul factorului jubiliar.

Toate acțiunile înscrise în programul „Săptămîni Crucii Roșii” au avut, evident, ca fir conducător ideea creșterii rolului și a contribuției acestei organizații la îndeplinirea politicii partidului și statului nostru în domeniul sănătății. O componentă foarte importantă a acestei politici este promovarea pe multiple planuri a profilaxiei îmbolnăvirilor, element primordial al medicinei moderne. Iar promovarea profilaxiei necesită, după cum se știe, eforturi din ce în ce mai mari din partea tuturor factorilor, pentru ridicarea gradului de cultură sanitară a populației, pentru înlăturarea cauzelor care generează bolile și accidente. În acest context, își înscrie activitatea și Societatea de Cruce Roșie, care peste 7 milioane de membri ai săi, care într-o strînsă conlucrare cu Ministerul Sănătății, cu Ministerul Educației și Învățămîntului, cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste, cu organizațiile de femei și de tineret, contribuie prin forme specifice la ridicarea gradului de cultură sanitară a populației, la apărarea sănătății și vieții oamenilor. Angajată cu toate forțele în îndeplinirea sarcinilor care îi revin din documentele de partid și de stat, din mesajele adresate Crucii Roșii de tovarășul Nicolae Ceaușescu, din Legea privind asigurarea sănătății populației, precum și în baza Planului unic de educație sanitară, Societatea de Cruce Roșie și-a orientat activitatea spre reevaluarea și perfecționarea mijloacelor și formelor educativ-sanitare de masă, specifice activității de Cruce Roșie, imprimîndu-i acesteia o mai mare amploare și perspectivă, un caracter mai diversificat, mai dinamic și mai eficient.

Societatea de Cruce Roșie din România, care se numără printre cele 126 de societăți naționale din cadrul mișcării mondiale de Cruce Roșie, este bine cunoscută pentru contribuția adusă, în spiritul principiilor politicii externe promovate de partid și de stat, care sprijină prestigiului de care se bucură România, președintele Nicolae Ceaușescu pe arena internațională, la dezvoltarea cooperării cu celelalte societăți naționale, precum și cu organismele internaționale ale Crucii Roșii, la promovarea spiritului de solidaritate cu toate popoarele lumii. Animată de înaltul sentiment al înfruntării umare, Crucea Roșie Română a acordat în ultimii 5 ani peste 50 de ajutoare constînd în îmbrăcăminte, alimente, medicamente pentru populația din 39 de țări care au avut de suferit de pe urma calamităților naturale sau a conflictelor armate.

Toate direcțiile de acțiune ale Crucii Roșii Române se regăsesc din plin în programele „Săptămîni Crucii Roșii”. Cele cuprinse în bogata agendă a acestei manifestări sint, firește, de o mare importanță în cadrul efortului general privind sănătatea. Multe din aceste acțiuni se cer însă continuate și după încheierea „Săptămîni”, fiind necesar ca ele să dobîndească un caracter permanent, la fel ca nevoia de sănătate a oamenilor.

ION DUMBRAVA

Campionul lumii e campionul țării!

La Cluj-Napoca, aplauze meritate pentru Nicu Vlad și colegii săi, care au dat halterelor românești prestigiu internațional

(Corespondența trimisului nostru special Radu G. Teposu, acreditat la Campionatul național de haltere - în pag. 20)

Ultima oră

Din „istoria orei exacte”

Deci, duminică, 28 septembrie, ora 1 va deveni ora 0, astfel că, dînd ceasurile cu o oră în urmă, vom avea cea mai lungă zi a anului, o zi de 25 de ore.

E un prilej să ne aducem aminte unele amănunte, mai puțin cunoscute, din „istoria orei exacte”. La noi, C. Căpităneanu a făcut în secolul trecut inițiale lucrări de observație astronomică. Preocupat de întocmirea unei hărți a țării, Căpităneanu a avut nevoie pentru stabilirea diferenței de longitudine dintre două localități și de ora bine determinată pentru meridianele acestora. Primele determinări le-a făcut între 20 septembrie și 7 octombrie 1875, într-o sală meridiană construită provizoriu la Iași, pe terasa de lângă Palatul administrativ. Această oră era însă utilizată doar în scopuri astronomice, nefiind comunicată oficial.

Căile Ferate Române, care trebuiau pentru toată rețeaua ora Bucureștiului, adoptă, la 1 decembrie 1891, ora fusului 2. Decretul din 15 noiembrie 1891 impune ca oră oficială ora căilor ferate. Devin, deci, necesare determinarea și difuzarea cu cea

terminări orare sistematice de către un discipol al lui Căpităneanu, astronomul B.V. Vermont. Ora exactă era comunicată de aici direct gării Filaret. Tot de aici a fost anunțată, pînă în 1895, prin intermediul unui tun, ora amiezii.

Deoarece aderarea României la Convenția fuselor orare, cit și primele determinări sistematice de oră din țara noastră au fost făcute din inițiativa lui St. C. Hepites, directorul din acea vreme al Institutului meteorologic, putem să considerăm că el a fost organizatorul unificării orei la noi. În iulie 1931 apare și o lege pentru stabilirea orei oficiale în România, care introduce pentru prima oră în țara noastră și ora de vară. Însă mult mai tîrziu, abia în 1979, este introdusă clar și sistematic. (Acest scurt istoric al preocupărilor privind determinarea orei în țara noastră, ne-a fost furnizat de astronomul Magda Stavinschi.)

În atenția iubitorilor mării

Pe litoral se anunță o vară prelungită. Afilăm că sezonul turistic în stațiunile de la Tîrșorul Mării Negre s-a prelungit pînă la 15 octombrie.

Nou tip de aparat de radio

Întreprinderea ieșeană Tehnoton, din nou în actualitate. Ultima realizare a specialiștilor de aici poartă numele „Club” și este un radioreceptor staționar. Noul tip de aparat de radio are 4 lungimi de undă, calitate tehnico-funcțională deosebită (sefirmă realizatorii lui) și un design plăcut. Urmează să-l auzim.

Energie solară

Efortul pentru valorificarea surselor de energie neconvențională continuă. De data aceasta primim o veste din Sibiu. O mai veche idee a specialiștilor Laboratorului pentru energie solară și ai Insti-

tutului de subingineri din Sibiu — realizarea unor instalații solare de apă menajeră pentru gospodării individuale, a prins, cu puține zile în urmă, contur, odată cu punerea în funcțiune a unei prime asemenea instalații. Care e foarte simplă (compusă, în principal, dintr-un panou solar instalat pe acoperișul clădirii și un recipient din masă plastică amplasat în pod, avînd o capacitate de 140 de litri de apă) și, amănunt deloc neglijabil, e accesibilă ca preț.

Strict autentic

O autobasculantă de 16 tone, înmatriculată sub numărul 31-Gj-9538, a fost oprită pe drumul dintre Mătasari și Drăgotești din județul Gorj. Ce credeți că transporta? Un grătar de fript mici. Din ce o fi fost făcut grătarul de era așa de... greu?

Tramvaiul, la Cluj-Napoca...

Avansează rapid lucrările de construcție la prima magistrală de tramvai din Cluj-Napoca, destinată să asigure o legătură eficientă (în special) între Cartierul Mănăștur și platforma industrială Somes Nord. În prezent se află în construcție primul tronson al liniei (6 kilometri), întreaga linie urmind să aibă 15,5 kilometri.

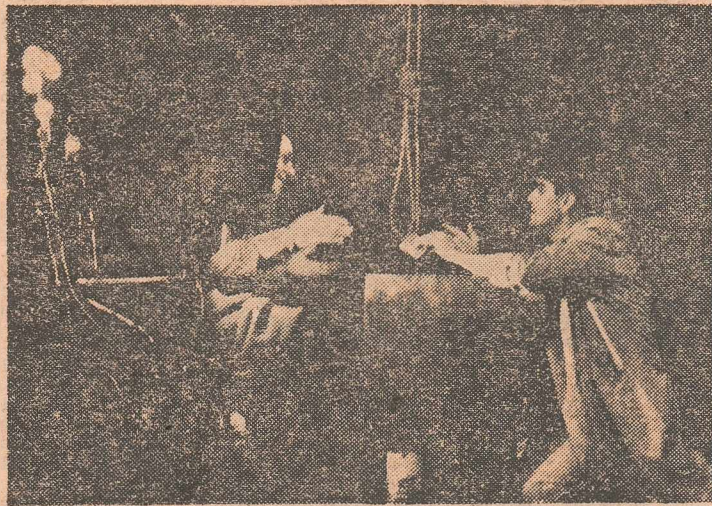
Poftiți în vagoane! Poftiți la masă!

Un nou tip de vagon restaurant și-a făcut de curind apariția pe drumurile de fier ale țării. Caracterizat printr-un confort îmbunătățit, el are un salon de servire la mese cu o capacitate de 30 de locuri dispuse mai funcțional, iar la unul din capete, prin utilizarea mai bună a spațiului, s-a putut amenaja o unitate bar. După depășirea firescui test de funcționalitate de către noul vagon, I.M.M.B. Grivița Roșie, producătorul lui, va trece la fabricarea și a altor vagoane restaurant de acest tip.

Oameni, vegheați!

Nimic nu-i mai de preț ca viața omului

iată mesajul adinc și răscolitor al piesei „Amurgul burghez” de Romulus Guga pe care o puteți viziona la Teatrul Mic, așa cum a făcut-o colaboratorul nostru Hajdu Gyözö. Însemnările sale în pag. 16.

Bună idee

În sprijinul celor care au început să-și facă aprovizionarea de toamnă, I.T.B. a decis să înființeze câteva stații speciale de taxifurgonete în vecinătatea piețelor.

Glumă ?

Colegii gorjeni au primit la redacție un colet care conținea

un pachet de țigări Carnati. Nîmic neobișnuit, veți zice. Surpriza abia acum vine. Cele trei țigări din pachet nu erau însă umplute cu tutun, ci cu... fișii de ciorapi. Tutunul este desigur nociv. Cum opinia medicilor este unanimă în această privință, întreprinderea de țigărețe din Tîrșorul Jiu (producătoarea respectivului pachet de țigări) vrea acum, cumva să testeze și efectul ciorapilor fin tăiați ?

mai mare precizie a orei exacte. Și, într-adevăr, decizia Departamentului industriei din 20 decembrie 1892 hotărăște ca Institutul meteorologic, prin serviciul său cronometric, să comunice ora oficială. Menționăm că în acea epocă nu exista încă în țara noastră un observator astronomic care să preia această misiune (el va fi înființat abia în 1908). În august 1893 încep pe Dealul Filaretului primele de-

O știre bună de la AZO

De la Tîrșorul Mures ne sosese o veste plăcută : se prezătește o nouă gamă de filme alb-negru de sensibilități diferite : 18,21 și 24 DIN. Se știe că în tehnica fotografică posibilitatea alegerii unei sensibilități de film adecvată subiectului rezolvă într-o măsură importantă valoarea imaginii obținute. Și merită subliniat efortul celor de la

AZO, căci performanțele celor trei filme egalează pe cele ale unor mărci de prestigiu (ne gândim într-un viitor articol să demonstrăm aceasta). Trei filme noi, trei culori noi la AZO (cutie verde pentru 18 DIN, roșie pentru 21 DIN și albastră pentru 24 DIN), trei bucurii pentru fotografiile profesioniști și amatori. (Paul Agarici)

Rubrică realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

